

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ
RESTORASYON PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Murat ILGAZ

Anabilim Dalı: Mimarlık

Mimari Koruma - Restorasyon Programı

EYLÜL 2019

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ
RESTORASYON PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Murat ILGAZ
160211015**

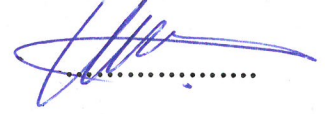
DÜZELTİŞMİŞ TEZ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mine ESMER

Teslim Tarihi: 13 Eylül 2019

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Koruma ve Restorasyon Programı, 160211015 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi **Murat ILGAZ**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “**Eyüp, Kasım Çavuş Camii Restorasyon Projesi**” başlıklı tezini, aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Dr. Öğr. Üyesi Mine ESMER**
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Doç. Dr. Burcu Selcen COŞKUN**
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ruba KASMO
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Teslim Tarihi : 13 Eylül 2019
Savunma Tarihi : 20 Eylül 2019

DÜZELTME METNİ

Bu tezin tamamlanması sonrası, 20.09.2019 tarihinde jüri önünde savunma yapılmıştır. Jüri üyelerince tez de yapılması istenen düzeltmeler aşağıda maddeler halinde verilmiştir. Jüri üyelerince,

- 1- Yapının bulunduğu mahallenin analizler üzerinden değerlendirilmesi,
- 2- Rölöve çizimleri üzerinden hasar ve malzeme analizlerinin yapılması,
- 3- Restitüsyona örnek oluşturulabilecek yapıların genişletilmesi,
- 4- Restitüsyonda minarenin değiştirilmesi,
- 5- Restorasyon uygulamalarının genişletilerek sunulması,

istenmiş olup, bu tez düzeltmelerinin yapılmış ve jüri üyelerince kabul edilmiş halidir.

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübeleriyle beni yönlendiren, ilgisini, katkılarını esirgemeyen değerli danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mine ESMER'e, tez çalışmam boyunca her zaman bana destek olan, hiçbir zaman yalnız bırakmayan çok değerli, sevgili eşim Hilal Ebru ILGAZ'a, maddi manevi hep yanımda olan başta babam Dursun ILGAZ ve annem Gülser ILGAZ olmak üzere tüm ablalarım, çalışmalarım bana yardımcı olan Beyza BENGÜL, Sümeyye KARA, Zübeyde KAAN ve Ahmet Can BALCI'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eylül 2019

Murat
ILGAZ
Mimar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	ii
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Amaç.....	1
1.2. Kapsam	1
1.3. Yöntem	1
2. EYÜPSULTAN İLÇESİNİN FİZİKSEL, SOSYAL VE TARİHİ ÖZELLİKLERİ	5
2.1. Eyüpsultan'ın Coğrafi Konumu ve Özellikleri	5
2.2. Tarihsel Gelişimi	6
2.2.1. 19. Yüzyıl Osmanlı Dönemi	6
2.2.1.1. 19. Yüzyıl	8
2.2.2. Cumhuriyet Dönemi.....	8
2.3. Kronolojik Sıraya Göre Eyüpsultan İlçesi'ndeki dini yapılar.....	9
3. İSLAMBAY MAHALLESİ	12
3.1. Mahallenin Konumu	12
3.2. Mahallede Yer Alan Anıtsal Yapılar.....	16
3.3. İslambay Mahallesi'nin Analizler Üzerinden Değerlendirilmesi.....	24
4. KASIM ÇAVUŞ CAMİİ'NİN MEVCUT DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE BELGELENMESİ	31
4.1. Konumu.....	31
4.2. Tarihçesi Genel Tanım.....	33
4.3. Genel Tanım.....	33
4.4. Yapının Mimari Açısından Mevcut Durum Tespiti	36
4.4.1. Plan Özellikleri	36
4.4.2. Cephe Özellikleri	44

4.4.3. Mimari Öğeler	52
4.4.4. Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri.....	60
4.4.5. Yapıdaki Bozulmalar.....	66
4.5. Cami Avlusundaki Birimler	66
5. RESTİTÜSYON	71
5.1. Restitüsyona Kaynak Oluşturan İstanbul'daki 16.yy Camileri.....	71
5.1.1. Arakiyeci Ahmet Çelebi Cami	71
5.1.2. Cedid Ali Paşa Cami	73
5.1.3. Ferruh Kethüda Cami	74
5.1.4. Cezeri Kasım Paşa Cami	75
5.1.5. Kızıl Mescid	77
5.1.6. Çeribaşı Cami	79
5.1.7. Düğmeciler Cami	81
5.1.8. Neslişah Sultan Cami	82
5.2. Yapının Restitüsyonu.....	84
6. RESTORASYON	93
6.1. Restorasyon Aşamasında Yapılacak Müdahaleler	93
6.1.1. Sağlamaştırma	93
6.1.2. Bütünleme	94
6.1.3. Yenileme	94
6.1.4. Ayıklama	94
6.1.5. Yüzey Temizliği	95
6.2. Sonuç ve Öneriler	96
7. KAYNAKLAR	97
8. ÖZGEÇMİŞ.....	99
9. EKLER	
EK1: RÖLÖVE	
EK2: MALZEME ANALİZİ	
EK3: HASAR TESPİT ANALİZİ	
EK4: RESTİTÜSYON	
EK5: RESTORASYON	
EK6: BELGELER VE FOTOĞRAF ALBÜMÜ	
EK7: CD	

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018).....	3
Şekil 2 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018).....	3
Şekil 3 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018).....	4
Şekil 4 09 nolu tarama pozisyonundan elde edilen 360° fotoğraf (Ekim 2018).	4
Şekil 5 11 nolu tarama pozisyonundan elde edilen 360° fotoğraf (Ekim 2018).	4
Şekil 6 Eyüp İskelesi ve sahildeki yalılar (Flandin, 2010).....	11
Şekil 7 Esmâ Sultan Sarayı (Flandin, 2010)	11
Şekil 8 İslambey Mahallesi'nin sınırları (İBB, Hava Fotoğrafı 2013).....	12
Şekil 9 Hava Fotoğrafı (İBB,1946).....	13
Şekil 10 Hava Fotoğrafı (İBB,1966).....	13
Şekil 11 Hava Fotoğrafı (İBB,1970).....	14
Şekil 12 Hava Fotoğrafı (İBB,1982).....	14
Şekil 13 Hava Fotoğrafı (İBB,2006).....	15
Şekil 14 Hava Fotoğrafı (İBB,2015).....	15
Şekil 15 İslambey Camii (Alman Mavileri Haritası, 1913-14).....	17
Şekil 16 İslambey Cami Rölövesi (4 nolu Koruma Bölge Kurul Arşivi, 1961)	18
Şekil 17 İslambey Cami (Kurul Arşivi)	19
Şekil 18 Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü Arşivi, 2016.....	19
Şekil 19 Encümen Aşivi, Cedid Ali Paşa Camii	21
Şekil 20 2 Numaralı Koruma Bölge Kurul Arşivi, Cedid Ali Paşa Camii.....	21
Şekil 21 Alman Mavileri Haritası, 1913-14, M14-3	22
Şekil 22 Surp Asdvadzadzin Ermeni Kilisesi, www.dunyabizim.com.....	23
Şekil 23 Surp Asdvadzadzin Ermeni Kilisesi, www.istanbulermenivakiflari.org	23
Şekil 24 KMKM, Envanter Çalışması, 2017	24
Şekil 25 KMKM, Envanter Çalışması, 2017	25
Şekil 26 KMKM Envanter Çalışması, 2017	26
Şekil 27 KMKM, Envanter Çalışması, 2017	27
Şekil 28 KMKM, Envanter Çalışması, 2017	28
Şekil 29 KMKM, Envanter Çalışması, 2017	29
Şekil 30 KMKM, Envanter Çalışması, 2017	30
Şekil 31 Rölöve – Vaziyet Planı – Pafta No:1	34
Şekil 32 Kuzeydoğu yönünden genel görünüş, (M. Ilgaz, 2019).....	35
Şekil 33 Kuzey yönünden genel görünüş, (M. Ilgaz, 2019)	35
Şekil 34 Rölöve – Harim Kat Planı – Pafta No:2.....	36
Şekil 35 Rölöve – Mahfil Kat Planı – Pafta No:3.....	38
Şekil 36 Harim Görünüş (M. Ilgaz, 2019)	39
Şekil 37 Harim Görünüş (M. Ilgaz, 2019)	39
Şekil 38 Harim Giriş Kapısı (M. Ilgaz, 2019).....	40
Şekil 39 Mahfil Katı (M. Ilgaz, 2019).....	40
Şekil 40 Rölöve – Kuzeybatı Cephesi Görünüş – Pafta No:4.....	45
Şekil 41 Rölöve – Güneybatı Cephesi Görünüş – Pafta No:5	46
Şekil 42 Rölöve – Güneydoğu Cephesi Görünüş – Pafta No:6	47

Şekil 43 Rölöve – Kuzeydoğu Cephesi Görünüş – Pafta No:7	48
Şekil 44 Harim dış duvar görünüşü (M. Ilgaz,2019).....	60
Şekil 45 Harim iç duvar görünüşü (M. Ilgaz,2019)	61
Şekil 46 Kuzeybatı yönünden çevre duvarları görünüşü, (M. Ilgaz,2019)	62
Şekil 47 Kuzeydoğu yönündeki çevre duvarı görünüşü (M. Ilgaz,2019)	62
Şekil 48 Harim kısmının döşeme kaplaması (M. Ilgaz,2019).....	63
Şekil 49 Mahfil katı döşemesi (M. Ilgaz,2019).....	63
Şekil 50 Vakıflar Genel Müdürlüğü, 30.05.1963 tarihli belge.....	64
Şekil 51 Harim ve son cemaat birimlerinin mevcut çatı örtüsü	65
Şekil 52 Avludaki tuvalet yapısı, (M. Ilgaz,2019)	67
Şekil 53 Avludaki tuvalet ve abdest alma alanı, (M. Ilgaz,2019)	67
Şekil 54 Kuzeydoğu yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019).....	69
Şekil 55 Güneybatı yönündeki hazire alanı ve bani'sinin mezarı, (M. Ilgaz,2019)...	69
Şekil 56 Kuzey yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019).....	70
Şekil 57 Güneybatı yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019)	70
Şekil 58 Arakiyeci Ahmet Çelebi Camii, Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016.....	72
Şekil 59 Cedid Ali Paşa Camii, Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016	73
Şekil 60 Çeribaşı Camii, konumu	79
Şekil 61 Çeribaşı Cami, yeniden yapılmadan önce.....	80
Şekil 62 Çeribaşı Camii, KMKM Arşivi, 2016.....	80
Şekil 63 Alman Mavileri Haritası, 1913-14	81
Şekil 64 KVKBK Arşivi, Düğmeciler Camii, KMKM Arşivi, 2016	82
Şekil 65 Neslişah Sultan Camii, KMKM Arşivi, 2017	82
Şekil 66 Neslişah Sultan Camii, KMKM Arşivi, 2017	83
Şekil 67 Neslişah Sultan Cami, KVKBK Arşivi.....	83
Şekil 68 1966 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr)	85
Şekil 69 1982 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr)	85
Şekil 70 2006 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr)	86
Şekil 71 2017 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr)	86
Şekil 72 Kauffer Haritası, 1819.....	87
Şekil 73 Alman Mavileri Haritası, 1913-14	87
Şekil 74 Vakıflar Genel Müdürlü, 1947 yılına ait proje	88
Şekil 75 Vakıflar Genel Müdürlü, 1947 yılına ait proje	88
Şekil 76 Kasım Çavuş Cami, 1800'li yıllar.....	89
Şekil 77 Kasım Çavuş Cami, Osmanlı Devri İstanbul Camileri-1.....	89
Şekil 78 Kasım Çavuş Cami, (www.eyupsultan.bel.tr).....	90
Şekil 79 Kasım Çavuş Cami, KVKBK arşivi	90
Şekil 80 Kasım Çavuş Cami, İTÜ Arşivi	91

EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

ÖZET

16. yy Osmanlı Klasik Mimari üslubunun geliştiği ve çok önemli eserlerin ortaya çıktığı bir dönem olmuştur. Bu döneme ait küçük bir mahalle camisi niteliğinde olan Kasım Çavuş Camii’de inşa edildiği dönemin yapım teknolojisi, üslubu, yapı boyutları malzemesi açısından önemli bir belge niteliği taşımakta; hem dini bir anıt hem de kültürel mirasın önemli bir parçası olarak en iyi biçimde korunma ve gelecek nesillere aktarılmayı hak etmektedir. Bu nedenle, çeşitli korunma sorunları barındırdığı gözlemlenen yapı, bu tez çalışması kapsamında ele alınmıştır. Bu çalışma ile ortaya konan sorun ve çözümlerin yapının bilimsel yöntemlerle ele alınarak onarılmasına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

İstanbul, Eyüpsultan’da yer alan yapı, ilk yapıldığı tarihten itibaren aynı işlevle kullanılmıştır. Mescid olarak yapılan yapıya daha sonradan minber eklenerek camiye çevrilmiştir. Yapının tez konusu olarak seçilmesinde daha önce hakkında bilimsel bir çalışma yapılmamış olması önemli bir etken olmuştur. Bu tezin amacı kültürel mirasımızın önemli bir ögesi olan Kasım Çavuş Camii için bir koruma projesi hazırlayarak, gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlamaktır. Çalışma kapsamında ilk olarak yapının tarihini aydınlatacak belgeler için arşivler taranmıştır. İstanbul İli’nde bulunan aynı döneme ait camiler karşılaştırma yapabilmek amacıyla araştırılmıştır. Yapının günümüzdeki durumu fotoğraflar, rölöve çizimleri, malzeme ve hasar tespitleriyle belgelenmiştir. Kronolojik analizler yapıldıktan sonra restitüsyon çalışmalarına başlanmıştır. Yanlış müdahaleler ve içinde bulunduğu fiziksel koşullardan dolayı hasarlar meydana gelen yapının, bu hasarlardan arındırarak, işlevine uygun, özgün niteliklerine kavuşturularak gelecek kuşaklara aktarılması için bir restorasyon projesi önerilmiştir. Tescilli yapının özgün kimliği ve tarihi değerini koruyarak cami işlevinin devamı öngörülmektedir.

EYUP, KASIM ÇAVUŞ MOSQUE RESTORATION PROJECT

SUMMARY

16th century was an important period in Ottoman history in which Ottoman Classical Architectural style developed and consequently very important works emerged. Kasım Çavuş Mosque, which is a small neighborhood mosque of this period, is an important document in terms of construction technology, style, structure, dimensions and materials of the period it was built; both as a religious monument and as an important part of the cultural heritage, it deserves the best possible preservation in order to be handed down to future generations. Therefore, the structure, which is observed to contain various preservation problems, has been discussed within the scope of this thesis. It is hoped that the problems and solutions revealed by this study will contribute to the implementation of a preservation project by scientific methods for the structure. It is located in 220 parcel 13 parcel. The structure was used with the same function since its initial construction. Having been built as a neighborhood masjid, it was later transformed into a mosque by the addition of a minaret. The fact that there is no previous study on this mosque, has been an important factor in choosing it as a case study in this thesis. The aim of this thesis is to prepare a conservation project for the Kasım Çavuş Mosque, which can contribute to its conservation as a cultural asset for the future generations. Within the scope of the study, the documents and archives which will shed light the history of the building were first scanned. A comparative study of the mosques of the same period in Istanbul was made. The current status of the building has been documented by photographs, survey drawings, material and deterioration analyses. After chronological analysis, restitution drawings were prepared. The structure, after a thorough restoration which will bring it to better state of preservation, is suggested to be used with the same function and handed down to future generations as a part of our cultural heritage.

KISALTMALAR

K.V.K.M. :Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurul Müdürlüğü

HADİKA :Hadîkatü 'l Cevâmi' İstanbul

G. E.A.Y.K :Garimenzul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığı

İ.B.B. :İstanbul Büyükşehir Belediyesi

C.B.S.M. :Coğrafi Bilgi Sistemleri Müdürlüğü

B.O.A. :Başbakanlık Osmanlı Arşivi

İ.V.B.M. :İstanbul Vakıflar 1.Bölge Müdürlüğü

ESTAM : Eyüp Sultan Tarihi Araştırma Merkezi

K.M.K.M. : Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü

V.G.M. : Vakıflar Genel Müdürlüğü

D.A.G.M : Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

Bu tez çalışmasında restorasyon önerisi getirilen Kasım Çavuş Camii, İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, İslambey Mahallesi, Hz. Halit Bulvarı'nda yer almaktadır. İlçenin merkezine yakın konumda bulunan yapı yerleşmedeki Osmanlı Dönemine ait dini yapılardan birisidir.

1.1. Amaç

Bu tez kapsamında; İslambey Mahallesi'nin ve Kasım Çavuş Cami'nin tarihsel gelişimi ve yapının tarihinin 16.yy'a tekabül ettiği yaklaşık olarak bilinen Kasım Çavuş Camii'nin bu tarihi gelişim içindeki yeri ile yapının mevcut durumu, yapısal sorunlarının ele alınması hedeflenmiştir. Bugüne kadar herhangi bir projesi hazırlanmayan tescilli yapının detaylı olarak belgelenmesi, bulunan sorunların giderilmesi ve özgün biçimiyle korumak için restorasyon projesinin hazırlanması amaçlanmaktadır.

1.2. Kapsam

Kasım Çavuş Cami'nin restorasyon önerisi ile birlikte çevresinin araştırılması ve mahalleye yönelik analiz çalışmaları sunulmuştur.

1.3. Yöntem

Yapılan tez çalışmasına 2018 yılının Eylül ayında ilk olarak literatür ve arşiv taraması ile başlanmıştır. Cami ile ilgili kaynaklar için Vakıflar İstanbul I. Bölge Müdürlüğü, İBB Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü, Atatürk Kitaplığı, Osmanlı Arşivleri, Alman Arkeoloji Enstitüsü, Eyüp Belediyesi, Eyüp Sultan Tarihi Araştırma Merkezi arşivleri ve hakkında yazılan makaleler, yazılar, ansiklopedi maddelerine başvurulmuştur.

Çalışmanın ilk adımlarında, Eyüpsultan İlçesi'nin ve İslambey Mahallesi'nin tarihine ve coğrafi özelliklerine ilişkin araştırmalar yapılmıştır. Yapı bazında inceleme yapıldığında ise cami ile ilgili herhangi bir tez yada proje çalışmasına rastlanmamıştır.

Yapının mevcut durumunun belgelenmesi için çalışmalara başlanmış, ilk olarak rölöve çalışması için arazide tespit yapıp, fotoğraflar ile yapı belgelenmiştir. Yapının belgelenmesinde şerit metre, lazer metre, lazer tarayıcı gibi konvansiyonel ölçüm aletleri kullanılmıştır. Kasım Çavuş Cami'nin 3B lazer tarayıcı kullanılarak

ölçülmesi, CAD ortamında hassas plan ve kesit çizimlerinin hazırlanması ve 3B belgelenmesi için aşağıdaki yöntemlerle çalışılmıştır.

Kasım Çavuş Cami'nin 3B lazer tarayıcı ile ölçümü ve dokümanlarının hazırlanması için, ölçüm yapılacak olan caminin ülke koordinat sistemine bağlanması ve proje koordinat sisteminin oluşturulmasına yönelik ölçümler yapılmıştır.

Sayısal Takometre ile yapılan ölçümlerde, Kasım Çavuş Cami'nin hassas nokta bulutu (Point Cloud) modelinin oluşturulması için gerekli olan her bir tarama pozisyonunun (ScanPos), bir sonraki tarama pozisyonuna bağlanabilmesi (*registration*) için gerekli olan ortak noktaların (TiePoints) belirlenmesinde kullanılan 14cmx14cm ebatlarındaki kağıt reflektörlerin orta noktalarının koordinatları belirlenmiştir.

Tarama pozisyonları, veri toplanması amacı ile çoğalıp yerleri değıştikçe, sayısal takometre ile yapılan ölçümlerin de doğal olarak yeni ölçülecek mekanlarda takip etmesi gerekmektedir. Bu nedenle, kurulacak yeni istasyonlar için, ya bir önceki kağıt reflektörlerin koordinatlarından yararlanılmış ya da koordinatı bilinen noktalar ile yeni istasyon kurulmuştur. Sayısal takometre ile kurulan her yeni istasyon, bir sonraki istasyona bağlanırken her iki pozisyon arasındaki bağlantı hatası, Scene programıyla kontrol edilerek, gerekli ölçüm hassasiyetinin sağlanması temin edilmiştir.

Lazer taramalar Autocad programına taşınmış ve krokilerden de yararlanılarak rölöve çizimleri oluşturulmuştur. Yapılan incelemeler ile bozulmalar ve muhdes ekler tespit edilerek çizime aktarılmış ve belgeleme aşaması tamamlanmıştır.

Yapıyla ilgili daha iyi bir sonuç alabilmek için ve yapının geçirdiği dönemlerin belirlenebilmesi için yapı ile çağdaş 16. yüzyıl mescid ve camileri incelenmiştir. Bu araştırmanın yanı sıra eski haritalar, eski fotoğraflar ve yazılı kaynaklar değerlendirilerek restitüsyon önerisi hazırlanmıştır. Yapı kültür varlığı olarak gelecek nesillere aktarılması için en az müdahale ile korumaya yönelik restorasyon projesi hazırlanmıştır.

Şekil 1 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutunu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018).

Şekil 2 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutunu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018).

Şekil 3 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutunu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018).

Şekil 4 09 nolu tarama pozisyonundan elde edilen 360° fotoğraf (Ekim 2018).

Şekil 5 11 nolu tarama pozisyonundan elde edilen 360° fotoğraf (Ekim 2018).

2. EYÜPSULTAN İLÇESİNİN FİZİKSEL, SOSYAL VE TARİHİ ÖZELLİKLERİ

2.1. Eyüpsultan'ın Coğrafi Konumu ve Özellikleri

İstanbul'un batı yakasında, Haliç'in kuzeybatı yakasında yer alan Eyüpsultan ilçesi sadece Türkiye'nin değil tüm İslam dünyasının yakından tanıdığı, İstanbul'da fetihle birlikte surdışında oluşturulmuş ilk Türk-İslam yerleşim merkezidir. Doğal güzelliklerinin yanında, mânevî özelliği ile de ön planda olan bu semt hakkında Evliyâ Çelebi şu şekilde yazmıştır: *“Eyüp şehri, İstanbul'un batı tarafındadır. İstanbul'a denizden dokuz mil ve karadan iki saattir. Ama yine de İstanbul'a bitişik olup, arasında asla boş arâzî yoktur. Baştanbaşa ma'mûrdur.”*¹

İlçe kuzey yönünde Gaziosmanpaşa, batı yönünde Bayrampaşa, doğu yönünde Beyoğlu, Şişli ve güneyde surlar ile sınır oluşturan Fatih ilçelerine komşudur. Eyüpsultan, 21 bin hektarlık yüzölçümü ile İstanbul'un arazi bakımından en büyük ilçelerinden biridir.²

Eyüpsultan ilçesi bugün Haliç'in son bulduğu noktadan, Kemerburgaz köylerini içine alarak kuzeyde Karadeniz kıyılarına kadar uzanan geniş bir alanı kapsamaktadır. Eski yerleşim yerleri; Merkez, İslambey, Nişancı, Defterdar, Düğmeciler, Topçular, Rami Yeni ve Rami Cuma mahalleleridir. 1950'lerden sonra oluşmaya başlayan Alibeyköy, Akşemsettin, Çırçır, Emniyettepe, Esentepe, Göktürk, Güzeltepe, Karadolap, Sakarya, Silahtarağa, Yeşilpınar Mahalleleri ve kırsal alanda kalan Ağaçalı, Akpınar, Çiftalan, Işıklar, İhsaniye, Mimar Sinan, Mithatpaşa, Odayeri, Pirinççi köyleri de Eyüpsultan sınırları içerisindedir.

Yerleşmenin topografik yapısı engebeldir. İlçenin merkezinden ve kıyıdan geriye doğru uzaklaştığında topografya yükselmektedir. Merkeze doğru ışınsal ve kıyıya doğru dik inen yollar alçalarak uzanan vadilere oturmaktadır. Bu vadilerin arasında ise Haliç'e doğru güzel manzaralara sahip tepeler bulunmaktadır. Bunlardan en ünlüsü, kıyıya paralel uzanan ‘‘Piyer Loti’’ tepesidir.

¹ Evliyâ Çelebi, *Seyâhatnâme*, II, 96.

² Bkz. Heyet, *Eyüp Şehir Rehberi*, İstanbul: Eyüp Belediyesi Yay., 2008, s. 53.

2.2. Tarihsel Gelişimi

Günümüzde Eyüpsultan ilçesinin bulunduğu alan Bizans döneminde sur dışında yer almaktadır. Bölgenin yoğun bitki örtüsüyle kaplı olduğu, burada dini yapılar dışında özellikli ve kalıcı bir yerleşim alanı oluşturulmadığı sanılmaktadır. Eyüp semtinin kuruluşu İstanbul'un Osmanlılar tarafından fethedilmesinden sonra gerçekleşmiştir. Semt adını Halid bin Zeyd Ebu Eyyub el-Ensari³'nin türbesinin çevresinde kurulduğundan dolayı buradan almaktadır. İlçedeki yerleşim, tarihsel gelişimler açısından Osmanlı dönemi ile Osmanlı'da köklü bir değişim görülmesi açısından bir alt başlık olarak 19. Yüzyıl ve Cumhuriyet dönemi başlıkları altında ele alınmıştır.

2.2.1. 19.yüzyıl Osmanlı Dönemi

Osmanlı döneminde padişahlar, fethettikleri yerlerin halkı ile daha yakın olabilmek, daha iyi iletişim kurabilmek için bu bölgelere ilk olarak dini, sosyal ve kültürel yapılar inşa etmişlerdir. Osmanlı padişahlarının ve diğer devlet büyüklerinin yaptırdığı cami, medrese, çeşme, hamam, mektep gibi yapıları günümüzde de merkezden tüm sınırlara kadar görmek mümkündür. Bu yapılar Türk halkının geçmişten günümüze kadar günlük hayatında ahlâki, dini ve kültürel yaşamında etkisini sürdürmektedir.

Eyüp'teki tarihi ve dini yapıların yoğunlukta olması, ilçenin maneviyatını yükselterek semtte huzurlu bir ortam kılmıştır. Bu huzurlu ortamdan yalnızca müslümanlar değil, gayrimüslimler de istifade etmiştir. Müslümanlar ile diğer din mensupları hiçbir sorun olmadan yüzyıllarca beraber yaşamışlardır.⁴

Hz. Muhammed (s.a.v.) 622'de Medine'ye hicret ederken Ebu Eyyub el Ensari'nin evinde misafir olarak kalmıştır; Ebu Eyyub el Ensari 668/669 yılında Emeviler'in Konstantinopolis'e olan ikinci kuşatmasına katılmış, bu kuşatma sırasında hastalanarak vefat etmiştir (Kara, 1994; s.247). Fetihle birlikte İstanbul'un Dünya çapında Türk-İslâm şehri olarak inşa edilmesi sırasında, Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin türbesi etrafında şekillenen 'Belde-i tayyibe'' olan Eyüp Senti bu kentin manevi kimliğini temsil etmiştir. Mimari yapı, malzeme ve bezemelerle çok sayıda eserler

³ Farklı kaynaklarda Ebu Eyyub Ensari, Aba Ayyub da denilmektedir.

⁴ Fahrunnisa Ensari Kara "Eyüp", *DBİA*, İstanbul, 1994, c. III, ss. 249.

Eyüp'te bir araya gelerek manevi değeri yüksek olan semte daha da değer katmıştır. Kanuni Sultan Süleyman döneminde en yoğun sur dışı yerleşmelerinden biri haline gelmiştir. Zamanla İslam aleminde en çok görülmek istenen bölgelerden biri olmuştur.⁵

Osmanlılarda kılıç kuşanma töreni, tahta çıkış seremonileri arasında en önemli safhalardan biri olarak kabul edilmekteydi. Baron dö Tott'un deyişiyle "Avrupa'da taç giyme törenleri neyse, Osmanlı'da da kılıç kuşanma töreni o" idi. Osmanlılar'da hemen pek çok alanda olduğu gibi kılıç kuşanma töreninin de temel protokol kurallarını belirleyen kişi Fatih Sultan Mehmet'dir. İstanbul fatihi olan II. Mehmed, fetihten önce keşfedilen Eba Eyyub el-Ensari'nin makamı önünde, hocası Akşemseddin'in elinden kılıç kuşanmıştır. Osmanlı padişahları şâyet İstanbul'da bu töreni icra ediyorlarsa, mekân olarak son padişah Mehmed Vahideddin'e kadar hep Eyüp Sultanı tercih etmişlerdir.

17. yüzyılda Haliç kıyılarında yerleşim yoğunlaşınca, Eyüp büyük bir semt haline gelmiştir (Kuban, 1970). 18. yüzyılda yerleşme dokusu fazla genişlememekle birlikte mevcut doku içerisinde kıyı şeridi, devletin ileri gelenleri tarafından yaptırılan köşkler, konaklar ve yalılar ile dolmuştur. Lale Devri'ni (1718-1730) de kapsayan bu dönem tüm İstanbul genelinde olduğu gibi Eyüp semtinde de çeşme, sebil gibi su yapıları inşa edilmeye başlamıştır. Bu döneme ait en karakteristik su yapılarının önemli bir kısmı Eyüp semtinde bulunmaktadır (Kara, 1994; s.248). Osmanlı klasik dönem üslubunun mimari açıdan yavaş yavaş bitirildiği, batı üslubunun mimari özelliklerinin yansımaya başladığı bu dönemde Şeyh Murad Tekkesi gibi çok güzel tekke yapıları inşa edilmeye başlanmıştır (Kara, 1994; s.248).

Osmanlı Dönemi'nde meydana gelen birçok yangın yapıların yok olmasına sebep olmuştur. Eyüp'te 1690, 1707, 1886, 1895 ve 1912 yıllarında büyük yangınlar çıkmıştır. 1707'de kıyıda çıkan yangında Eyüp Camii'ne kadar olan alanda yalı, ev ve dükkanların büyük kısmı zarar görmüştür (Cezar, 1963, s.343-346-384).

⁵ Artan, "Eyüp", *DİA*, XII, 4.

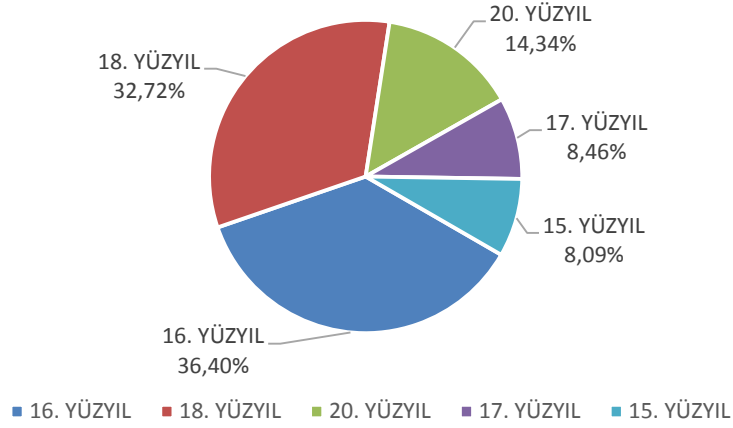
2.2.1.1. 19. Yüzyıl

Geleneksel konut mimarisinin giderek yok olduğu 19. Yüzyıl ve 1960 tarihleri arasında köklü değişiklikler gözlemlenmiştir. Tanzimat Fermanı (1839) ile sanayileşme ve batının etkileri İstanbul'da yaşanmaya başlamıştır. Eyüp Bahariye kıyılarında metruk halde bulunan sivil mimarlık örnekleri olan yalılar yıkılarak yerlerine sanayi yapıları yapılmıştır (Kara, 1994; s.248). 1828'de sahilde inşa edilen Riştehane (yün imalathanesi) ve İplikhane Karhanesi (donanmaya halat imal eden fabrika) ile 1833'te eski saray alanı üzerine yapılan Feshane'nin ardından, 1913'te Silahtarağa'da ülkenin ilk elektrik santralinin kurulması sanayiye önemli oranda teşvik edici unsurlar olmuştur (Yenen ve Yakar, 2001). Eyüp, zamanla sanayi için tercih edilen bir yerleşim yerine dönüşmüştür.

2.2.2 Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyetin ilanından sonra batılı ülkelerden gelen uzmanlar İstanbul için planlamalar ve öneri projeler geliştirmiştir. Uzmanlar Haliç'i sanayi bölgesi olarak önermiştir. 1936 yılında hazırlanan Henry Prost planıyla Haliç kıyılarına planlı olarak sanayi bölgesi oluşturulmuştur. 1930'lu yıllarda bazı korunan yalıları olmasına rağmen, yerleşim kuzeydoğuya doğru büyümüştür. 1940'lı yıllarda gelen göçlerler birlikte Rami ve çevresinde ızgara planlı sistemle oluşan yeni yerleşim yerleri meydana gelmiştir (Kara, 1994; s.248). Geleneksel konut mimarisinde değişiklikler meydana gelmiştir. 1934 yılında yeniden oluşturulan mahalle sınırlarına göre Eyüpsultan yerleşim alanı 12 mahalleye ayrılmıştır. Bunlar; Abdulvedut, Cezeri Kasım, Eyüp Sultan, Eyüp Gümüşsuyu, İslam Bey, Fethi Çelebi, Düğmeciler, Nişanca Mustafa Paşa, Üç Şehitler, Rami Cuma, Topçular ve Rami Yenimahalle'dir (Kara, 1994; s.251). 1950'lerden sonra İstanbul hızlı bir kentleşme sürecine girmiştir. (Kara, 1994; s.248). Bununla birlikte Eyüpsultan İlçesi de hakim dokusunu kaybetmeye başlamış, boş alanlar, bostanlar işgal edilerek gecekondulaşmaya maruz kalmıştır. 1980'lerde Haliç kıyılarına zarar verdiği düşünülen sanayi yapıları kaldırılarak, il içerisindeki sanayi bölgesi alanlarına taşınmıştır. Bu alanlar da kamuya açık park alanları olarak yeniden düzenlenmiştir.

Eyüpsultan İlçesi'ndeki Yapıların Yüzyıllara Göre Dağılımı

2.3. Kronolojik Sıraya Göre Eyüpsultan ilçesi'ndeki Dini Yapılar

Sofular Mescidi	(H. 857) 1453
Uluca Baba Mescidi	(H. 857) 1453
Kasım Çavuş Mescidi	(H. 857) 1453
Arpacıbaşı Mescidi	(H. 857) 1453
Eyüp Sultan Camii	(H. 863) 1458
Yavedud Camii (Sultan Camii)	(H. 863) 1458
Balçık Tekkesi Mescidi	(H. 863) 1458
Alibey Köy Mescidi	(H. 863) 1458
Bey Camii Mescidi	(H. 865) 1460
Çayırbaşı Mescidi	(H. 865) 1460
Mehmed Bey Mescidi	(H. 865) 1460
Otakçılar Mescidi	(H. 865) 1460
Defterdar (Tahta Minare) Mescidi	(H. 906) 1500
Cezeri Kasım Paşa Camii	(H. 921) 1515
İslambey Camii	(H. 925) 1519
Emir Buhari Tekkesi Camii	(H. 932) 1525
Zeynep Hatun Mescidi	(H. 937) 1530
Kızıl Mescid	(H. 938) 1531
Saçlı Abdulkadir Camii	(H. 944) 1537
Defterdar Camii	(H. 948) 1541
Yanık Minare Mescidi	(H. 950) 1543
Demirciler Mescidi	(H. 952) 1545

Haydar Baba Mescidi	(H. 957) 1550
Müzevir Mescidi	(H. 952) 1545
Davut Ağa Mescidi	(H. 962) 1555
Şah Sultan Tekkesi ve Camii	(H. 963) 1556
Büyük İskele Camii	(H. 965) 1557
Nişancı Mustafa Paşa Cami	(H. 965) 1557
Topçular Camii	(H. 966) 1559
Ali Paşa Camii	(H. 972) 1564
Bali Baba Mescidi	(H. 982) 1574
Zal Mahmut Paşa Camii	(H. 988) 1574
Dede Mescidi	(H. 990) 1582
Dökmeciler Mescidi	(H. 973) 1565
Musa Çavuş Mescidi	(H. 995) 1587
Servi Mahallesi Mescidi	(H. 999) 1590
Aşçıbaşı Mescidi	(H. 999) 1590
Savaklar Mescidi	(H. 1008) 1599
Tahta Minare Mescidi	(H. 1020) 1611
Darüssade Ağası Mustafa Ağa Camii	(H. 1023) 1614
Takkeci Mescidi	(H. 1025) 1616
Şeyh Murad Efendi Tekkesi Mescidi	(H. 1060) 1650
Yeni Mahalle Mescidi	(H. 1102) 1690
Ahmed Dede Mescidi	(H. 1145) 1732
Dar'ül Hadis Mescidi	(H. 1147) 1734
Kalenderhane Tekkesi Mescidi	(H. 1156) 1743
Şeyhülislam Tekkesi Mescidi	(H. 1157) 1744
Murtaza Efendi Tekkesi Mescidi	(H. 1158) 1745
Mustafa Paşa Tekkesi Mescidi	(H. 1166) 1753
Hacı Ali Paşa Tekkesi Mescidi	(H. 1175) 1761
İzzet Paşa Tekkesi Mescidi	(H. 1210) 1795
Hacı Ali Paşa Camii	(H. 1304) 1886
Tantavi-Zâde Camii	(H. 1304) 1889
Edirnekapı Mezarlığı Mescidi	(H. 1325) 1910
Silahtarağa Elektirk Santrali Camii	(H. 1331) 1913
Üç Şehitler Camii	(H. 1374) 1959

Şekil 6 Eyüp İskelesi ve sahildeki yalılar (Flandin, 2010)

Şekil 7 Esmâ Sultan Sarayı (Flandin, 2010)

2. İSLAMBİY MAHALLESİ

3.1. Mahallenin Konumu

Eyüp Merkez Mahallesi'nin batısında bulunan İslambey Mahallesi; kuzeyden Gaziosmanpaşa İlçesi'ne, batıdan Rami Yeni, Rami Cuma ve Düğmeciler Mahallelerine, güneyden ise Nişanca Mahallesi'ne komşudur (Şekil 8).

Şekil 8 İslambey Mahallesi'nin sınırları (İBB, Hava Fotoğrafı 2013)

İslambey Mahallesi'nin varlığından Hadikatü'l Cevami'de (Galitekin, 2001) söz edilmektedir. Yağcı'nın aktardığına göre: (İnalçık, 1993), 19. Yüzyıl sonlarında Eyüp'teki mahallelerden birisi olarak İslambey'i sıralarken; 18 yüzyıl sicillerinde adı geçen başlıca mahalleler arasında İslambey'den bahsetmektedir. Bu verilerden yola çıkılarak söz konusu mahallenin İslambey adıyla yaklaşık 19. yüzyıl başlarında kurulduğu düşünülmektedir.⁶ Mahalleye ismini veren ise 1520'li yıllarda yapılmış olan İslambey Mescidi'dir. Mahallenin sınırları günümüzde de aynı kalmaktadır, sadece doğu sınırı Eyüp Sultan Bulvarı'na çekilmiştir.

Araştırma yapılan bazı kaynaklarda İslambey Mahalle'sinden Eyüp semtinin mesire alanlarından biri olarak bahsedilmektedir. 1960'lardan sonra iskana açılarak geleneksel mahalle dokusu bozulmaya başlamıştır (Bay, 2004). İslambey Mahallesi 20. yüzyılın sonlarına kadar çok fazla yapılaşmanın olmadığı, bostan ve bahçelerin yoğunlukta olduğu bir bölgedir (Tanman, 1990). Aynı şekilde bölgede seyrek iskan

⁶ Yağcı, 2013, s. 10.

dokusunun görüldüğünü ve mahallenin 1970'lere kadar bahçeli ahşap evler ve bostanlarla kaplı olduğunu belirtmiştir.⁷ Hava fotoğraflarından da anlaşılacağı üzere boş alanların giderek azaldığı ve yapılaşmanın hızlı bir şekilde arttığını söylemek mümkündür (Şekil9-14).

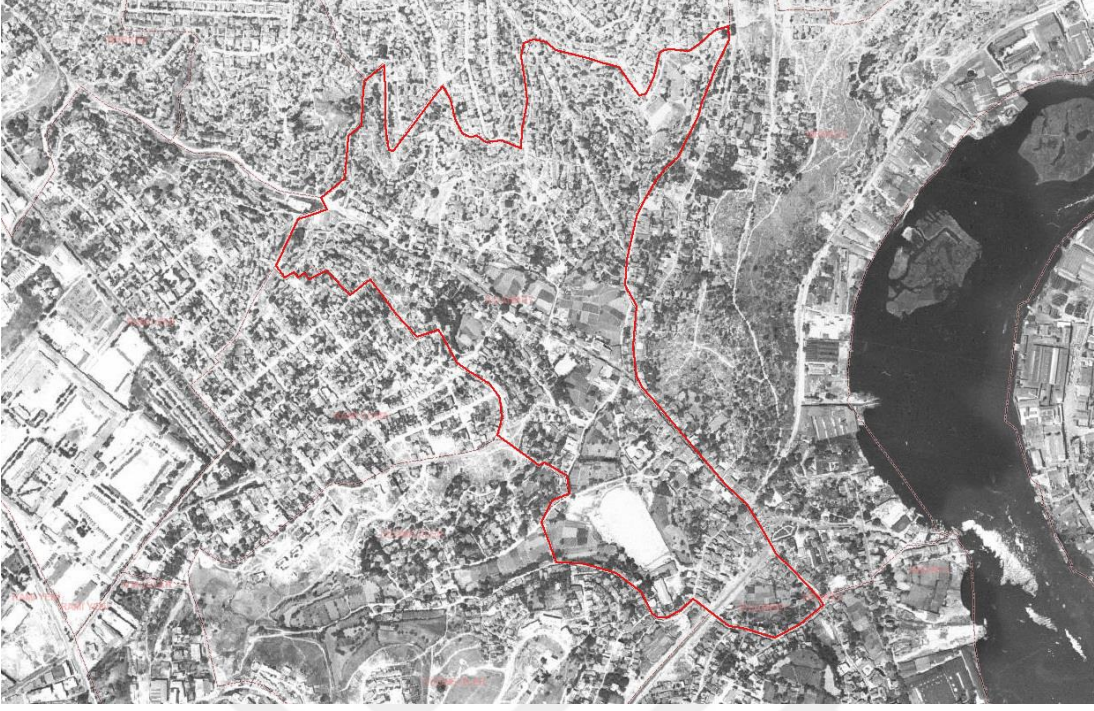

Şekil 9 Hava Fotoğrafi (İBB,1946)

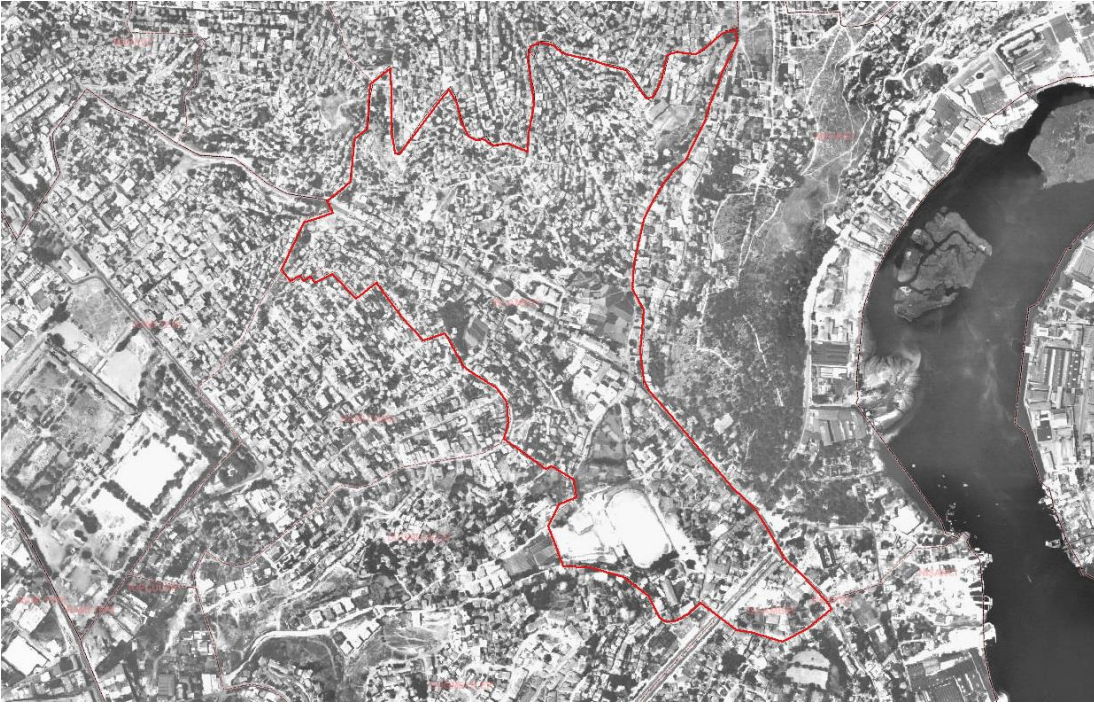

Şekil 10 Hava Fotoğrafi (İBB,1966)

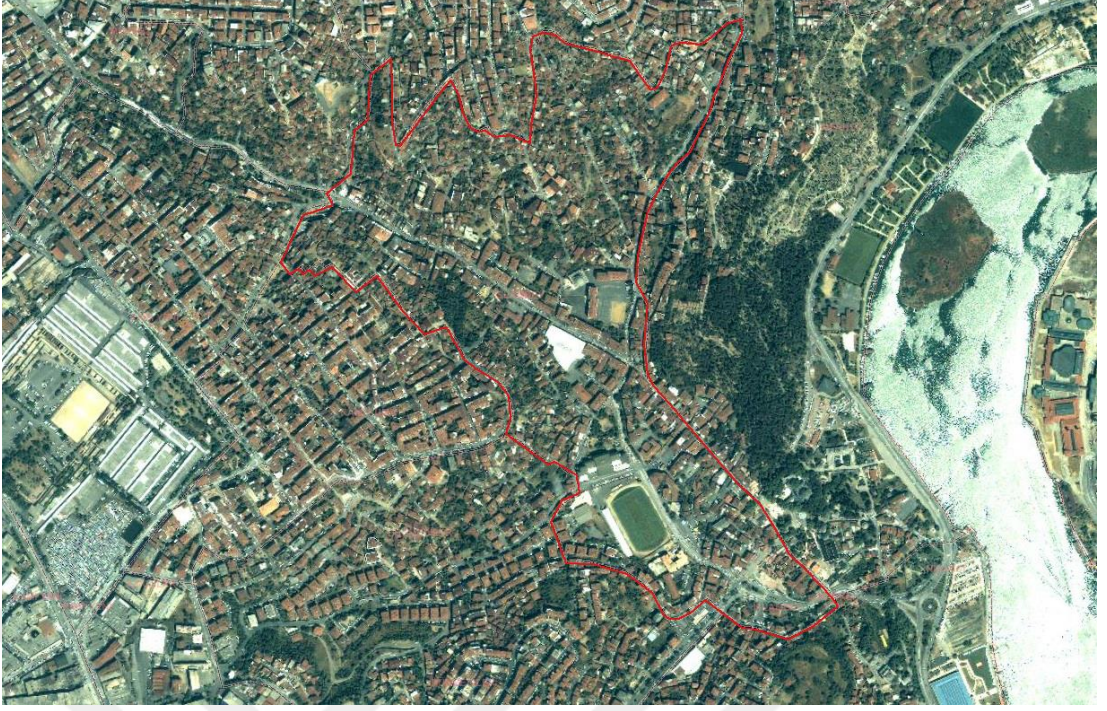
⁷ B. Tanman “İstanbul Tekkelerinin Mimari ve Süsleme Özellikleri Tipoloji Denemeleri”.

Şekil 11 Hava Fotoğrafi (İBB,1970)

Şekil 12 Hava Fotoğrafi (İBB,1982)

Şekil 13 Hava Fotoğrafi (İBB,2006)

Şekil 14 Hava Fotoğrafi (İBB,2015)

3.2. Mahallede Yer Alan Anıtsal Yapılar

Mahalle sınırları içinde; İslambey Cami, Evlice Baba Cami, Sofular Cami, Semiz Ali Paşa Cami, Kasım Çavuş Cami, Bali Baba Cami, Özbekler (Kalenderhane) Tekkesi, Şeyh Abdülkadir Efendi Türbesi, Abdülbaki Baba Türbesi, Bostan Baba Türbesi, Süleyman Ağa Türbesi, Bali Hamamı, Meryem Ana Kilisesi, İslambey Çeşmesi, Asduadzadzin Ermeni Kilisesi Çeşmesi, Çorlulu Ali Paşa Çeşmesi, Mustafa Ağa Çeşmesi, Kadı-zade Çeşmesi, Hacı Hanım Çeşmesi, İmamzade Mehmed Efendi Çeşmesi ve Alemdar Mustafa Paşa Çeşmesi gibi anıtsal eserler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları tez kapsamında incelenmiştir.

İSLAMBİY MAHALLESİ'NDEKİ ANITSAL YAPILAR		
YAPININ ADI	DÖNEMİ	ÖZGÜNLÜK DURUMU
ABDÜLBAKİ BABA TÜRBESİ	BİLİNMIYOR	ÖZGÜN
AKMAYAN SOKAK ÇEŞMESİ	BİLİNMIYOR	ÖZGÜN
ALEMDAR MUSTAFA PAŞA ÇEŞMESİ	1808 (H. 1223)	BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ
ASDUADZADZİN ERMENİ KİLİSESİ ÇEŞMESİ	BİLİNMIYOR	AZ DEĞİŞMİŞ
BALİ BABA CAMİİ	1574-1595 (H. 982-1003)	AZ DEĞİŞMİŞ
BOSTAN BABA TÜRBESİ	BİLİNMIYOR	BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ
CEDİD ALİ PAŞA CAMİİ	1561-1565	AZ DEĞİŞMİŞ
ÇORLULU ALİ PAŞA ÇEŞMESİ	1719	AZ DEĞİŞMİŞ
EVLİCE BABA CAMİİ	1707 (H. 1119)	BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ
EVLİCE BABA TÜRBESİ	18. YÜZYIL	AZ DEĞİŞMİŞ
HACI HANIM ÇEŞMESİ	BİLİNMIYOR	ÖZGÜN
İMAMZADE MEHMED EFENDİ ÇEŞMESİ	1773 (H. 1187)	ÖZGÜN
İSLAMBİY CAMİİ	1519-1520	AZ DEĞİŞMİŞ
İSLAMBİY ÇEŞMESİ	1700-1701	ÖZGÜN
KADI-ZADE ÇEŞMESİ	1755 (H.1169)	AZ DEĞİŞMİŞ
KASIM ÇAVUŞ CAMİİ	16. YÜZYIL	BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ
MUSTAFA AĞA ÇEŞMESİ	BİLİNMIYOR	AZ DEĞİŞMİŞ
ÖZBEKLER TEKKEİ	1743 (H. 1156)	AZ DEĞİŞMİŞ
SOFU KARA ALİ ÇAVUŞ CAMİ	1464	BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ
SURP ASDUADZADZİN ERMENİ KİLİSESİ	1812	ÖZGÜN
SÜLEYMAN AĞA TÜRBESİ	18. YÜZYIL	AZ DEĞİŞMİŞ
ŞEYH ABDÜLKADİR EFENDİ TÜRBESİ	1503 (H. 1012)	AZ DEĞİŞMİŞ

3.2.1. İslambey Mescidi

Eyüpsultan İlçesi'nde, İslambey Mahallesi'nde, İslam Bey Caddesi, İslam Çeşmesi Sokağı ve Bahçeli Çeşme Sokağı'nın kuşattığı arsa üzerinde yer almaktadır.

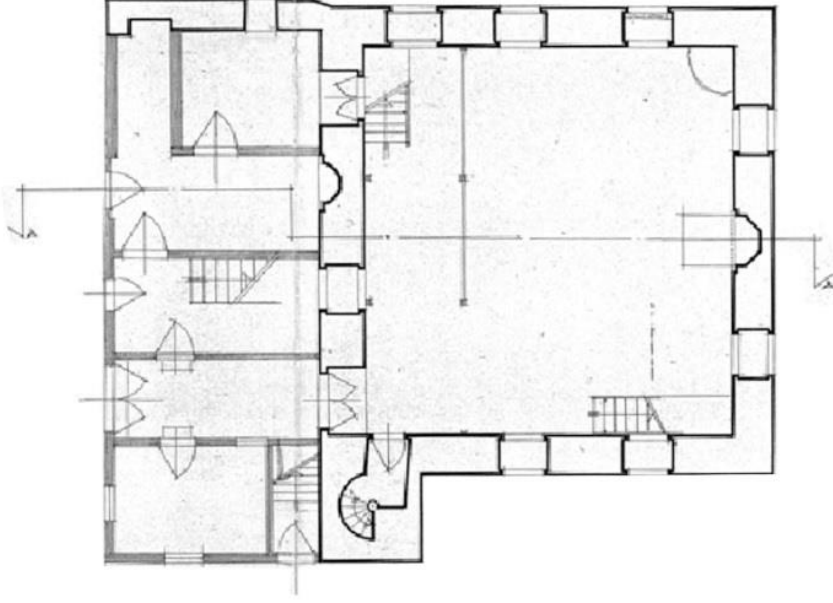
Şekil 15 İslambey Camii (Alman Mavileri Haritası, 1913-14)

I. Süleyman (Kanuni) dönemi (1520-1566) ümerasından İslam Bey tarafından 926/1519-20'de inşa ettirilmiş, daha sonra tespit edilemeyen bir tarihte minber ilave edilerek camiye dönüştürülmüştür (Haskan, 1996). Mescidin yanına 18. yy'ın başlarında 1112/1700-01'de bir çeşme yaptırılmış, mescit, 19. yy'ın üçüncü çeyreğinden itibaren Bedevi tarikatına bağlı bir tekke olarak faaliyet göstermeye başlamıştır (Tanman, 1990; s.209) mescit-tevhidhanenin batı cephesinde yer alan ve Seyyid Ahmed Bedevi'ye ithaf edilmiş bir beyti içeren kitabedeki 1041/1631-32 tarihi, tekkenin tam olarak tespit edilemeyen kuruluş tarihi olması gerekir. İstanbul tekkelerinin dökümünü veren kaynaklar arasında, İslam Bey Tekkesi'nin adı ilk olarak 1301/1885-86' da Dahiliye Nezareti'nin hazırlattığı istatistik cetvelinde geçmektedir.

Mimari Özellikleri

İslambey Caddesi ile İslambey Çeşmesi Sokağı'nın kesişiminde köşe parselde yer alan caminin avlu girişi kuzeydoğu yönündendir. Parselin kuzeybatısında konumlanmış olan cami kare planlıdır. Üstü, alaturka kiremit kaplı bir ahşap çatı ile örtülmüştür. Minaresi güneybatı yönünde, kare kesme taş kaide üzerinde yükselmektedir. Kûlahı kurşundur. Avlu dış duvarı moloz taş örülü, taş harpuştalıdır.

Cami moloz taş örülüdür. Doğu duvarında üç, diğer duvarlarda ikişer tane olmak üzere, toplam dokuz adet dikdörtgen açıklıklı pencere ile aydınlanmaktadır. Alt kat pencereleri dikdörtgen, taş söveli, demir lokma parmaklıklıdır. Üst kat pencereleri basık kemerli ve alçı revzenlidir. Güneybatı cephesinde 10 satırlı mermer kitabesi vardır. Kitabe bedevi tacı kabartması ile donatılmıştır.

Şekil 16 İslambey Cami Rölövesi (4 nolu Koruma Bölge Kurul Arşivi, 1961)

Güney duvarının eksenindeki mihrap, yarım sekizgen planlı nişi ve üç sıra mukarnaslı kavsarası ile klasik üslubu yansıtmaktadır (Tanman, 1990; s.210). Basık kemerli harim kapısı kuzey duvarının ekseninden batıya kaydırılmış, bu duvardaki pencerelerin arasına, asıl mihrabın daha küçüğü olan bir son cemaat yeri yerleştirilmiş, söz konusu pencerelerden doğudaki sonradan kapıya dönüştürülmüştür. Harimin kuzey kesiminde iki katlı mahfiller uzanmaktadır.

Şekil 17 İslambey Cami (Kurul Arşivi)

3.2.2. Cedid Ali Paşa Cami

Eyüp İlçesi'nde, Kurukavak'ta, yeni Halit Paşa Caddesi üzerinde ve Sofular Bostanı Sokağı karşısında yer almaktadır.

Şekil 18 Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü Arşivi, 2016

Yapının banisi 1. Süleyman'ın sadrazamlarından Ali Paşa'dır. Ali Paşa'ya çok şişman olduğu için "kalın" ve "semiz" lakapları verilmiştir. Padişahın damadı Rüstem Paşa'nın vefatı üzerine 968/1561 'de sadrazam olmuş ve 972/1565' teki vefatına kadar bu görevde kalmıştır.⁸ Yapıyı bu sırada yaptırmıştır. Semiz Ali Paşa'nın, İstanbul'da Karagümrük'te bir medresesi, Babaeski'de bir camii, Edirne'de kendi adı ile anılan bir çarşısı ve Eyüp'te bir çeşmesi vardır. Kendisi vefatında, Eyüb Sultan Türbesi çıkış kapısının sol tarafındaki küçük hazireye gömülmüştür.⁹

Mimar Sinan eseri olan yapı, II. Abdülhamid döneminde (1876-1909) onarım görmüştür. Günümüzde yapının adı "Cedid Ali Paşa Camii" olarak kullanılmakta, ayrıca "Ali Paşa Camii, Kurukavak Camii" olarak da isimlendirilmektedir.

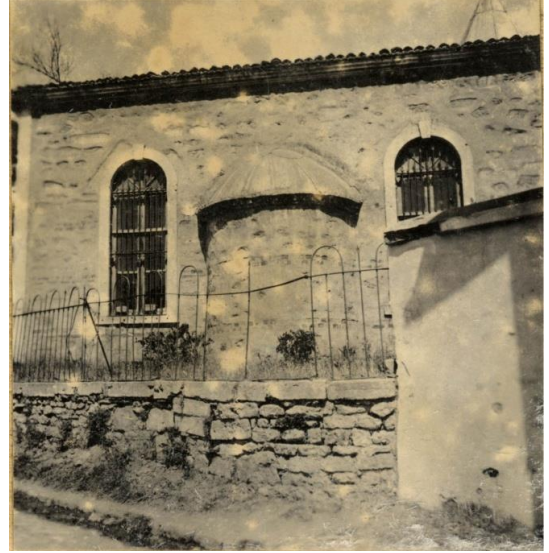
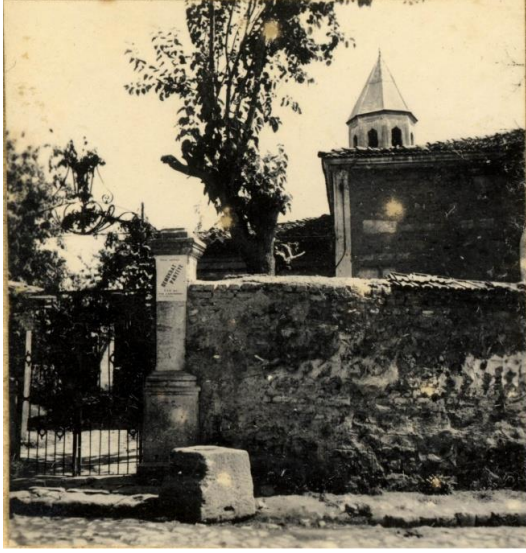
Mimari Özellikleri

Dikdörtgen planlı yapı parselin kuzeydoğusunda doğu-batı yönünde yerleştirilmiştir. Güney yönünde bahçe girişi bulunmaktadır. Caminin kuzeyinde dikdörtgen planlı tek katlı son cemaat yeri vardır. Ana mekana giriş batı yönünün kuzey ucundadır. Giriş kaldırım kotundan bir basamak yukardadır. Minare caminin doğu köşesinde kare planlı kaide üzerinde sekizgen planlıdır. Mihrap güney yönünün orta aksında yarım daire planlı çıkma şeklindedir.

Caminin ana yapısı moloz taş duvar örülüdür. Pencereler taş söveli, yarım daire kemerli, demir parmaklıklıdır. Kemer ortasında kilit taşı bulunmaktadır. Güney cephesinde bulunan mihrap nişi taş duvar örülüdür. Nişin eğrisel örtüsünün altında kirpi saçak bulunmaktadır. Ana mekanın cepheleri taş silmeyle sonlanmaktadır. Kuzey cephesinde bulunan son cemaat yerinin cepheleri ahşap kaplıdır. Pencereleri ise ahşap pervazlı, giyotin ve demir parmaklıklıdır.

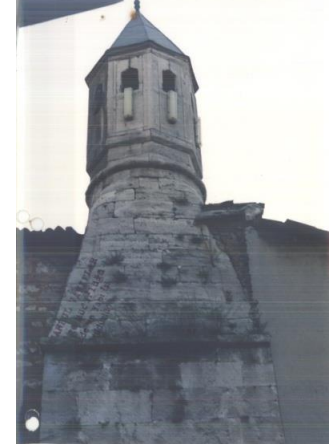
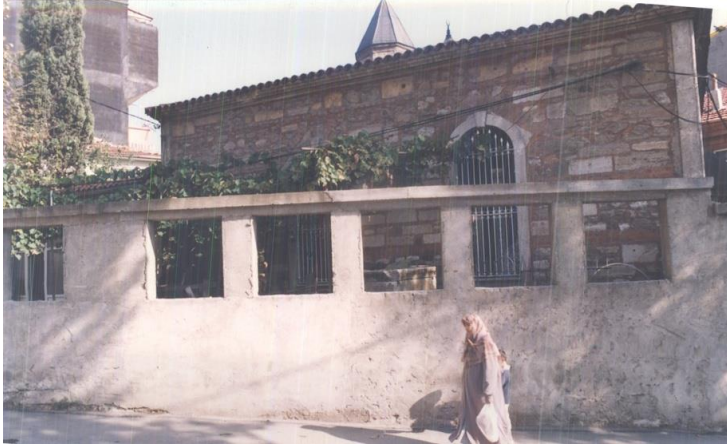
⁸ www.eyupsultan.bel.tr

⁹ Erdoğan, E.G., 1994

Şekil 19 Encümen Aşivi, Cedid Ali Paşa Camii

Avlu kapısından girildiğinde bahçede meşruta, abdest almak için musluklar ve tuvalet yer almaktadır. Yapının kitabesi ve haziresi yoktur. Ahşap olarak yapılan son cemaat yerinde dikdörtgen giriş kapısının batı yönünde bir, kuzey yönünde iki tane pencere açılmıştır. Son cemaat yerinin ahşap tavanı, düz olarak çıtalarla dikdörtgenlere bölünmüştür.

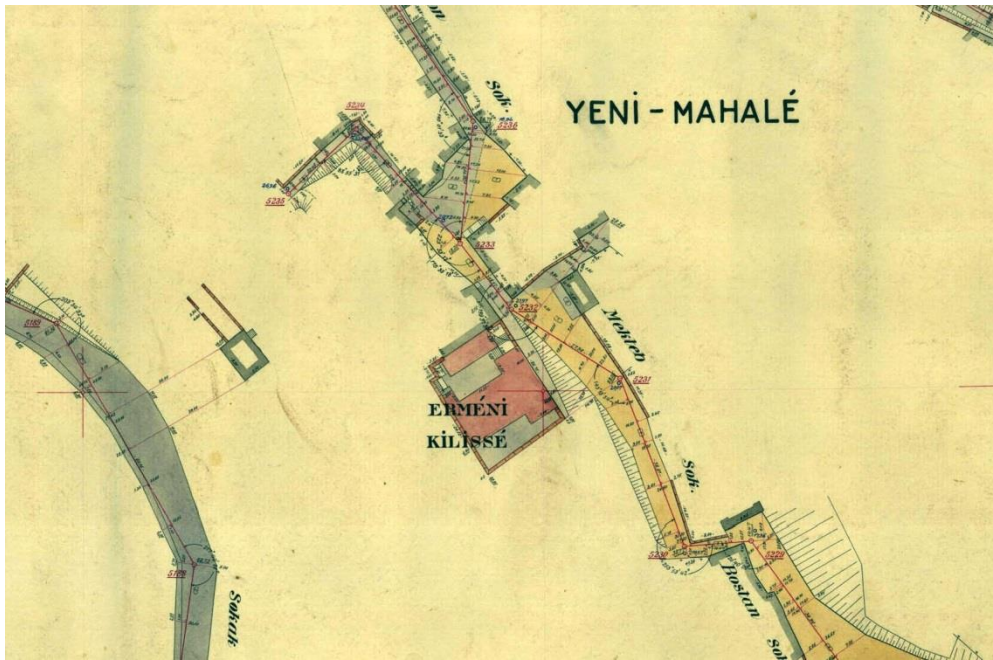

Şekil 20 2 Numaralı Koruma Bölge Kurul Arşivi, Cedid Ali Paşa Camii

3.2.3. Surp Asdvadzadzin Ermeni Kilisesi

İslambey Mektebi Sokağı üzerinde ve Kanun Sokağı karşısında bulunan Surp Asdvadzadzin Kilisesi'nin ilk inşasının, "Meryem Ana'ya adanmış üçyüz yıllık ahşap şapelin, kargir olarak yenilenmesinin yüzüncü yıldönümü kutlamaları" için hazırlanmış 8 Temmuz 1927 tarihli bir davetiyeye istinaden 1675 tarihine kadar gittiği söylenmektedir (Hançer, 2004; s.170).

Yüksek bir set üzerinde olup yüksek duvarları vardır. Kitabesi yoktur. Civarında ermeni aileleri oturmaktadır. Bu sokağın üzerinde bu cemaatin yaptırmış olduğu kitablesiz bir çeşme vardır. Kabartma sütunlu, mihrapçıklı ve mermer aynataşı ile dikkat çekmektedir. Semt, bu çeşmeden dolayı "Çeşmeli Odalar Mahallesi" adı ile anılmakta imiş. P. Ğ. İnciciyan kilise hakkında şunları yazmıştır: "Çeşmeli Odalar Mahallesi'nde bulunan bu küçük kilise bir kaç sene evvel kısmen yıkıldı ise de kalan kısmında ayin yapılmaktadır." Kilise, 1812 de ahşap olarak yapılmış, 1841 de tamir edilmiş ve 1855 de ise şimdiki şekli ile taştan yeniden yapılmıştır. Çeşmeli odalar mahallesi daha sonra Aşağı Mahalle adını almıştır.

Şekil 21 Alman Mavileri Haritası, 1913-14, M14-3

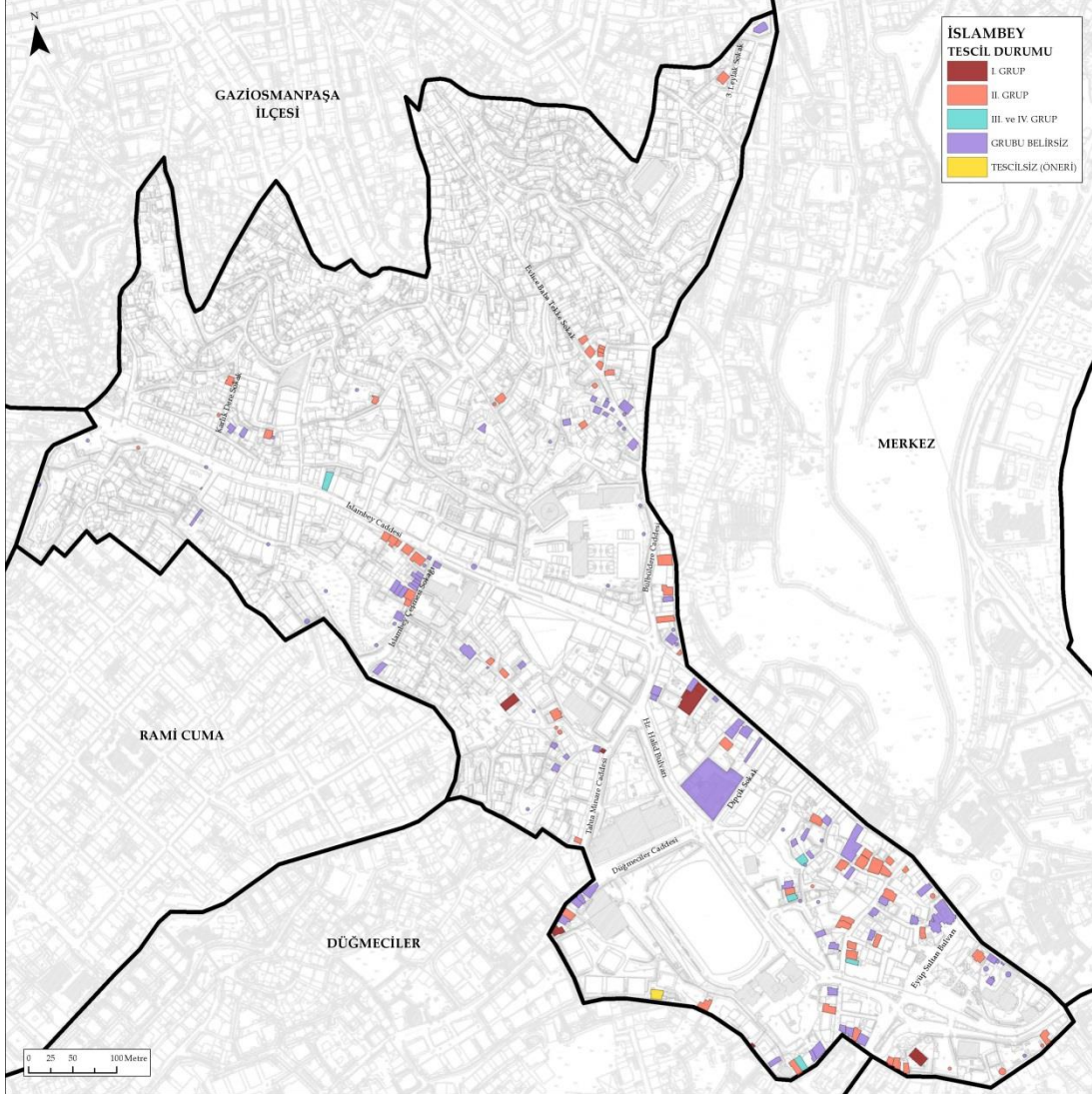
Şekil 22 Surp Asdvadzadzin Ermeni Kilisesi, www.dunyabizim.com

Şekil 23 Surp Asdvadzadzin Ermeni Kilisesi, www.istanbulermenivakiflari.org

3.3. İslambey Mahallesi'nin Miras Öğelerinin değerlendirilmesi

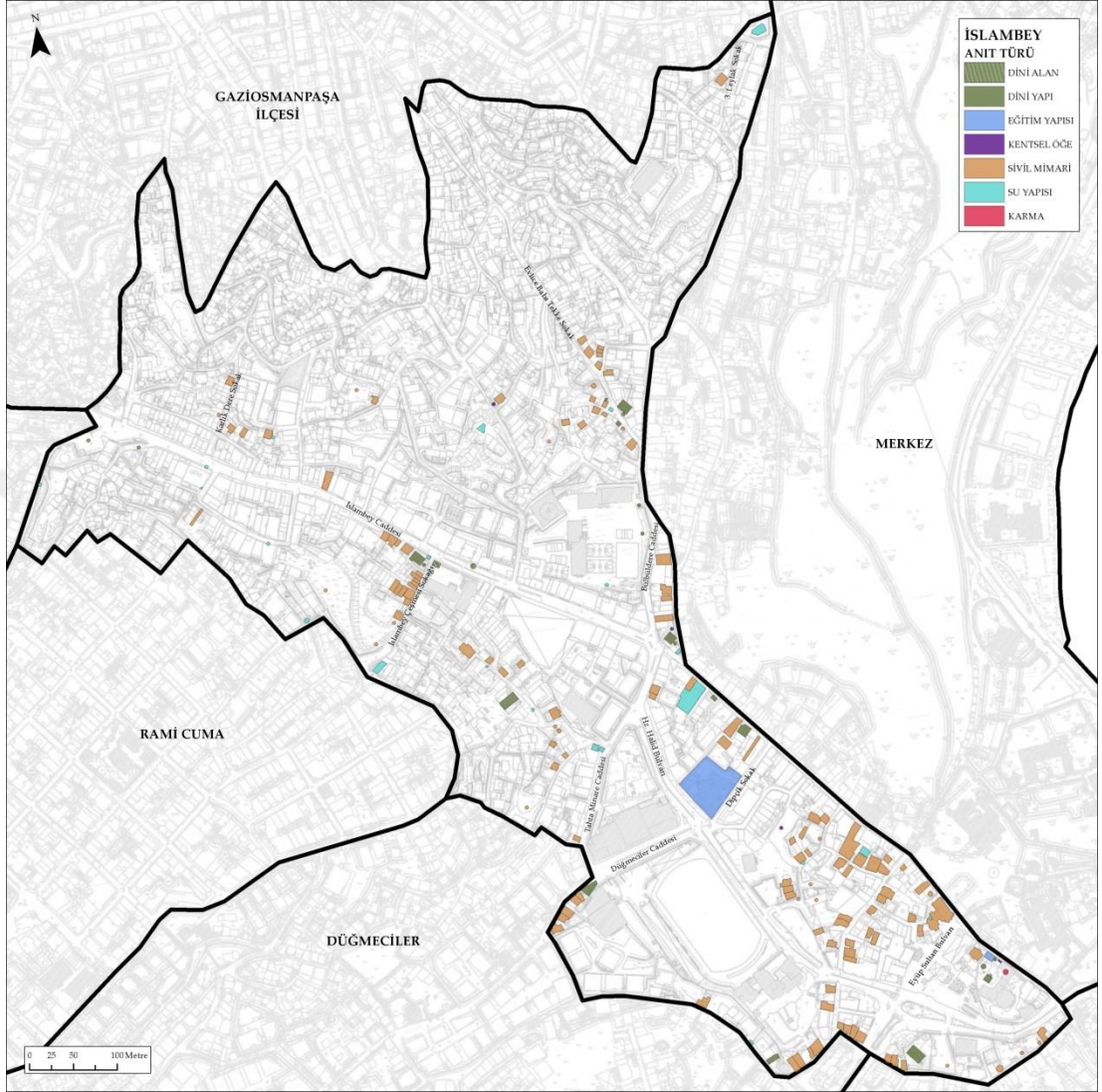
3.3.1. Tescil Durumu Analizi

Şekil 24 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

İslambey Mahallesi'nde tescilli yapı olarak 185 tane envanter kaydı bulunmaktadır. Mahallede bulunan tescilli yapıların büyük çoğunluğunun grup kararları bulunmamaktadır. Grup kararları verilen yapıların ise 7 tanesi I. grup; 66 tanesi II. grup olarak tescillidir. I. grup eserler arasında cami, çeşme, hamam, kilise ve sivil mimarlık örneği yapılar yer alırken, II. grup eserleri, cami, çeşme, duvar, hamam, evler ve mezarlar oluşturmaktadır. 107 adet yapının ise grup kararları mevcut değildir. Bu yapıların içinde ise cami, çeşme, ev, hazire, kuyu, tekke, türbe gibi eserler yer almaktadır.

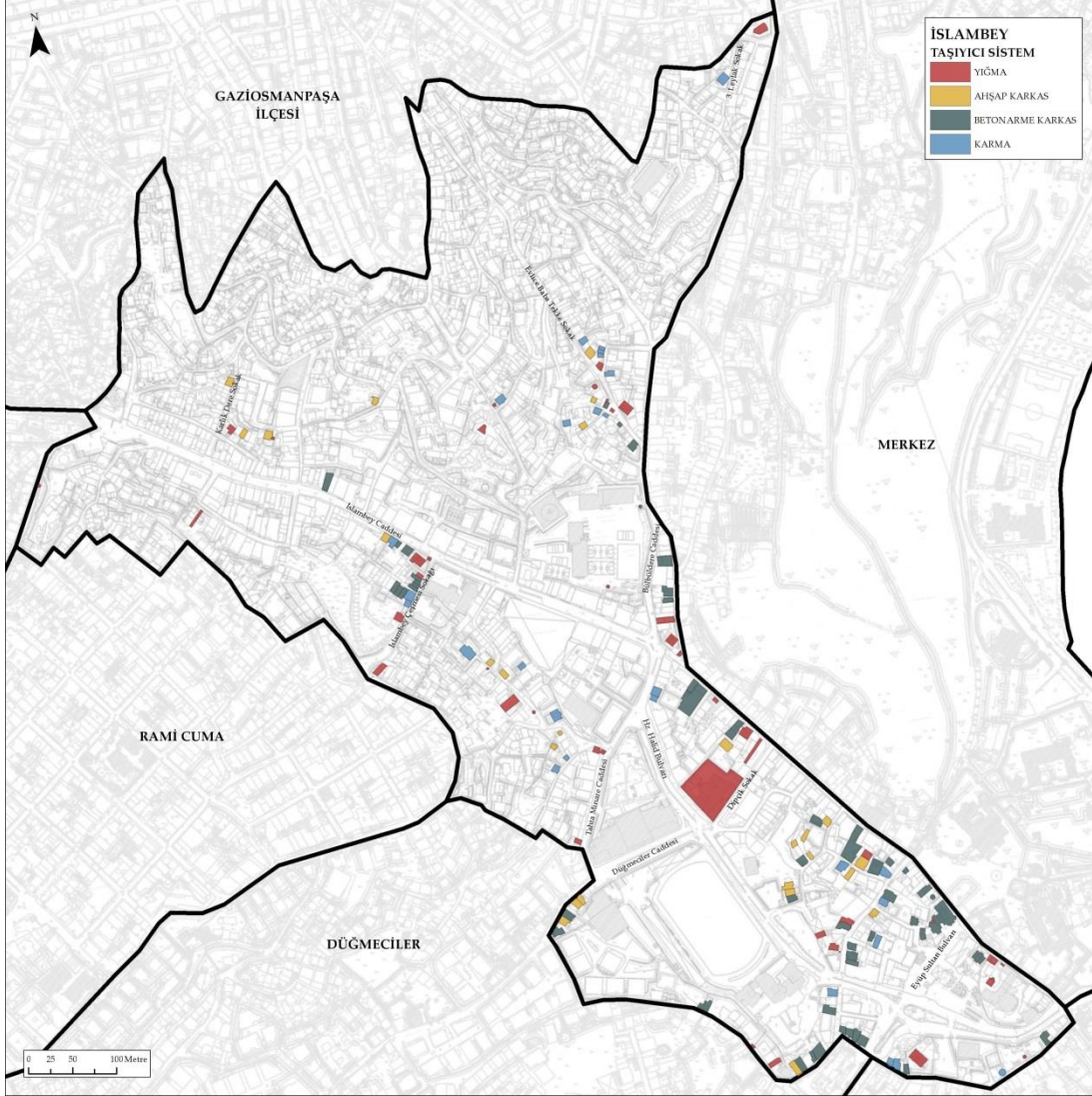
3.3.2. Kültür Varlığı Türü Analizi

Şekil 25 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

Anıt türü analizi, mahallede yer alan 185 adet tescilli eser üzerinden yapılmıştır. Eserlerin büyük bir kısmını 131 adetle sivil mimarlık örnekleri, 24 adetle su yapıları ve 23 adetle dini yapılar oluşturmaktadır. Dini yapılar altında; cami, hazire, kilise, tekke, tevhidhane ve türbeler yer almaktadır. Sivil mimarlık örnekleri ise ev ve sıra evlerden oluşmaktadır. Su yapıları altında ise çeşme, su haznesi, hamam, kuyu ve su kemeri vardır. Bunlarla birlikte mahallede 4 adet kentsel öğe, 2 adet eğitim yapısı ve 1 adet karma yapı bulunmaktadır.

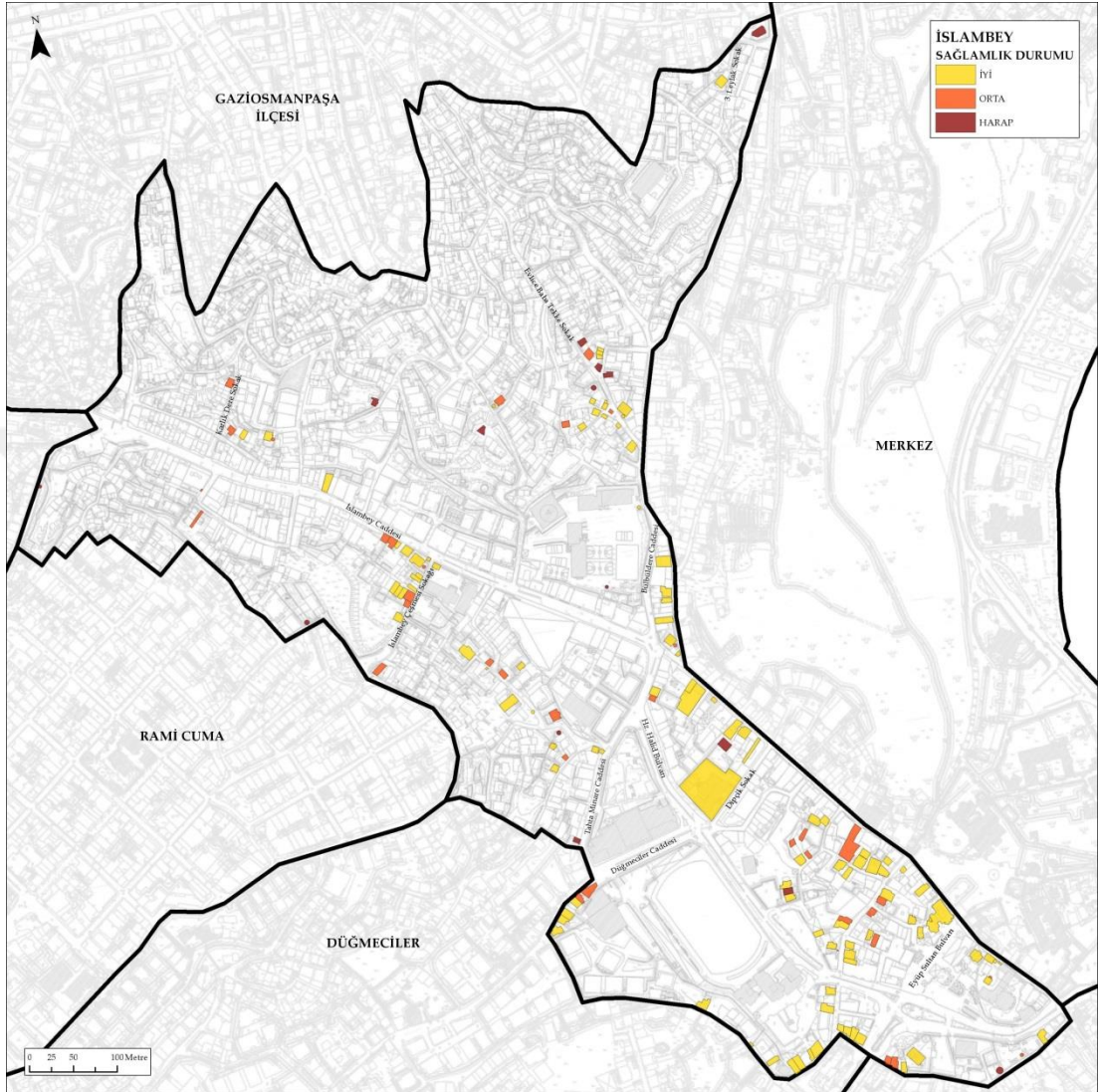
3.3.3. Taşıyıcı Sistem Analizi

Şekil 26 KMKM Envanter Çalışması, 2017

Taşıyıcı sistem analizi, günümüze kadar ulaşan tescilli eserler üzerinden yapılmıştır. Tescilli olan kayıp eserler ve dini alanlar değerlendirme dışında bırakılmıştır. Bu kriterlere göre mahalle 150 eser üzerinden değerlendirilmiştir. Yoğunluk sırasıyla 51 adet betonarme, 45 adet yığma, 26 adet ahşap karkas ve 28 adet karma sistem bulunmaktadır. Görüldüğü gibi 150 eserden 51 adedi betonarme binalar ağırlıktadır. Bu da yapıların özgün strüktürlerini kaybettiklerini göstermektedir.

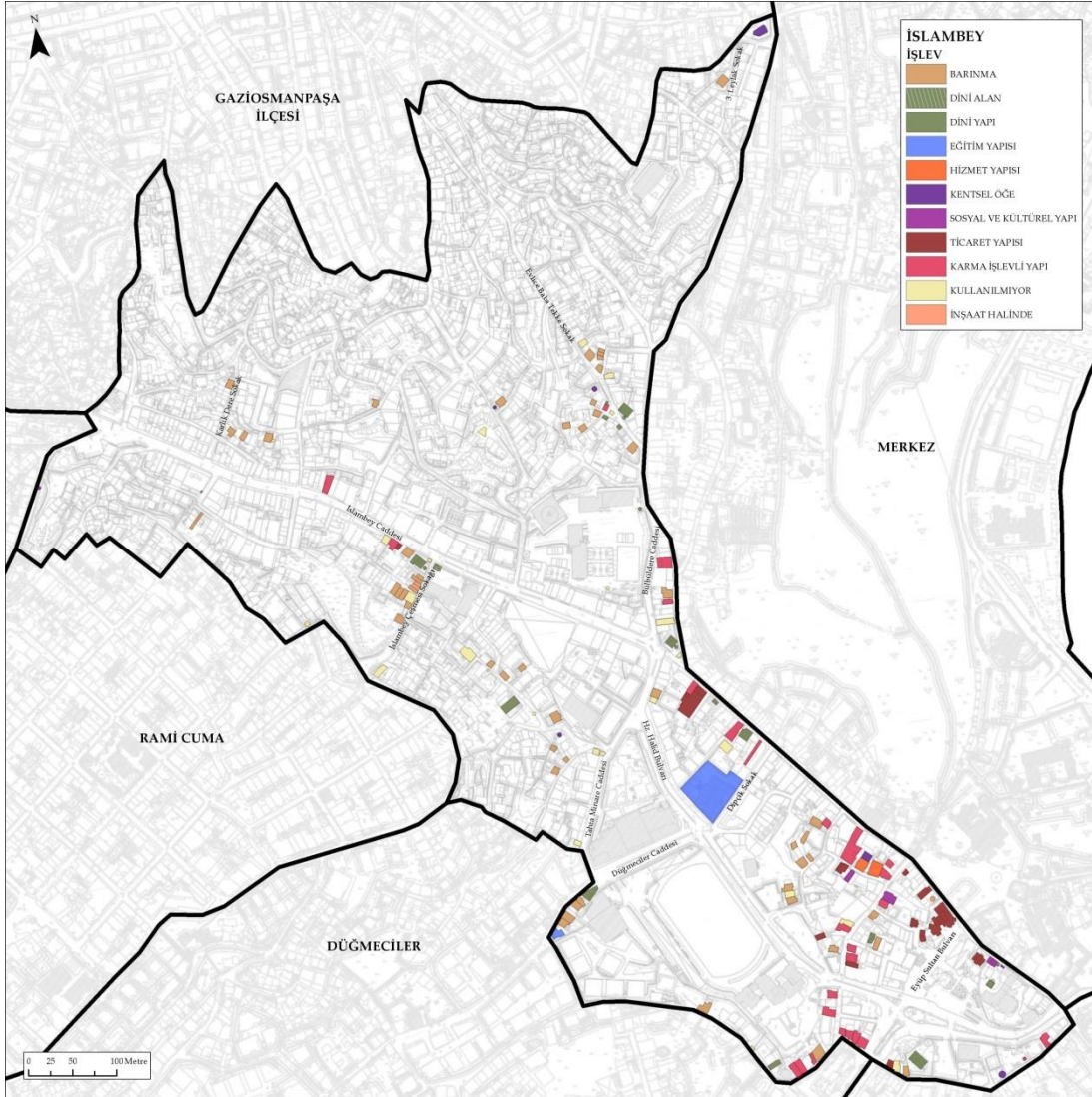
3.3.4. Sağlamlık Durumu Analizi

Şekil 27 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

Sağlamlık durumu analizi günümüze ulaşan tescilli eserler üzerinden yapılmıştır. Kayıp eserler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Mahallede 156 eserin işlevi değerlendirilmiştir. Yoğunluk sırasına göre; çoğunluğu sivil mimarlık örneklerinden oluşan 105 adet yapı iyi durumdadır. 36 eserin durumu orta olarak değerlendirilmiştir. Bunların 27 'si sivil mimarlık örneği, 9'u su yapısı ve dini yapıdır. Harap olan 15 yapının içinde ise 10 sivil mimarlık örneği ve 5 su yapısı bulunmaktadır.

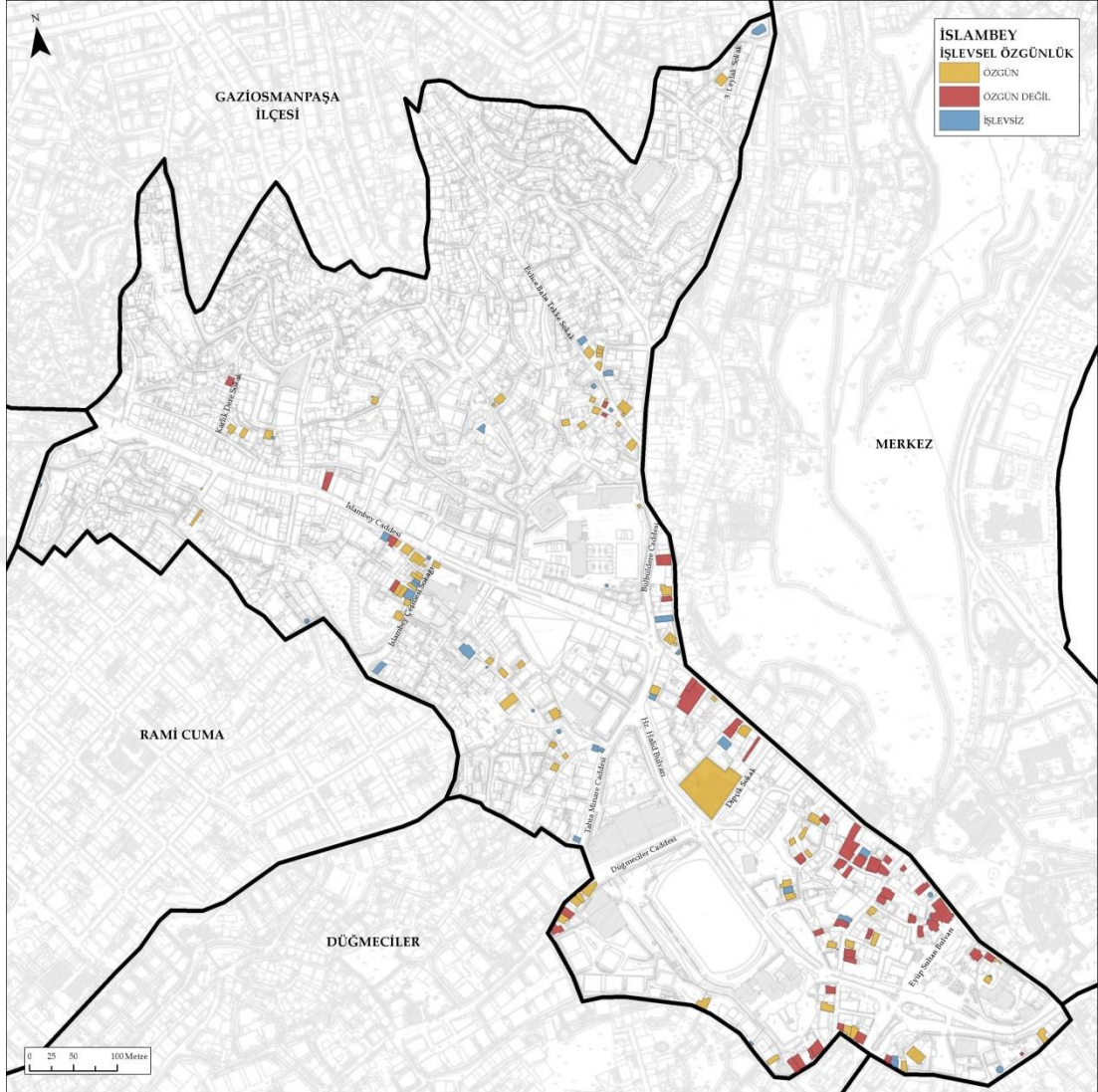
3.3.5. İşlev Analizi

Şekil 28 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

İşlev analizi günümüze ulaşan tescilli eserler üzerinden yapılmıştır. Kayıp eserler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Buna göre 158 eser değerlendirilmiştir. Yoğunluk sırasıyla eserlerin 52 adet apartman/ev, 21 adet dini yapı/alan, 12 adet ticaret yapısı, 9 adet sosyal ve kültürel yapı, 9 adet kentsel öge, 2 adet eğitim, 2 adet hizmet yapısı ve 22 karma işlevli yapı bulunmaktadır. Günümüzde kullanılmayan 29 eser tespit edilmiştir.

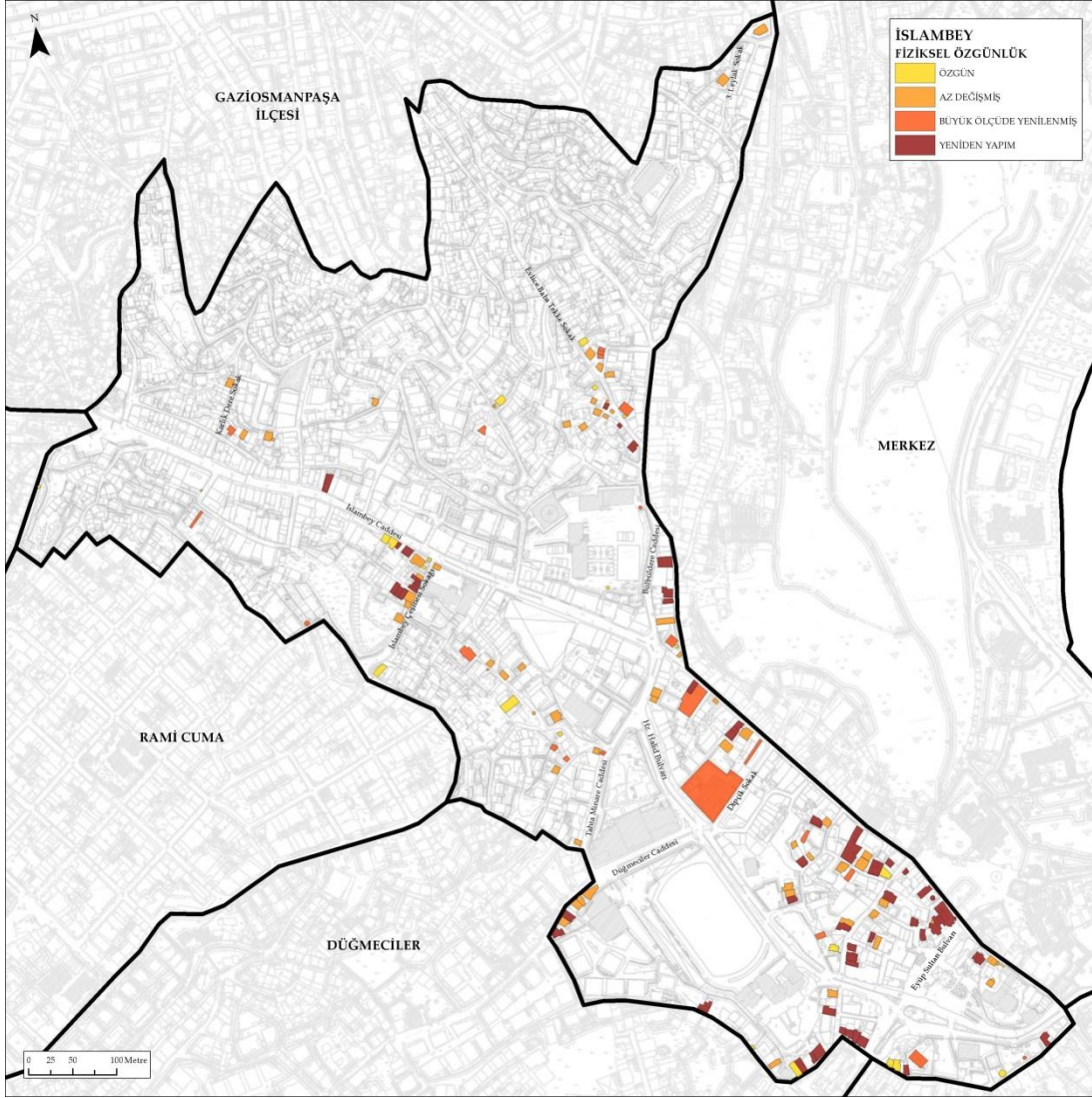
3.3.6. İşlevsel Özgünlük Analizi

Şekil 29 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

İşlevsel özgünlük analizi günümüze ulaşan tescilli eserler üzerinden yapılmıştır. Kayıp eserler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Özgün işlevini devam ettiren 68 eser bulunmaktadır. Bunların içinde cami, duvar, ev, hazire, kapı, kilise, okul, türbe ve tevhidhane yer almaktadır. 54 eser ise günümüzde özgün işlevini yitirerek, apartman, işyeri, otopark, otel, vakıf binası gibi işlevlere dönüşmüştür. 36 işlevsiz eser tespit edilmiştir. Bunların 7'si kentsel öge, 2'si inşaat halindedir. Kullanılmayan 27 eser bulunmaktadır.

3.3.7. Özgünlük Durumu Analizi

Şekil 30 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

Fiziksel özgünlük analizi günümüze ulaşan tescilli eserler üzerinden yapılmıştır. Kayıp eserler değerlendirme dışı bırakılmıştır. 158 eserin fiziksel özgünlüğü değerlendirilmiştir. Fiziksel özgünlüğünü koruyan 24 eser bulunmaktadır. Bunların 12'si sivil mimarlık örnekleri, 7'si su yapısı, 4'ü dini yapı/alan ve 1'i kentsel öğedir. Fiziksel durumu az değişmiş olarak nitelendirdiğimiz 63 eser arasında cami, çeşme, duvar, ev, hazire, hamam, kuyu, sıbyan mektebi, su haznesi, tevhidhane, ve türbe bulunmaktadır. Bir diğer ölçütümüz olan büyük ölçüde yenilenmiş terimini karşılayan 22 eser vardır. Son kriter olan yeniden yapım olarak inşa edilen 49 eser bulunmaktadır. Bunların çoğunluğu betonarme karkas olarak inşa edilmiş sivil mimarlık örnekleridir.

4. KASIM ÇAVUŞ CAMİİ'NİN MEVCUT DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE BELGELENMESİ

Bu bölümde, İslambey Mahallesi için yapılan analizler ışığında caminin halihazırda sahip olduğu değerler analiz edilecektir.

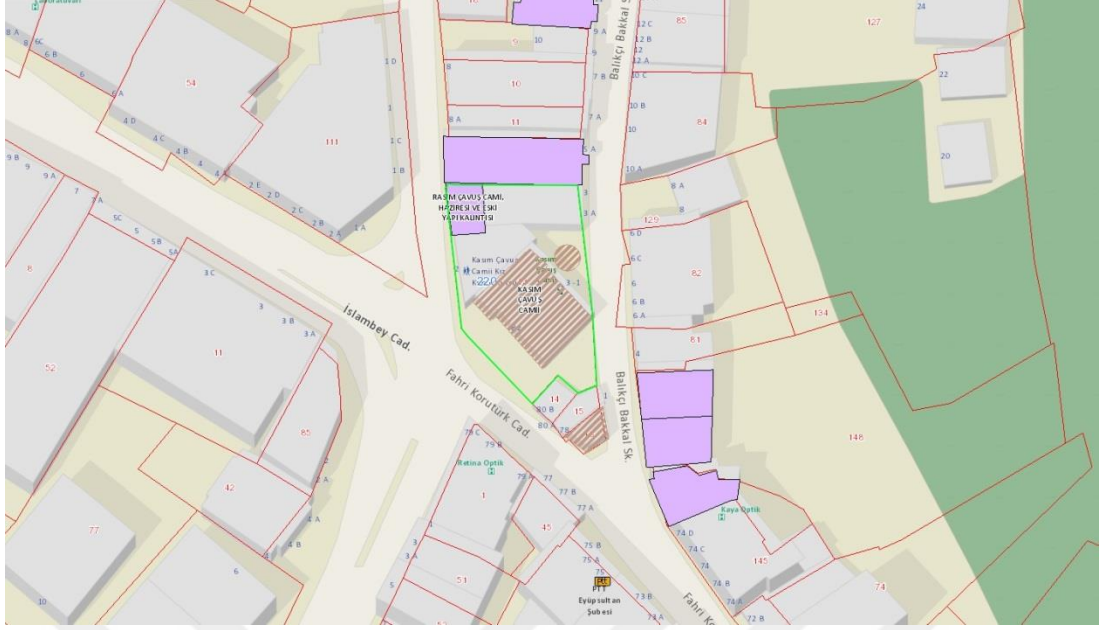
4.1. Konumu

Kasım Çavuş Camii, Eyüpsultan İlçesi, İslambey Mahallesi'nde Hz. Halit Bulvarı (Eski-Yeni Caddesi olarakta bilinmektedir) ile Balıkçı Bakkal Sokağı'nın kesiştiği noktada yer almaktadır. Eyüpsultan Camii'nin kuzeybatı yönündedir. 220 ada 13 parsel üzerine kuzeydoğu-güneybatı yönünde konumlandırılmıştır.

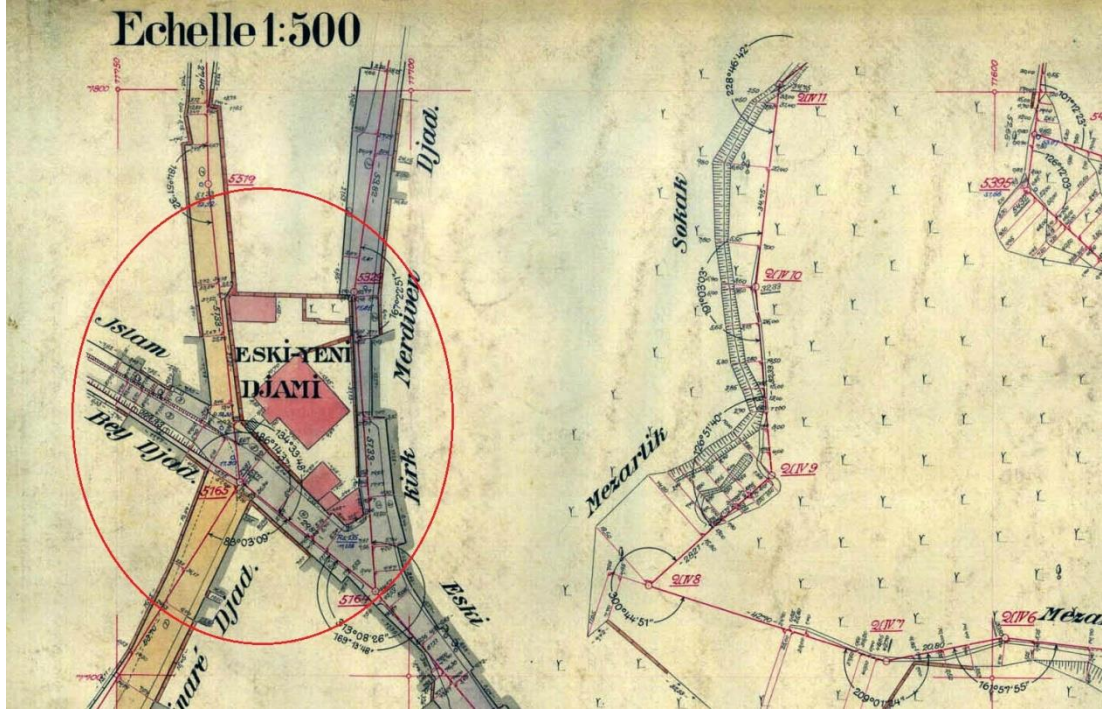
Bugün ki adıyla İslambey Mahallesi'nde bulunan Kasım Çavuş Cami, güneyinde bulunan Kasım Çavuş Çeşmesi ve bazı kaynaklarda belirtilen fakat günümüzde hiçbir izine rastlanılmayan, caminin kuzeybatısında bulunan hamamla birlikte düşünüldüğünde, yapının mahalle yaşamının olduğu bir konumda yer aldığını göstermektedir.

Şekil 21 İslambey Mahallesi, Kasım Çavuş Camii, Hava Fotoğrafi, 2013.

Şekil 22 Kasım Çavuş Cami, İBB, GIS görüntüsü.

Şekil 23 Alman Mavileri Haritası, 1913-14

4.2. Tarihçesi

Eyüb Sultan Vakfı'ndan olan cami, aynı cadde üzerinde bulunan Eski Hamam'ın III. Murad döneminde 1582'de yenilenip Yeni Hamam adını almasıyla birlikte mahalle Eski Yeni adını alınca cami de bu isimle anılmaya başlamıştır.¹⁰

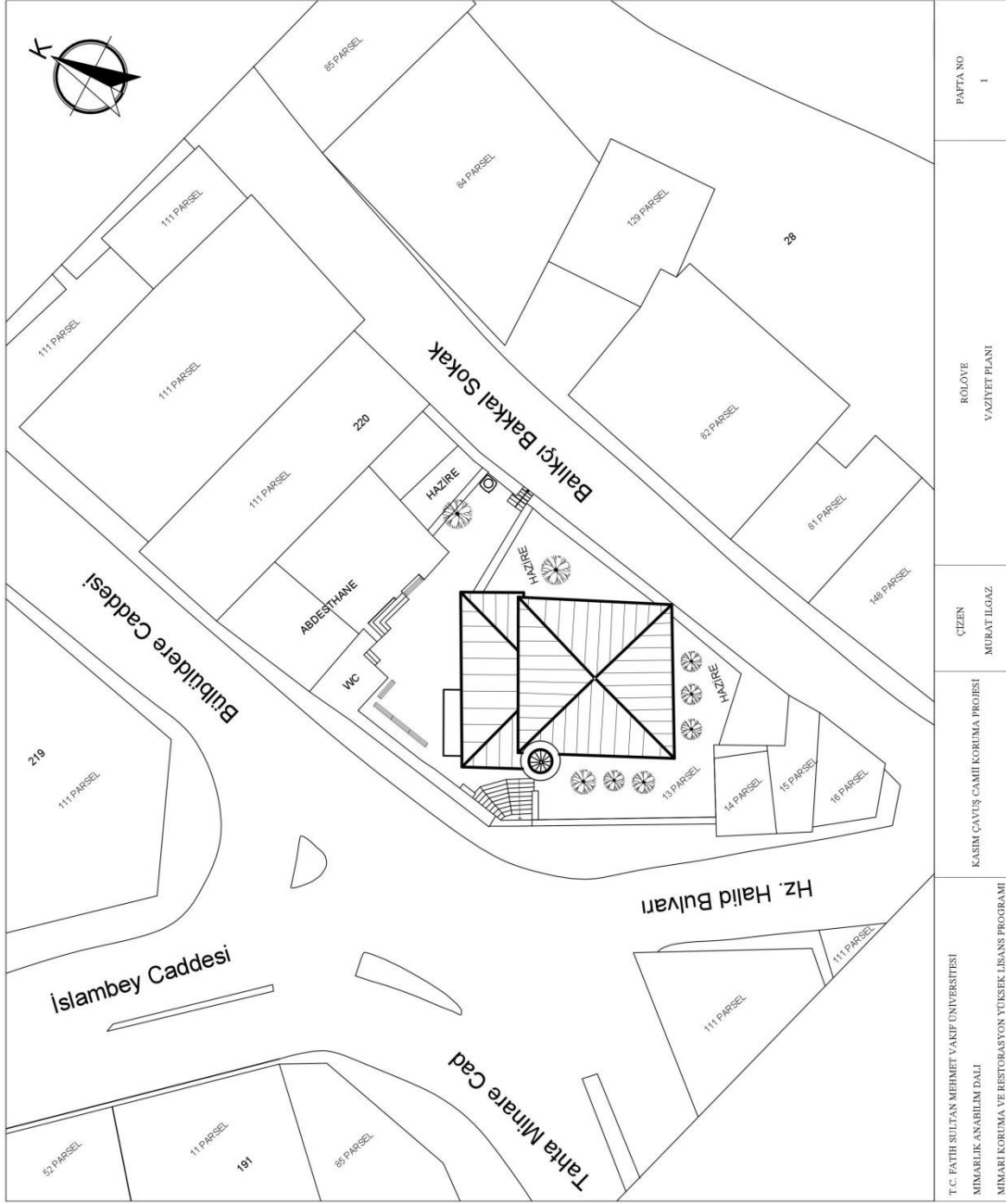
Caminin ilk bânisi Kasım Çavuştur. Kasım Çavuş 1597'de vefat ederek buradaki hazireye gömülmüştür. Yanında Sofular Mescidi bânisi olan kardeşi Ali Çavuş yatmaktadır.

Caminin minberi I. Mahmud döneminin (1730-1754) kasapbaşısı Ali Ağa tarafından konulmuştur. 1823 (H. 1239)'te Sadrazam Galip Paşa, büyük bir kısmının yok olduğu camiyi tamir ettirmiştir. 1863'te Sadrazam Keçecizade Fuad Paşa tekrar tamir ettirmiştir. 1948'te Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından büyük çaplı bir onarım gerçekleştirilmiştir (Erdoğan, 1994; s.480). Caminin haziresi çevre duvarları ile kible duvarı arasında yer almaktadır. Ayrıca avluda, caminin kuzeydoğu yönünde bulunan Bizans dönemine ait bir sütun başlığı bulunmaktadır.

4.3. Genel Tanım

Kasım Çavuş Cami avlusunun iki tane giriş kapısı bulunmaktadır. Ana giriş kapısı Hz. Halit Bulvarı'na, diğer kapısı ise Balıkçı Bakkal Sokağı'na açılmaktadır. Avlu giriş kapılarının olduğu taş duvarlar suni taşlar ile kaplanmıştır. Cami ve hazireler 13 parselde oturmaktadır. 97 m²'lik taban alanına oturan kare planlı kargir yapı, zemin kat ve mahfil katından oluşmaktadır. Camiyi dört yönden hazire çevrelemektedir. Günümüzde özgün az sayıda mimari elemanı kalmıştır. En özgün olan minaresi günümüzde mevcuttur. Yapı, yüksek çevre duvarları ve yolun yükselmesiyle alt kotta kalmıştır. Hz.Halit Bulvarı'ndan sağlanan giriş kapısından dokuz basamak, Balıkçı Bakkal Sokağı'ndan ise beş basamak inilerek avluya giriş sağlanmaktadır. Camiye giriş parselin kuzeybatı yönünden, son cemaat mahalindedir. Aynı parsel içinde yapının kuzeybatısında bulunan, eski yapı kalıntısı olarak belirtilen konumda yer alan betonarme yapının zemin katında abdest alma yeri ve tuvaletler bulunmaktadır.

¹⁰ Erdoğan, E., İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 4, s.480

Şekil 31 Rölöve – Vaziyet Planı – Pafta No:1

Şekil 32 Kuzeydoğu yönünden genel görünüş, (M. Ilgaz, 2019)

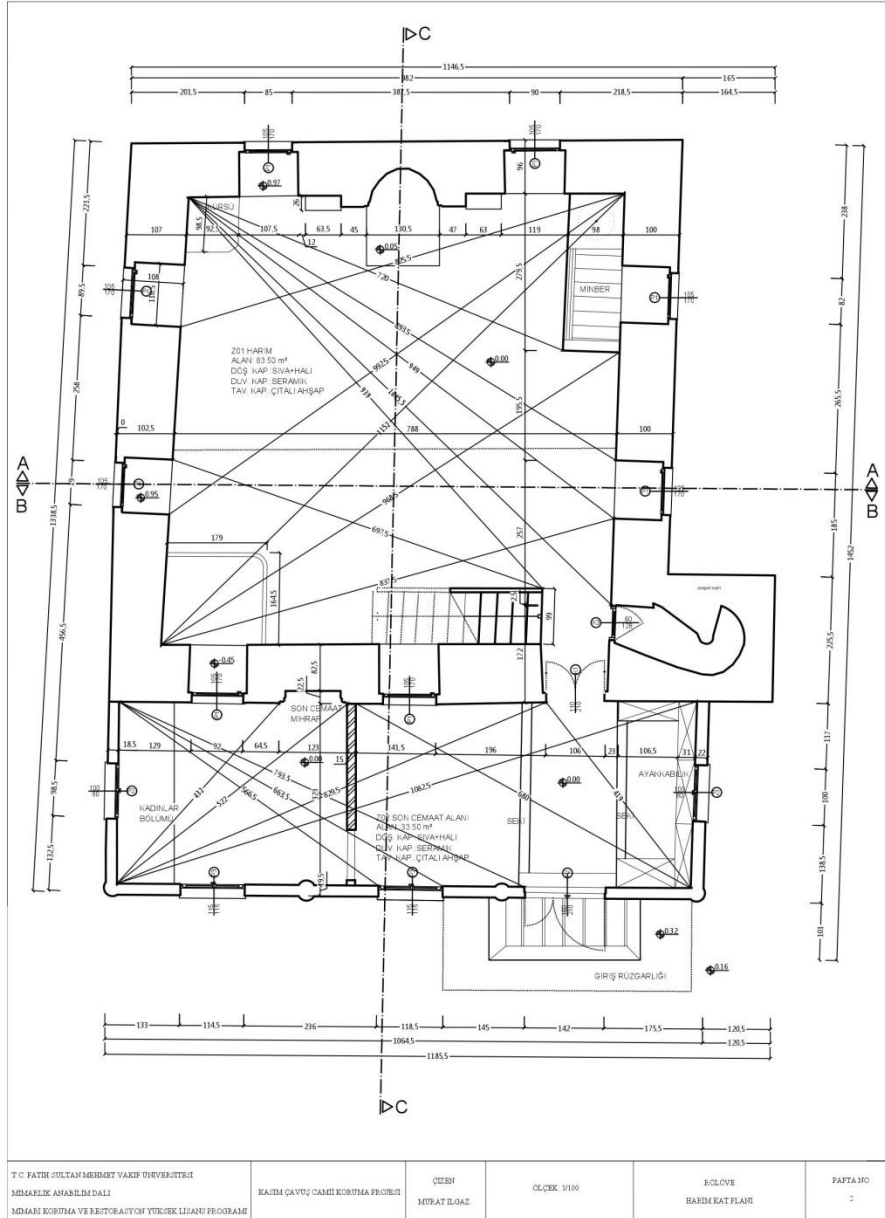
Şekil 33 Kuzey yönünden genel görünüş, (M. Ilgaz, 2019)

4.4. Yapının Mimari Açından Mevcut Durum Tespiti

4.4.1. Plan Özellikleri

4.4.1.1. Zemin Kat Planı

Zemin kat B01 harim, B02 son cemaat mahalinden oluşmaktadır.

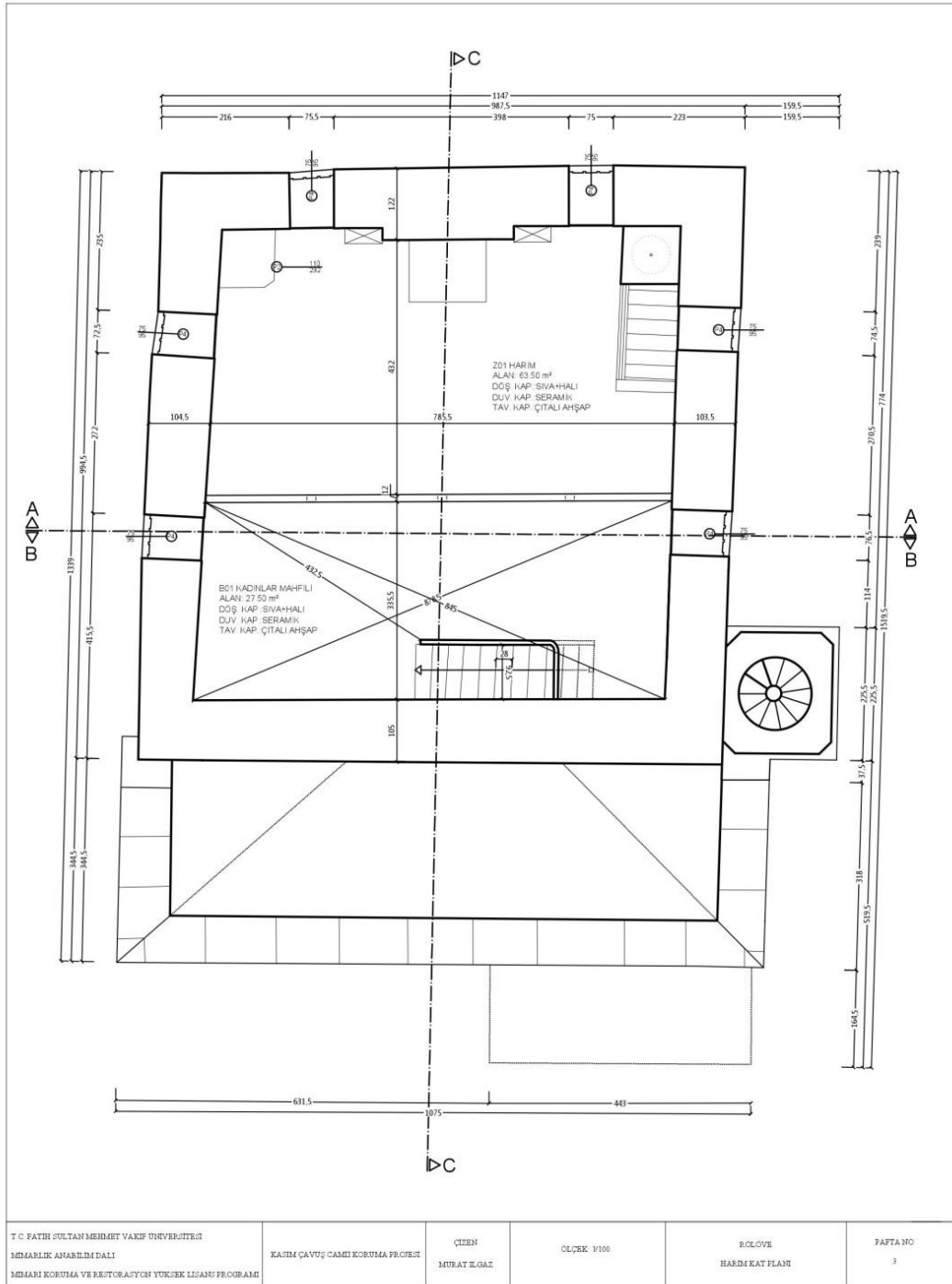
Şekil 34 Rölöve – Harim Kat Planı – Pafta No:2

4.4.1.1.1. Z01 Harim:

Harimin giriş kapısı orta akstan batıya kaydırılmıştır. Kuzeybatı yönünde bulunan giriş kapısı, kesme taştan, mermer basık kemer içindedir (Şekil 35). Kapı (ZKK1) çift kanatlı, üç tablalı, ahşap doğramalıdır. 105 cm açıklığında, 205 cm yüksekliğindedir. Harim mekanı içten 63.50m², yüksekliği 495 cm'dir. Tek hacimden oluşmaktadır. Harim kısmı kare planlıdır. Harimin içerisinde 179–165 cm ebatlarında müezzin mahfeli, 5 cm yüksekliğinde 130.5 cm genişliğinde imamın namaz kıldığı seki vardır. Mihrap beden duvarı içinde 45 cm gömülüdür. Güneybatı beden duvarına bitişik halde 280–98 cm ebatlarında minberi bulunmaktadır. Ahşap, kırma çatılı, kurşun örtülü çatısı vardır. Tavanı pasalıdır. Mekanın döşemesi betondur, üzeri halı kaplıdır. Harim; kuzeydoğu, güneydoğu, kuzeybatı ve güneybatı cephelerinde +0.95 kotundan +2.65 kotuna kadar yükselen iki sıra pencere düzeni ile aydınlanmaktadır. Pencereler pvc olarak yenilenmiştir. Pencerelerin üzerlerinde sivri kemerli, vitraylı revzenler bulunmaktadır. Harim kısmında kuzeybatı beden duvarına bitişik merdivenle kadınlar mahfiline çıkılmaktadır. Merdivenin alt kısmı depo olarak kullanılmakta ve ahşap kapısı bulunmaktadır. Mahalde doğu köşede vaaz kürsüsü, güneydoğu duvarında mihrap, güneybatı duvarında minber ve ahşap, tek kanatlı minareye çıkış kapısı bulunmaktadır. Tüm duvarlar ve mimari elemanlar seramik ile kaplanmıştır (Şekil 33).

4.4.1.1.2. Mahfil Katı

Mahal 347x790 cm ebatlarında 215 cm yüksekliğinde, harimden 265 cm yüksek ve dikdörtgen planlıdır. Harim bölümünün kuzeybatı yönünden on iki basamakla çıkılmaktadır. Tek kollu merdiveni vardır. Ahşap döşemeli olan mahfil, halı kaplıdır. Merdiven mahfil döşeme hizasına çıkınca ahşap lambri kaplı korkuluk başlamaktadır. Mahfilin harime bakan kısmında üç ahşap dikmeyle tutulan metal korkuluk yer almaktadır.

Şekil 35 Rölöve – Mahfil Kat Planı – Pafta No:3

Şekil 36 Harim Görünüş (M. Ilgaz, 2019)

Şekil 37 Harim Görünüş (M. Ilgaz, 2019)

Şekil 38 Harim Giriş Kapısı (M. Ilgaz, 2019)

Şekil 39 Mahfil Katı (M. Ilgaz, 2019)

4.4.1.1.3. Son Cemaat Yeri

Caminin zaman içerisinde en fazla değişikliğe uğramış bölümüdür. Mahal 33.5 m² alana sahip, 295 cm yüksekliğindedir. Rüzgarlıktan geçtikten sonra, harime girmeden beden duvarlarının dışında sonradan değiştirilerek kullanılan bir alandır. Son cemaat mahfilinin kuzeybatı yönündeki duvarlarda ilk yapım tarihinden kalma dört adet mermer sütun görülmektedir. Sütunların etrafı betonarme sistemle oluşturulmuş duvarlarla kapatılmıştır. Cümle kapısına giden 3 metre genişliğinde, mahal kotundan 17 cm yüksekte sağ ve solda sekiler bulunmaktadır. Girişin batı tarafındaki sekinin üstü ayakkabılık olarak kullanılmaktadır. Kuzey tarafındaki bölümün bir kısmı 3 metre genişliğinde bir ahşap paravanla kapatılarak kadınlara ayrılmıştır. Paravanın arkasında iki sütünceden oluşan mihrap nişi bulunmaktadır. Tüm alan pencere üst seviyesine kadar(+2.5m kotu) seramik kaplı, üst kısım ahşaptır. Kuzeydoğu, kuzeybatı ve güneybatı yönlerinde toplam dört adet özgün olmayan, pvc doğramalı, tek kanatlı pencere vardır.

Şekil 29 Son cemaat mahfili, kadınlar bölümü (M.İlgaz, 2019)

Şekil 30 Son cemaat mahfili, kuzeybatı yönü (M. Ilgaz,2019)

Şekil 31 Son cemaat mahfili, mihrap nişi (M. Ilgaz,2019)

4.4.1.1.4. Tavanlar

Caminin harimi, mahfil katının ve son cemaat mahalinin tavanları pasalıdır. Harim kısmının tavanın ortasında yıldız şeklinin etrafı düz çıtalarla geçilmiştir. Son cemaat mahfilinde ise basit çıtakâri tekniği uygulanmıştır (Şekil 33).

Şekil 32 Harim tavanı (M. Ilgaz,2019)

Şekil 33 Son cemaat yeri, tavan görünüş (M.Ilgaz, 2019)

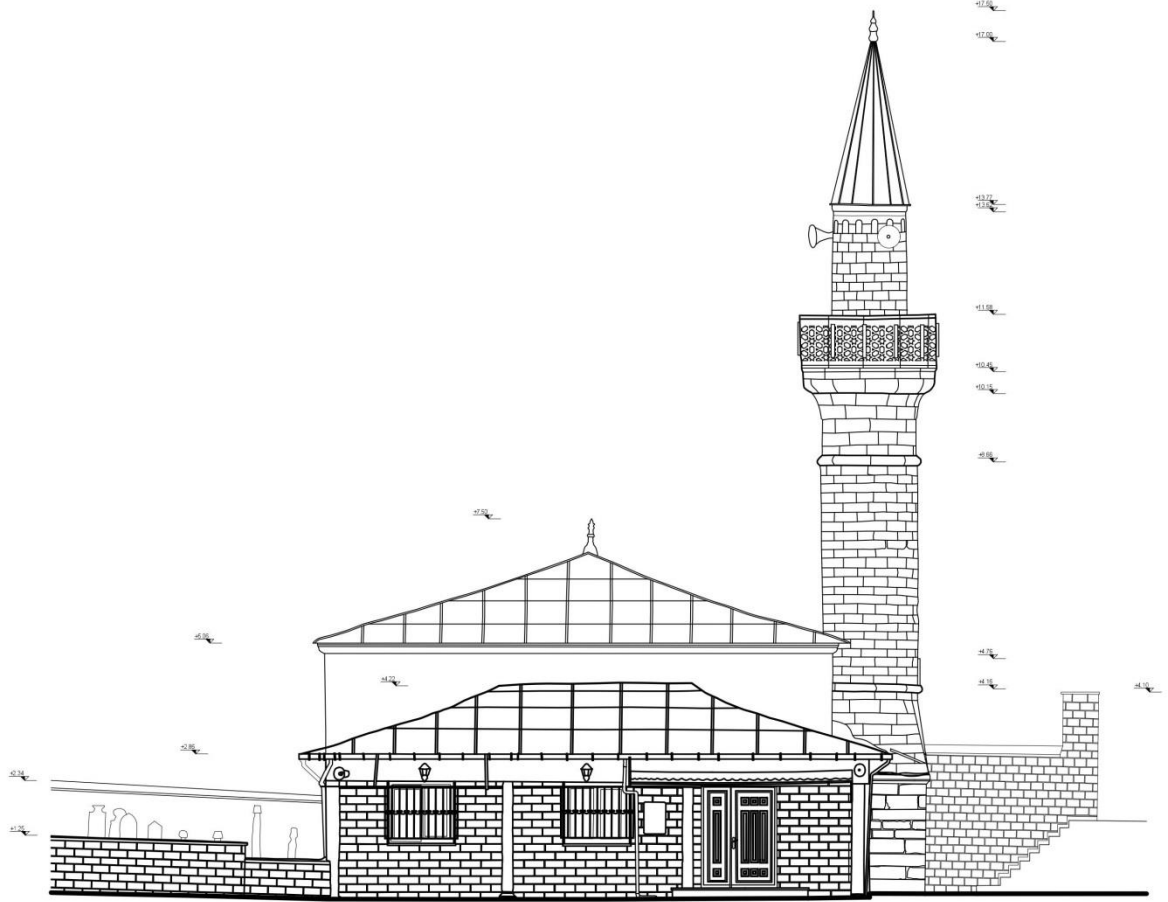
4.4.2. Cephe Özellikleri

Tescilli yapının dört cephesi de taş örgüdür. Kuzeydoğu, güneydoğu ve güney batı cephelerinde üst pencere üstünde yer alan kısımlar moloz taş örgü, alt kısımlar ise kesme taş örgüdür. Giriş cephesi olan kuzeybatı cephesinin ön kısmında son cemaat mahfili eklenmiştir. Beden duvarının gözüktüğü yer sıva üzeri boyalıdır. Son cemaat kısmının etrafı kapatılıp üzeri suni taşla kaplanmıştır. Tüm cephelerde sıva çatlakları bulunmaktadır. Bazı duvarlarda düşeyden sapmalar gözlemlenmiştir.

4.4.2.1. Kuzeybatı Cephesi

Kuzeybatı cephesi eserin avluya bakan giriş cephesidir. Nitelik açısından bakıldığında yapının özgün duvarının görülmediği tek cephedir. Cephede dört tane özgün olan mermer sütun bulunmaktadır. Sütunların arası betonarme duvarla örülmüştür. Son cemaat mahaline giriş kapısı çift kanatlıdır, önünde muhdes bir saçak bulunur. 15 cm yüksekliğinde giriş basamağı vardır. +1.24 cm kotundan başlayan +2.50 kotuna kadar yükselen iki adet, mermer söveli, pvc doğramalı, demir parmaklıklı penceresi vardır. Pencere üst hizasından yukarısı ahşap kaplamadır.

Saçak altı ahşaptır. Son cemaat mahalinin üst örtüsü ana beden duvarlarının üst örtüsünden bağımsızdır. Kıрма çatılı, kurşun kaplıdır.

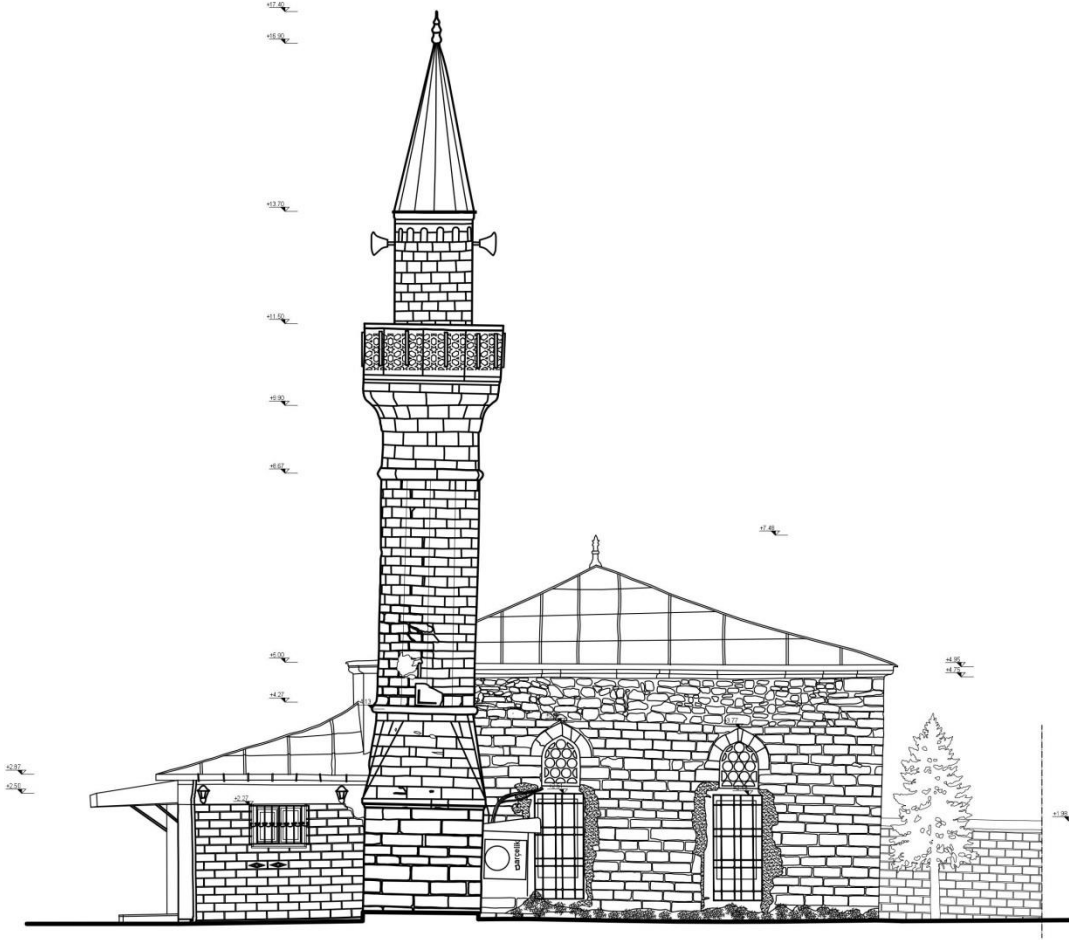

Şekil 40 Rölöve – Kuzeybatı Cephesi Görünüş – Pafta No:4

4.4.2.2. Güneybatı Cephesi

Hız. Halit Bulvarı üzerinde bulunan avlu giriş kapısından geçtikten sonra yapının kuzeybatı cephesi karşımıza çıkmaktadır. Bu cephede son cemaat mahfilinin duvarı, minare ve yapının beden duvarı görülmektedir. Cephenin uzunluğu 14.5 m'dir. Son cemaat kısmında bir, beden duvarında iki olmak üzere toplam üç pencere açıklığı bulunmaktadır. Beden duvarında üst pencere bitiminden sonra moloz taş örgülü, alt kısmı kesme taş örgülüdür. Alt kot pencereleri demir parmaklıklı, pvc doğramalı, taş sövelidir. Sivri kemerli üst kot pencerelerinin dışlıkları yuvarlak gözlü, alçı revzendir. Cephede yer yer bozulmalara yanlış

müdahaleler uygulanarak sıvalar yapılmıştır. Taş saçaksilmesi vardır. Parça kopmaları, yüzey kirliliği ve çatlamlar meydana gelmiştir. Yağmur suyu iniş ve dereleri plastik malzemelidir. Bu cephenin önünde hazire alanı vardır. Yapının banisi bu cephe önünde medfundur. Tamamıyla kesme taştan örülen minare kaidesi cepheye bitişik şekilde konumlanmıştır.

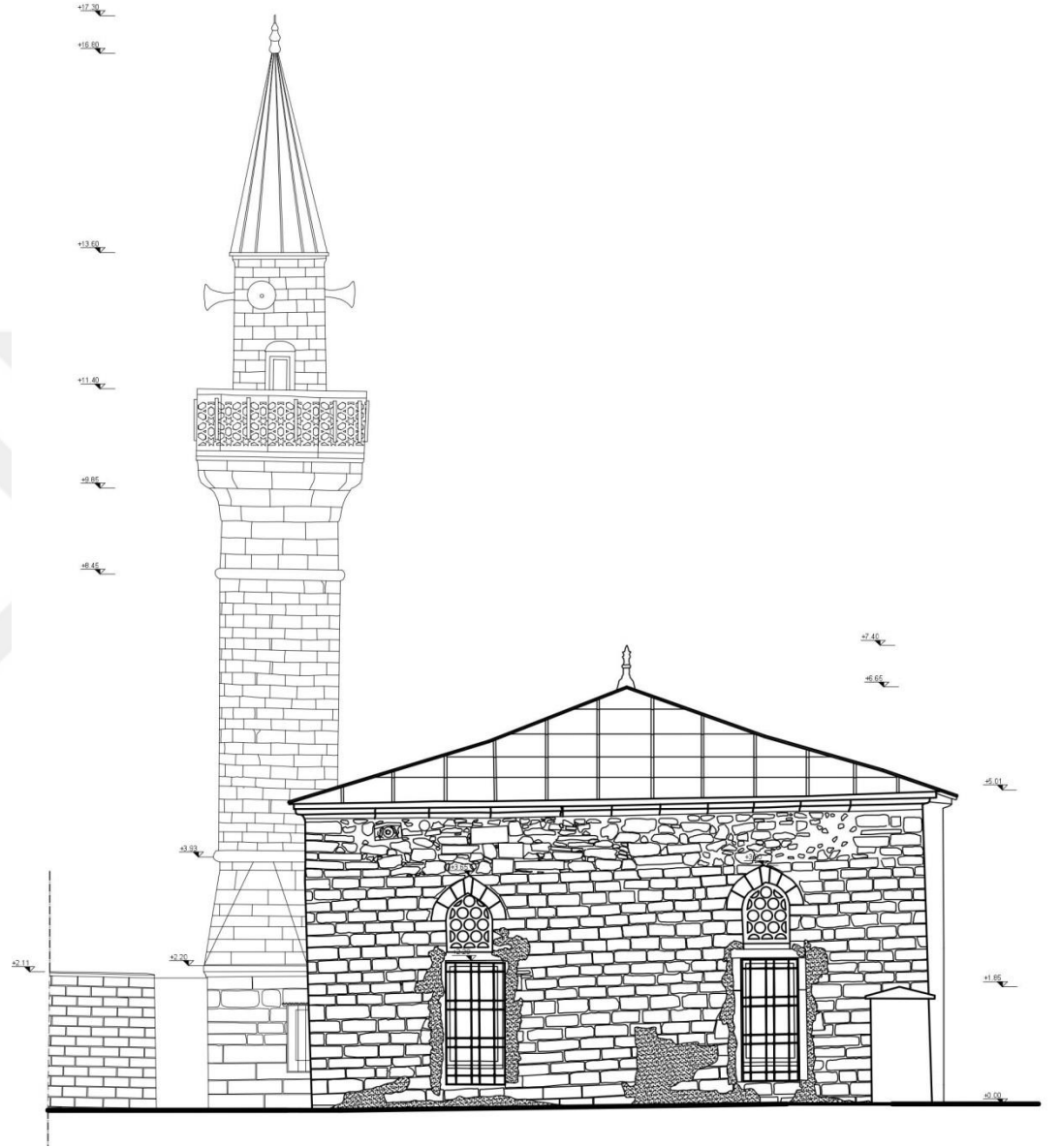

Şekil 41 Rölöve – Güneybatı Cephesi Görünüş – Pafta No:5

4.4.2.3. Güneydoğu Cephesi

Güneydoğu, güneybatı ve kuzeydoğu cepheleri benzerlik göstermektedir. Kesme taş ve moloz taş örgü görülmektedir. Taşlar arası horosan harcı kullanılmıştır. Bu cephe de ikişer tane taş söveli, demir parmaklıklı, pvc doğramalı alt kot pencereleri, sivri kemerli, yuvarlık gözlü, alçı revzenli üst kot pencereleri bulunmaktadır. Revzenler 5 cm içerlektir. Alt kot

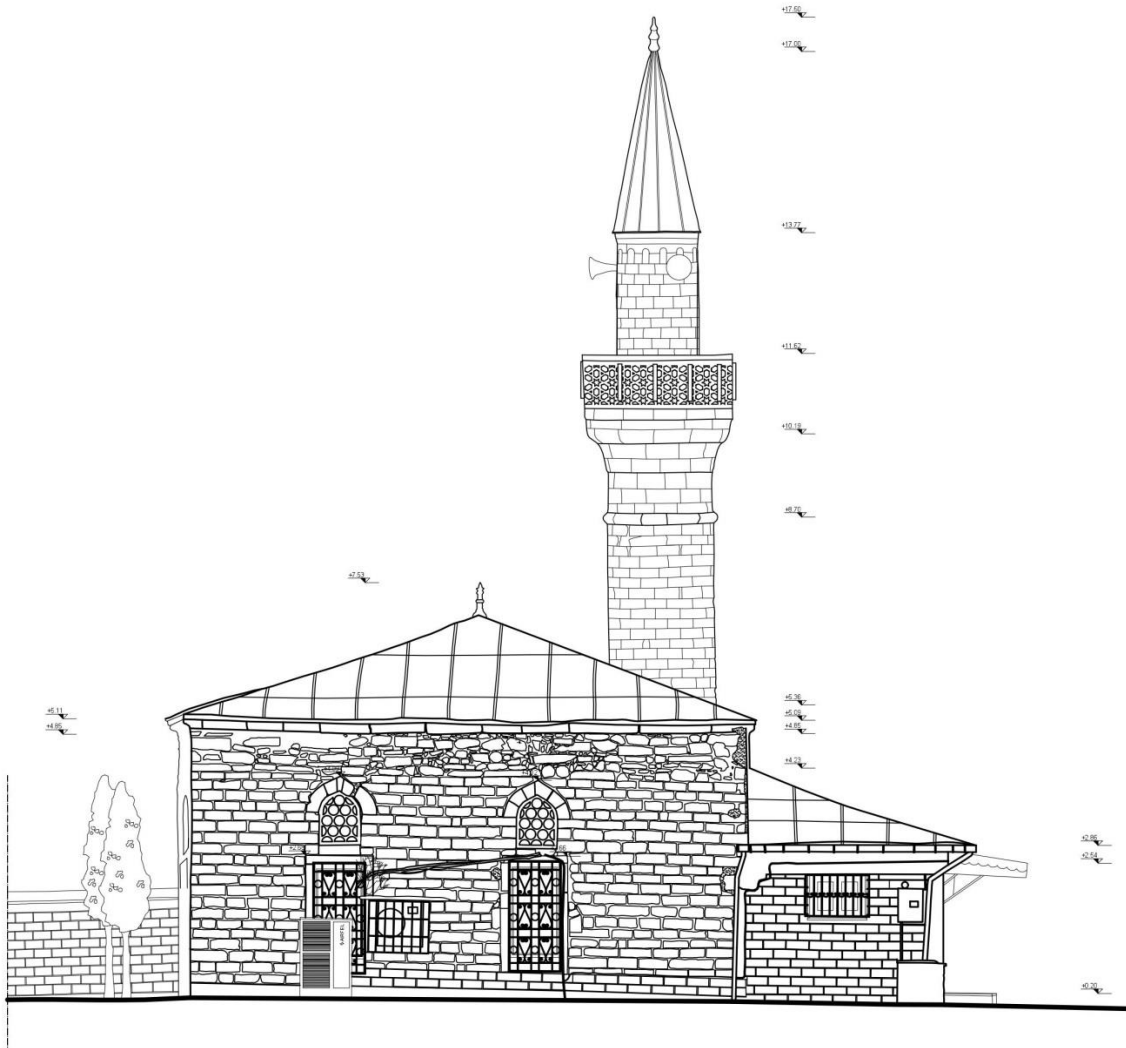
pencerelerinin etrafında çimento esaslı sıvalar görülmektedir. Saçak altı moloz taş örgüde kayıplar meydana gelmiştir. Saçak altı taş silmeyle geçilmiştir. Kuzeydoğu duvarıyla birleşen köşesinde çevre duvarı beden duvarını kesmektedir.

Şekil 42 Rölöve – Güneydoğu Cephesi Görünüş – Pafta No:6

4.4.2.4. Kuzeydoğu Cephesi

Bu cephede yapının beden duvarı ve son cemaat mahalinin kuzey köşesi görülmektedir. Kesme ve moloz taş örgünün görüldüğü cephede, moloz taşlar arasında şahide parçalarının da konulduğu gözlemlenmektedir. Yer yer çimento esaslı sıvalar bu cephede de bulunmaktadır. İkişerli alt ve üst kot pencereleri vardır. Üst kot pencere hizasında görülen düşeyden sapma en fazla bu cephede görülmektedir. Kuzeyinde bulunan son cemaat mahfilinin cephesi suni taşla kaplanmıştır. Mermer söveli, tek kanatlı, pvc doğramalı penceresi vardır. Pencere üstünden ahşap silme geçmektedir. En büyük hazire alanı kuzeydoğu cephesi önündedir. Cephe, hazireyi çevreleyen duvar ile sonlanmaktadır. Alt kot pencere yanında bulunan klima ünitesi ve harimden duvarı delip çıkan hortum ve kablolar görüntü kirliliği yaratmaktadır.

Şekil 43 Rölöve – Kuzeydoğu Cephesi Görünüş – Pafta No:7

Şekil 34 Kuzeybatı Cephesi (M. Ilgaz,2019)

Şekil 35 Güneybatı Cephesi, KMKM Arşivi, 2016

Şekil 36 Güneybatı Cephesi (M. Ilgaz, 2018)

Şekil 37 Güneydoğu Cephesi, KMKM Arşivi, 2016

Şekil 38 Kuzeydoğu Cephesi (M. Ilgaz,2018)

Şekil 39 Kuzeydoğu Cephesi (M. Ilgaz,2018)

Şekil 40 Hz. Halit Bulvarı tarafından kuzeybatı cephesi, KMKM Arşivi, 2016

4.4.3. Mimari Öğeler

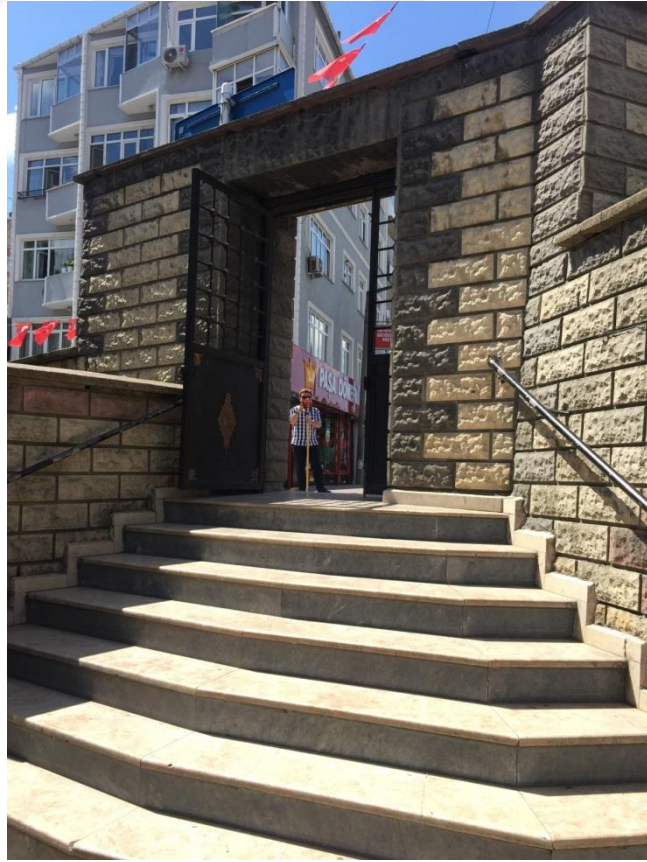
Avlu duvarları üzerindeki kapılar ve beden duvarlarında bulunan kapılar olarak iki başlık altında incelenecektir. Ayrıca bu bölümde pencerelere ve minareye değinilecektir.

4.4.3.1. Avlu Duvarlarındaki Kapılar

Yapıda özgün kapı kalmamıştır. Yapıda, avluya giriş iki kapı ile sağlanmaktadır. Ana kapı güneybatı yönünden diğeri ise kuzeydoğu yönündendir. Güneybatı yönünde olan kapı çevre duvarlarının içinde yer almaktadır. Düz atkılı, taş yığma olan kapı, suni taş ile kaplanmıştır. Bu kapıdan dokuz basamakla avluya iniş sağlanmaktadır. Çift kanatlı demir doğramalıdır. Beton üst örtüsü vardır. Kapının genişliği 120 cm, yüksekliği 210 cm'dir. Kapı günümüzde özgün değildir.

Şekil 41 Güneybatı yönündeki avlu giriş kapısı (M. Ilgaz, 2019)

Şekil 42 Güneybatı yönündeki avlu kapısı, avludan bakış (M. Ilgaz,2019)

Kuzeydoğu yönündeki kapı Balıkçı Bakkal Sokağı'na açılmaktadır. Sokak kotundan beş basamakla avluya iniş sağlanmaktadır. Yine özgün olmayan bu kapı tek kanatlı, demir doğramalıdır. 210 cm yüksekliğinde, 80 cm genişliğindedir.

Şekil 43 Kuzeydoğu yönündeki kapı, avludan bakış (M. Ilgaz,2019)

Şekil 44 Kuzeydoğu yönündeki kapı, sokaktan bakış (M. Ilgaz,2018)

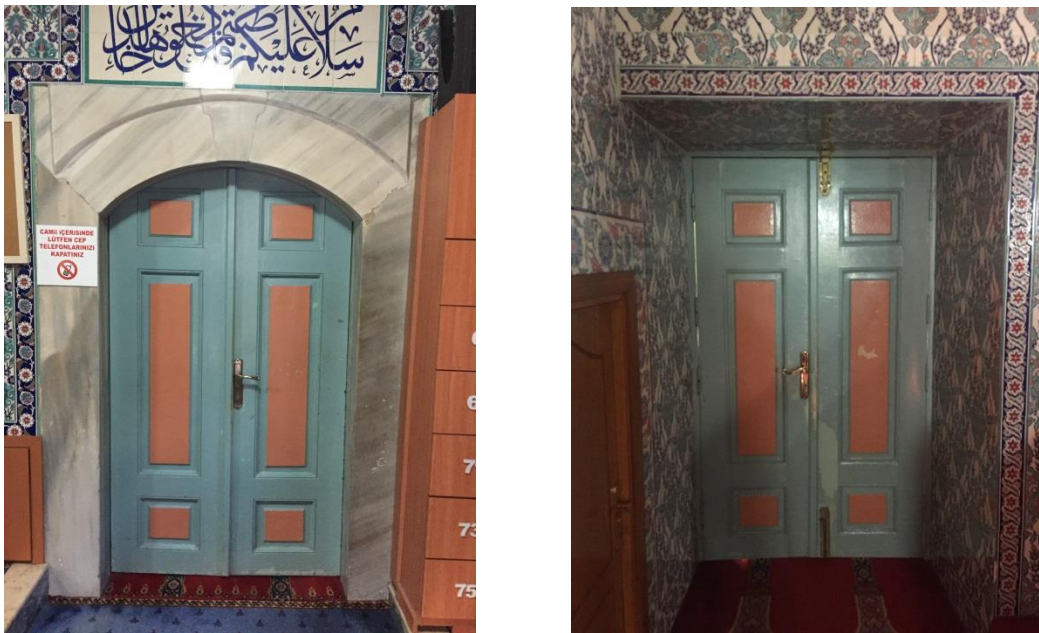
4.4.3.2. Beden Duvarlarındaki Kapılar

Son cemaat mahfili giriş kapısı özgün değildir. Çift kanatlı olan kapı, çelik üzerine metal ve ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Avluya açılan bu kapının son cemaat alanında bulunan otomatik açılır cam iç kapısı bulunmaktadır.

Şekil 45 Son cemaat giriş kapısı (M. Ilgaz,2019)

Harim giriş kapısı, mermer basık kemer içindedir. Çift kanatlı, üç tablalı, ahşap olan kapı 110 cm genişliğinde, 210 cm yüksekliğindedir. Harime doğru açılmaktadır.

Şekil 46 Harim giriş kapısı, iç ve dış görünüş (M. Ilgaz, 2019)

Minare kapısı, harim kısmının güneybatı cephesindeki beden duvarında yer almaktadır. Tek kanatlı, ahşap doğramalıdır.

Şekil 47 Minare Kapısı (M. Ilgaz,2019)

4.4.3.3. Pencereleer

Yapıdaki tüm pencereler pvc doğrama ile yenilenmiştir. Taş söveli olan alt kot pencerelerinin dışarıdan içeriye boşluklarının durumu; demir parmaklık, sineklik, pvc doğramadır.

Şekil 48 Alt kot ve üst kot pencerelerinin görünüşü (M. Ilgaz, 2019)

Üst kot pencereleri sivri kemerlidir. İçlik ve dışlıktan oluşmaktadır. İçlikler çiçek motifli, vitraylı ve alçı malzemesinden yapılmıştır. Dışlıklar yuvarlak gözlü ve yine malzemesi alçıdır.

Şekil 50 Üst kot penceresi, içlik (M. Ilgaz, 2019)

Şekil 51 Üst kot penceresi, dışlık (M. Ilgaz, 2019)

4.4.3.4. Minare

Güneybatı beden duvarına bitişik şekilde konumlandırılmıştır. Kesme taştan yapılmıştır. Yapının günümüze ulaşan en özgün öğelerindendir.¹¹ Kare kaidelidir. Çokgen bir beden duvarı vardır. Üzerinde parçası kopmuş güneş saati bulunmaktadır. Tek şerefelidir. Külahı kurşun örtülüdür. Müşebbek şerefe korkuluğu bulunmaktadır.

Şekil 52 Minare görünüş (M. Ilgaz, 2019)

¹¹ Eyüpsultan cami ve mescidleri, s. 63

Şekil 53 Minare Kaidesi (M. Ilgaz, 2019)

4.4.4. Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri

Mescidin taşıyıcı sistem bileşenleri; temel, taşıyıcı duvarlar, döşemeler ve örtü sistemidir.

4.4.4.1. Temeller

Kasım Çavuş Camii'nde yapılan tespitler sırasında temeller ile ilgili herhangi bir ize rastlanılmamıştır. Yapılan tez çalışması kapsamında herhangi bir kazı çalışması yapılmamıştır. Yapılacak kazı çalışmaları sonucu doğru verilere ulaşılabilecektir.

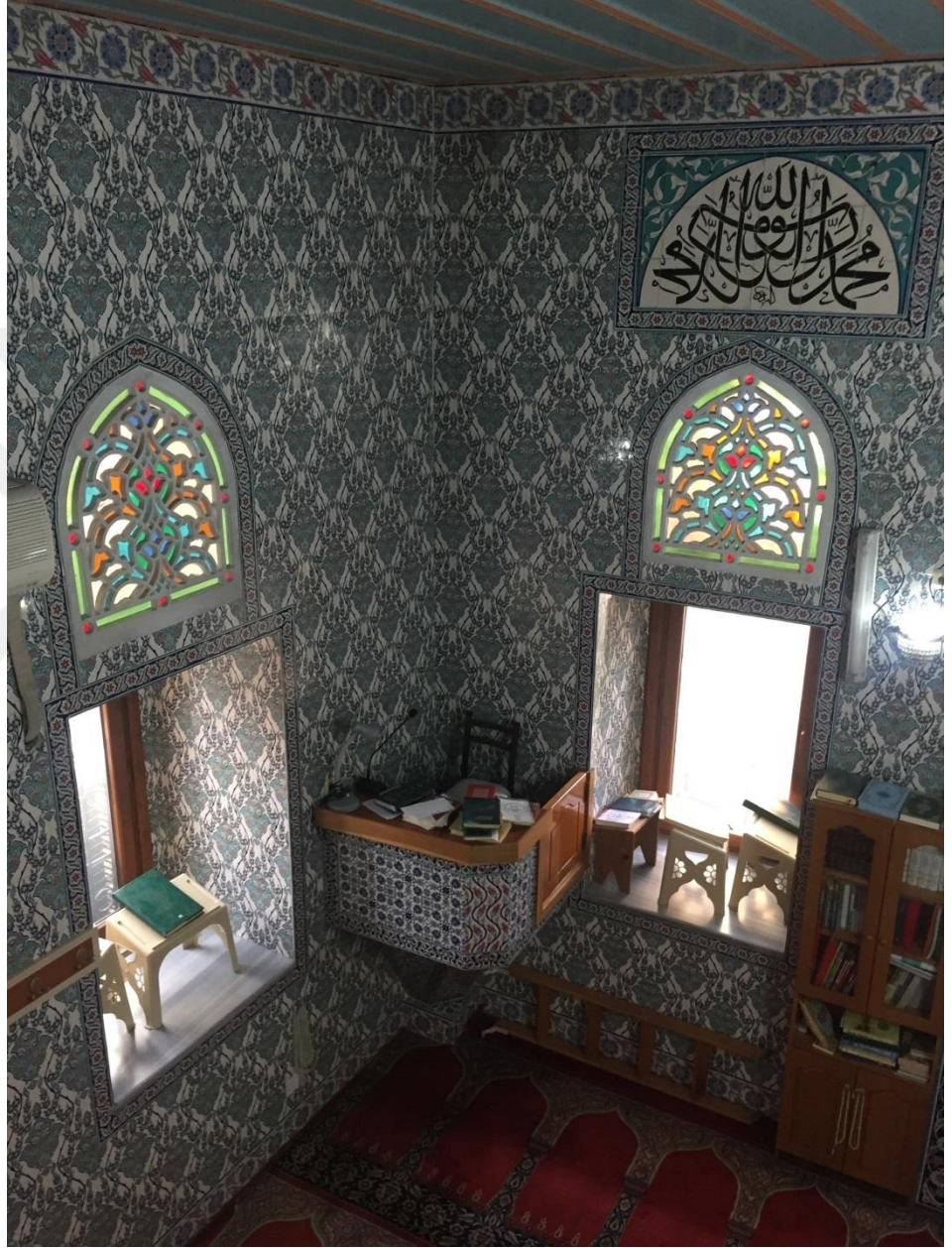
4.4.4.2. Duvarlar

Mescid yığma tekniği ile inşa edilmiştir. Harimin taşıyıcı duvarları kesme küfeki taşından örülmüştür. Harim duvar kalınlıkları yer yer farklılık göstermektedir. Mescidin zemin kat planında kuzeybatı ve kuzeydoğu duvar kalınlığı 105 cm, güneybatı duvarı 100 cm ve güneydoğu duvarı 95 cm'dir. Duvarlarda zamanla niteliksiz tamiratlar olmuştur.

Şekil 44 Harim dış duvar görünüşü (M. Ilgaz,2019)

Harim iç duvarları tavana kadar seramik kaplıdır. Dış duvarlarda üzeri çimento harçlı kesme taşlar bulunmaktadır. Sonradan eklenen son cemmat alanı duvarları betonarmedir. İçten sıva üzeri boyalı, dıştan suni taş kaplıdır.

Şekil 45 Harim iç duvar görünüşü (M. Ilgaz,2019)

Mescidi çevreleyen bahçe duvarları özgünlüğünü yitirmiştir. Moloz taş duvar örgüsü olan duvarlar, günümüzde üzeri suni taşla kaplanmıştır.

Şekil 46 Kuzeybatı yönünden çevre duvarları görünüşü, (M. Ilgaz,2019)

Şekil 47 Kuzeydoğu yönündeki çevre duvarı görünüşü (M. Ilgaz,2019)

4.4.4.3. Döşemeler

Yapının döşeme sistemi tespit sırasında herhangi bir yerden görülemediği için gözlem yapılamamıştır. Döşemenin betonarme olduğu düşünülmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü I. Bölge arşivinde yapılan araştırma sonucu çıkan, 30.05.1963 tarihli belgede (Şekil 47) cami içine dolan sudan dolayı ahşap döşemenin sökülüp, zemine beton ve şap, üzerine ahşap kaplanması önerilmiştir. Yükseltilmiş döşemenin üzerinde halı yer almaktadır.

Mahfil katında ise döşeme ahşap üzeri halı kaplıdır. Son cemaat mahfilinin döşemesi betonarmedir.

Şekil 48 Harim kısmının döşeme kaplaması (M. Ilgaz,2019)

Şekil 49 Mahfil katı döşemesi (M. Ilgaz,2019)

30 / 5 / 1963

Öz: Eyüpte Kasımçavuş Camiinde hayırsevenler tarafından yaptırılması istenen onarım ve gerekli ruhsat H.

Abide ve Yapı İşleri Şubesi Şefliğine

25/4/1963 Gün ve 12755 Sayılı yazıya karşılık.

Eyüpte eski, yeni caddesinde kaim Kasımçavuş Camiinde hayır sevenler tarafından yaptırılması istenen onarım için gerekli incelemeleri yaptığımdan aşağıda izah edildiği şekilde tatbiki fennen gerekmektedir.

1- İki sene evvel vukua gelen seylap esnasında Cami içine dolan su ve çamurların ahşap döşemenin altına nüfuz etmesi ve bunların esaslı bir surette temizlenememesi ve havalandırma yapılmaması sonunda geçen müddet esnasında döşeme kirişleri ve bağzı tahtaların çürüdüğü ve mevzii çöküntüler peydah olduğu görülmüştür. aynı zamanda Caminin ahşap döşeme seviyesi dış tarafındaki mezarlık seviyesinden 50-70 Santim daha çukurda olmasından yağmur sularının nüfuzüle üç cephe duvarlarında ve sıvalarında zeminden x Bir Metre yüksekliğe kadar ıslak derecesinde rutubet mevcut olup Cami içinde bogucu bir koku duyulmaktadır.

Bunun giderilmesi için mevcut ahşap döşemenin tamamen sökülmesi ve çep çevre iç sıvaların Bir Metre yüksekliğe kadar dökülmesi ve uzun müddet havalandırılması, bil'ahere zemine izoleli bir beton ve şap ~~ve şap~~ üzerine yeni tahta döşeme yapılması, dışda da üç cephe duvar kemerina taban seviyesinden 20-Santim daha derin kazılmak suretile içerisi izoleli madde ile sıvatmak suretile beton kanallar yapıp sokaktaki umumi mecraya beton künk ile bağlanması gerekmektedir.

2- Cami tepe pençereleri vaktile Askerlerin işgali esnasında tuğla ile örülme ve sıvanmak suretile kapadılmış olduğu görülmüştür. Türk klasik Mimari sitilinde küfeki taşıle kemerli olarak yapılmış bulunan bu pençerelerin açılması gerek Caminin aydınlanması ve gerekse Mimari hüviyyetini muhafaza bakımından çok lazımdır. Bu pençerelerin dolma kısımlarının sökülerek dışarıdan klasik tarzda beton pençere içeriden basit alçı içlik pençere yapılması xx gerekmektedir.

Yapılması gereken işbu onarım işleri esasa tsellük etmediğinden parasız adi tamir ruhsat tezkeresi almak üzere Eyüp Belediye Şube Müdürlüğüne bu hususta müzekkere yazılmasına.

Yapılması gereken işbu onarım işleri her ne kadar esasa x tsellük etmemekte isede teknik ve mimari bakımdan önemli olduğundan hayır sevenlerin bu işlere başlemazdan evvel izahat almak ve mutshassis işçi kullanacaklarını tekeffül etmek şartile yapmaları gerekmekte olduğu arz olunur.

Mesut Özok
Mesut Özok
Y. Mimar

Kalime
5.6.1963

M. K. K.
10.2.1963

[Handwritten signature]

Şekil 50 Vakıflar Genel Müdürlüğü, 30.05.1963 tarihli belge

4.4.4. Üst Örtü Sistemi

Mescid ilk yapıldığında da bugünkü gibi kırma çatılı olarak yapılmıştır. Arşivlerden ve eski resimlerinden tadilat geçirdiğini bilmekle beraber ne oranda bir değişiklik ve onarım geçirdiğini bilememekteyiz. Harim çatısı +5.00 kotundan +6.65 kotuna kadar yükselmektedir. Mevcut çatı içerisine girilememiş olduğundan, çatının ahşap karkas olduğunu muhtemel olarak söyleyebilmekteyiz. Kırma olan çatı kurşun kaplıdır. Sonradan yapıldığı düşünülen son cemaat alanın çatısı da harimden bağımsız olarak kırma çatı olarak yapılmıştır. +2.87 kotundan başlayan çatı, +4.27 kotuna kadar yükselmektedir. Eski resimlerinde örtü türü alaturka kiremit olarak görülen çatı günümüzde kurşun kaplıdır. Son cemaat alanı çatı bitiminde plastik yağmur suyu oluğu bulunmaktadır.

Şekil 51 Harim ve son cemaat birimlerinin mevcut çatı örtüsü

4.4.5. Yapıdaki Bozulmalar

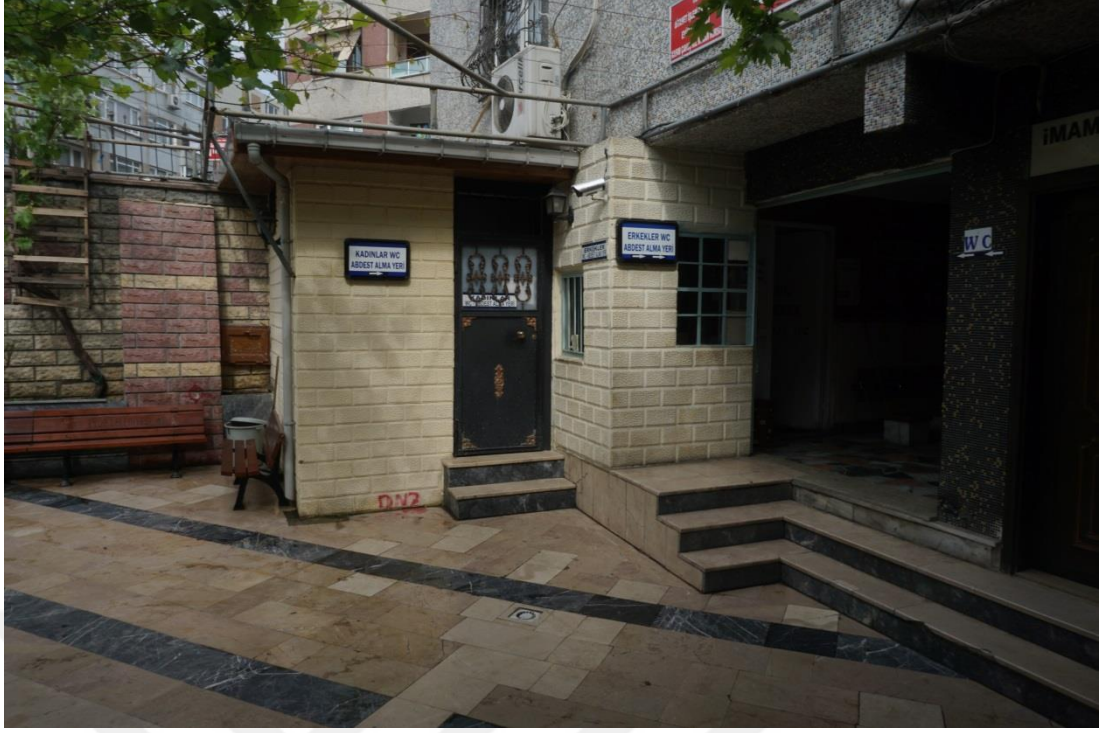
Mescid olarak yapılan yapı 16. yy'dan günümüze özgün işlevini sürdürmektedir. Yapıya yapılacak müdahale ve onarımları belirlemek için meydana gelen bozulmaların sebeplerinin doğru bir şekilde saptanması, onarım sonuçlarının uzun vadeli olması için çok önemlidir. Kasım Çavuş Camii, yapıldığı tarihten itibaren çeşitli etkenlerden dolayı değişime uğramıştır. Bu etkenler, muhdes ekler, yanlış müdahale, doğal etkenler ve kullanıcılardan kaynaklanan dış etkenler olabilmektedir. Strüktürel açıdan orta durumda olan yapı bazı onarımlar geçirmiştir. Kuzeydoğu cephesinde düşeyden sapma gözlenmektedir. Tüm cephelerde en büyük sorunlardan birisi çimento bağlayıcı sıva kullanılmasıdır. Cepheler de en sık görülen sorun hava kirliliğinden dolayı oluşan kirlenmedir. Kuzeybatı cephesi hariç (sıva üzeri boyalı olduğundan), tüm cephelerde ve minarede bu kirlenme ile kararmalar meydana gelmiştir.

Arşiv verilerinden elde edilen bilgiye göre işgal sırasında sığınak olarak kullanıldığından sivri kemer tepe pencereleri kapatılmış, sonrasında tekrar açılmıştır fakat kemerlerde kaymalar ve çatlaklar meydana gelmiştir. Pencere sövelerinde parça kopmaları görülmektedir. Mahalle sakinlerinden edinilen bilgiye göre göre çatısı çöken yapı onarım geçirmiş ve onarım sırasında 18. yy'a ait şahideler ve moloz taşlar ile kemer üstlerinden saçak bitimine kadar örülmüştür. Yer yer yüzey kirlenmeleri, bitki oluşumları, sıva çatlakları ve harç boşalmaları meydana gelmiştir. Ayrıca cephelere takılan klimalar ve boydan boya uzanan kablolar yapının görselliğini olumsuz etkilemektedir.

4.5. Cami Avlusundaki Birimler

4.5.1. Tuvalet Bölümü

Mescidin özgün şadırvan ve tuvaleti günümüzde bulunmamaktadır. Aynı parsel içerisinde cami avlusuna inşa edilen kare planlı, betonarme 6 m² lik yapı tuvalet alanı ve bitişiğinde bulunan apartmanın zemin katının 12 m²'lik bölümü abdest alma yeri olarak kullanılmaktadır.

Şekil 52 Avludaki tuvalet yapısı, (M. Ilgaz,2019)

Şekil 53 Avludaki tuvalet ve abdest alma alanı, (M. Ilgaz,2019)

4.5.2. Hazire Alanları

Yapının kuzey, kuzeydoğu, güneydoğu ve güneybatı yönlerinde hazire alanları bulunmaktadır. Güneybatı yönünde ki alanda banisi Kasım Çavuş yatmaktadır. Şahidesinin üzerinde;¹²

Baş taşında: *Yâ Hayya ve kelime-i tevhid ve fatiha 987.*

Ayak taşında: *Sâhib 'ül-hayrât vel-Hasenat*

Kasım Çavuş Hazretleri 'nin

Rûh-ı şerîfine el-fatihâ 987 (1579).

diye yazmaktadır.

Haziresindeki bazı şahideler şunlardır:

1166 M. 21 (Kasım 1752) Katibi sikkeli. Ser Kahvei Ağayı Dar'üs-sa'âdet'üş-şerife elhac İbrahim Ağa.

1174 (1760). Saadetlû Ayşe Sultan vekilharcı Mustafa Ağa. Ayşe Sultan'ın Bahariye'de bir sahilsarayı vardı.

1176 (1762) Ümmü Gülsüm Hâtûn.

1248 M. 20 (Haziran 1832) Oyuncakçı izmirî siyahi Ahmed Ağa'nın oğlu Seyyid Mehmed Efendi.

1282 (1865) Hekim Hafız Ahmed Efendi

1283 (1866) Sultan Selim Han Hazretlerinin 4. Kadını

Efendinin itbaundan Hafız Ahmed Efendinin zevcesi Saraylı Ayşe Zerefşâ Hanım.

Sultan III. Selim'in dördüncü Kadını Refet Kadın olup eşinin şehid edildiği sırada yanında idi. O sırada orada iki cariye daha vardı. Onlardan biri olabilir. Refet Kadın'ın Kabri Eyüp'te Mihrişah Valide Sultan Türbesi'ndedir.

1285 (1868) Hastalar Ağası Cihangirli Ahmet Efendi.

1320 (1902) Kasım Çavuş Camii imamı Hafız Ali Efendinin kızı ve eşinin kabirleri de buradadır.

¹² (Gezi notu) (Hadika 1/265) (Ayverdi, Fatih Devri Mimarisi 3/432)

Şekil 54 Kuzeydoğu yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019)

Şekil 55 Güneybatı yönündeki hazire alanı ve bani'sinin mezarı, (M. Ilgaz,2019)

Şekil 56 Kuzey yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019)

Şekil 57 Güneybatı yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019)

5. RESTİTÜSYON

5.1. Restitüsyona Kaynak Oluşturan İstanbul'daki 16.yy Camileri

5.1.1. Arakiyeci Ahmet Çelebi Camii

Yapı, Fatih ilçesi'nde, Kocamustafapaşa'da, Silivrikapı Mahallesi'nde Meşeli Mescit Sokağı ile Alayımamı Sokağı'nın kesiştiği köşede yer almaktadır.

Caminin bânisi olan Arakiyeci Ahmet Çelebi, 1613'te vefat etmiştir. Kabri caminin kuzeybatı köşesinde yer almaktadır. 16. yüzyılda Mimar Sinan tarafından tasarlanan bu yapı "Meşeli Mescit" ve "Takkeci Ahmet Çelebi Mescidi" olarak da bilinmektedir (Naza, 1993; s.292). Dikdörgen planlı olan yapının duvarları kesme taş, çatısı ve son cemaat mahalli ise ahşaptır. İki sıra kirpi saçak üzerine kiremit çatı ile örtülüdür. Mihrabı staliktitledir. Küçük bir bahçesi olan mescidin minaresi taşandır. Sonradan ilave edilen son cemaat yeri, 1973 yılında asıl ana duvarları hariç, yeniden yapılmıştır (Naza, 1993; s.293). Minber ve kürsüsü ahşap, mihrabı ise alçıdır.

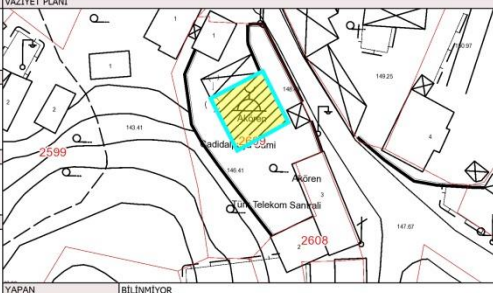

Halk tarafından malta taşından tamir ettirilen minare, şerefe altına kadar özgündür, şerefe ve petek kısmı ise 19. yy'a tarihlenmektedir (Naza, 1993; s.292). Ayrıca minarenin gövdesinde demir kenetler bulunmaktadır. Yapı 1973'te yenilenmiş ve eklemeler yapılmıştır. Dış duvarlarda sıvadan taşan ve mescide adını veren meşe direkler görülmektedir. Son cemaat yeri ve harim girişi sağa kaydırılmıştır.

KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	PAFTA	İL	İSTANBUL	ESKİ ADA		HARİTA NO	F21C24C4D	ENVANTER NO 26825			
	345	İLÇE	FATİH	ESKİ PARSEL		HARİTA ÖLÇEĞİ	1:1000				
	ADA	MAHALLE	SİLİVRİKAPI	ESKİ MAHALLE	CAMBAZİYE	X KOORDİNATI	28,92521091				
	1340	ADRES	ALAY İMAMI SOKAĞI NO 11			Y KOORDİNATI	41,00590019				
PARSEL	İLİŞKİLİ ENV. NO					MAL SAHİBİ	VAKIF				
28	GÜNCEL İŞLEVI	CAMİ				BAK. SORUMLU KUR.	VAKIF				
ANITIN ADI	ARAKİYEÇİ AHMET ÇELEBİ CAMİİ		DIĞER ADI			YAPIM TARİHİ	16. YÜZYIL				
TESCİL DURUMU	TESCİLLİ	TESCİL TARİHİ	16.12.1992	KARAR NO	4273	1.ONARIM	1973	MİMARİ ÜSLUP			
A T N Ü İ R T Ü	CAMİ	GRUP TARİHİ		KARAR NO		2.ONARIM		CEPHE BEZEME TÜRÜ			
		GRUP	BELRSİZ	DÖNEMİ	OSMANLI	SON ONARIM		İÇ BEZEME TÜRÜ			
		TEKNİK DONATI	☒ ELEKTRİK	☐ KANALİZASYON	☒ DOĞALGAZ	☐ SU	☐ TELEFON	ISITMA	☒ KALORİFER	☐ SOBA	☐ GELENEKSEL
TAŞIYICI SİSTEM		CEPHE MALZEMESİ	SAĞLAMLIK	DIŞ YAPI	VAZİYET PLANI						
YIĞMA	KARKAS	☒ TAŞ	☒ TUĞLA	☐ İYİ	☐ İYİ						
☒ TAŞ YIĞMA	☐ AHŞAP KARKAS	☐ TAŞ	☐ TUĞLA	☐ ORTA	☒ ORTA						
☐ TUĞLA YIĞMA	☐ BETONARME KARKAS	☐ AHŞAP	☐ ÇİNI	☐ HARAP	☐ KÖTÜ						
☐ AHŞAP YIĞMA	☐ ÇELİK KARKAS	☐ CAM	☐ SERAMİK								
☐ KERPİÇ YIĞMA	☐ HİMİŞ	☐ SEVA	☐ METAL	ÜST YAPI	İÇ YAPI						
☐ AHŞAP HİTİLLİ		☐ SUNI TAŞ	☐ BOYA	☒ İYİ	☐ İYİ						
☐ TUĞLA HİTİLLİ		☒ DİĞER		☐ ORTA	☐ ORTA						
				☐ KÖTÜ	☐ KÖTÜ						
ORTU TÜRÜ		DEVŞİRME MALZEME	SÜSLEME	RUTUBET							
☐ DÜZ	☒ KIRMA	☐ VAR	☒ YOK	☐ İYİ	☒ YOK						
☐ BEŞİK	☐ TEK EĞİMLİ	KITABE/YAZIT		☐ ORTA	☐ İZİ VAR						
		☐ VAR	☒ YOK	☐ KÖTÜ	☐ ONEMLI						
ORTU MALZEMESİ		FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK								
☐ KİREMET	☐ KURŞUN	☐ BETON	☒ ÖZGÜN								
☐ ALATIRKA	☐ ÇİNKO	☐ AHŞAP	☐ AZ DEĞİŞİMİŞ								
☐ HANİSİLVA	☐ BAKIR	☐ TAŞ	☒ BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ								
☒ KİREMLİ	☐ TOPRAK	☐ DİĞER	☐ YENİ YAPI								
☐ KİREMLİ			☐ İŞLEVSİZ								
FOTOĞRAF 1	FOTOĞRAF 2		YAPAN / MİMAR SİNAN								
			YAPTIRAN / AREKİYEÇİ AHMET ÇELEBİ								
			ESKİ FOTOĞRAF / HARİTA								
											
BASLIÇA KATNAKLAR	KÜLTÜREL MİRAS KORUMA MÜDÜRLÜĞÜ - HAZIRLAYAN										
	MURAT İLGAZ										
	KONTROL EDEN	TESPİT TARİHİ				06.10.2016					

Şekil 58 Arakiyeci Ahmet Çelebi Camii, Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016

5.1.2. Cedid Ali Paşa Cami

Silivri İlçesinde bulunan bu cami, Cedid Ali Paşa tarafından 1552 (H.973) tarihinde yaptırılmıştır (Eyüpgiller, 2016; s.112). Akören Köyü, köy meydanında yer alan cami, yığma taşıyıcı sistemine sahip, taştan yapılmıştır. Dikdörtgen planlı, kırma çatılı, marsiya kiremitlidir. Sade ahşap tavanlıdır. Harim kısmında ahşap mahfili bulunmaktadır. Alt kot pencereleri düz atkılı, dikdörtgen şeklinde ve kör sivri kemerlidir. Üst kot pencereleri ise sivri kemerli olup yuvarlak gözlü revzenleri vardır.

KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	PAFTA	İL	İSTANBUL	ESKİ ADA		HARİTA NO	F20C07B2A	ENVANTER NO 8343			
	F20C07B	İLÇE	SİLVİRİ	ESKİ PARSEL		HARİTA ÖLÇEĞİ	1:1000				
	ADA	MAHALLE	AKÖREN	ESKİ MAHALLE		X KOORDİNATI	28.33914813				
	PARSEL	ADRES	CEDİD ALI PAŞA CADDESİ NO 2			Y KOORDİNATI	41.19744622				
	İLİŞKİLİ ENV. NO	8334_9401				MAL SAHİBİ	VAKIF				
	2609	GÜNCEL İŞLEVİ	CAMI			BAK. SORUMLU KUR.	VAKIF				
ANITIN ADI	CEDİD ALI PAŞA CAMİİ		DİĞER ADI			YAPIM TARİHİ	16. YÜZYIL				
TESCİL DURUMU	TESCİLLİ	TESCİL TARİHİ	22.09.2004	KARAR NO	24	1.ONARIM					
A T U R U	CAMI	GRUP TARİHİ	11.03.2010	KARAR NO	1139	2.ONARIM					
		GRUP	I	DÖNEMİ	OSMANLI	SON ONARIM					
		TEKNİK DONATI	☒ ELEKTRİK	☒ KANALİZASYON	☒ DOĞALGAZ	☒ SU	☒ TELEFON	☐ İSİTMA	☒ KALORİFER	☐ SOBA	☐ GELENKSEL
TAŞIYICI SİSTEM		CEPHE MALZEMESİ		SAĞLAMLIK		DIŞ YAPI		VAZİYET PLANI			
☒ YIĞMA		☐ KARKAS		☒ İYİ		☐ İYİ					
☒ TAŞ YIĞMA		☒ AHŞAP		☐ ORTA		☒ ORTA					
☐ TUĞLA YIĞMA		☐ ÇİNE		☐ HARAP		☐ KÖTÜ					
☐ AHŞAP YIĞMA		☐ BETONARME KARKAS		☐ ÜST YAPI		☒ İYİ					
☐ KERPIÇ YIĞMA		☐ ÇELİK KARKAS		☐ İÇ YAPI		☐ ORTA					
☐ AHŞAP HATLILIK		☐ HİMİŞ		☒ İYİ		☐ ORTA					
☐ TUĞLA HATLILIK				☐ KÖTÜ		☐ KÖTÜ					
ORTU TÜRÜ		DEVŞİRME MALZEME		SÜSLEME		RUTUBET					
☐ DÜZ		☐ VAR		☐ İYİ		☐ YOK					
☐ BEŞİK		☒ KIRMA		☐ ORTA		☒ İZİ VAR					
☐ TEK EĞİMLİ		☐ KUBBE		☐ KÖTÜ		☐ ÖNEMLİ					
ORTU MALZEMESİ		FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK		İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK							
☐ KIREMİT		☐ ÖZGÜN		☒ ÖZGÜN							
☐ ALATURKA KIREMİT		☒ AZ DEĞİŞİMİŞ		☐ ÖZGÜN DEĞİL							
☐ MARMOZ TA KIREMİT		☐ BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ		☐ İŞLEVSİZ							
☐ BAKIR		☐ YENİDEN YAPIM									
☐ TOPRAK		☐ YENİ YAPI									
FOTOĞRAF 1		FOTOĞRAF 2		YAPAN		BİLMİYOR					
				YAPTIRAN		CEDİD ALI PAŞA					
						ESKİ FOTOĞRAF / HARİTA					
BAŞLICA KATNAKLAR		İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi GEAYK Arşivi Erdoğan Arşivi İBB Arşivi				KÜLTÜREL MİRAS KORUMA MÜDÜRLÜĞÜ - HAZIRLAYAN					
						MURAT ILGAZ, SEMİH PANTA					
						KONTROL EDEN		ESRA KUDDE			
						TESPİT TARİHİ		07.05.2017			

Şekil 59 Cedid Ali Paşa Camii, Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016

5.1.3. Ferruh Kethuda Cami

Fatih ilçesi'nde, Balat'ta, Molla Aşkî Mahallesi'nde, Mahkemealtı Caddesi ile Ferruh Kahya ve Çavuş Hamamı Sokaklarının sınırladığı arsa üzerinde yer almaktadır. Sadrazam Semiz Ali Paşa'nın kethudası (kahyası) Ferruh Ağa tarafından, 970/1562'de, cami, tekke, mahkeme binası ve çeşmeden oluşan küçük bir külliye şeklinde Mimar Sinan'a yaptırılmıştır (Tanman, 1994; s.294). 1877'deki Balat yangınında ahşap olan son cemaat yeri, tekke ve mahkeme binasının ortadan kalktığı anlaşılmaktadır (Tanman, 1994; s.294). 1925'te tekkelerin kapatılmasının ardından cami-tevhidhane binası terk edilmiş, bakımsız kalarak harap olmuş ve mihrap duvarı çinilerinin mihrap hücreleri içindekiler hariç geri kalan kısmı çalınmıştır (Tanman, 1994; s.295). 1960'da Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün desteği ve cami derneği tarafından onarılmıştır (Tanman, 1994; s.294). Cami kütleleri, yedigen çevre duvarına iki noktada temas edecek şekilde yerleşmiştir. Cami, 'T' planlı bir harim ile dikdörtgen planlı bir son cemaat yerinden meydana gelmektedir. Harim duvarlarında iki sıra halinde pencereler sıralanmaktadır. Altakiler kesme küfeki taşından sövelerle çerçevelenmiş, üzerlerinde almaşık örgülü, sivri hafifletme kemerleri yer almıştır. Sivri kemerli olan tepe pencereleri ise alçı revzenlerle kapatılmıştır. Harim duvarları, 1 sıra küfeki+3 sıra tuğla şeklinde almaşık olarak örülmüştür. Harimin kuzeybatı köşesinde yükselen minare kesme küfeki taşındandır. Kuzey duvarının eksenindeki harim girişi, breş taşından kalın söveler ve beyaz mermerden kalın silmelerle kuşatılmış, Rumelilerin bezediği bir alınlıkla taçlandırılmıştır. İç mekanda tavan çıtalarla karelere bölünmüş, düz ve ahşaptandır. Süsleme açısından en dikkat çekici öge, 18. yy.'ın I. çeyreğinde, Tekfur Sarayı'nda imal edilen, sıraltı tekniğinde çini levhalar ile kaplı olan mihraptır. Moloz taş örgülü ve kesme harpuştalı çevre duvarları, son yıllarda tuğla ve taş kaplanmış, betondan bir harpuştada dökülerek, üzerine metal parmaklıklar ve dikenli tel ilave edilmiştir.

KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	PAFTA	İL	İSTANBUL	ESKİ ADA		HARİTA NO	F21C24B3B	ENVANTER NO 23655			
	479	İLÇE	FATİH	ESKİ PARSEL		HARİTA ÖLÇEĞİ	1:1000				
	2634	MAHALLE	AYVANSARAY	ESKİ MAHALLE	MOLLA AŞKI	X KOORDİNATI	28,94571393				
	PARSEL	İLİŞKİLİ ENV. NO	23657_23659_23665	FERRUH KAHYA SOKAK NO 13 - ÇAVUŞ HAMAMI SOKAK NO 4		Y KOORDİNATI	41,03445211				
	1	GÜNCEL İŞLEVİ	CAMI			MAL SAHİBİ	VAKİF				
ANITIN ADI	FERRUH KETHUDA KÜLLİYESİ - CAMİİ		DIĞER ADI	BALAT CAMİİ		YAPIM TARİHİ	1562 (H. 970)				
TESCİL DURUMU	TESCİLLİ	TESCİL TARİHİ	30.11.1939	KARAR NO	397	1.ONARIM	1767	MİMARİ ÜSLUP	KLASİK OSMANLI		
A T N Ü R Ü	CAMİ	GRUP TARİHİ		KARAR NO		2.ONARIM	1877	CEPHE BEZEME TÜRÜ			
		BELİRSİZ	DÖNEMİ	OSMANLI	SON ONARIM			İÇ BEZEME TÜRÜ	ÇINI		
		TEKNİK DONATI	☒ ELEKTRİK	☐ KANALİZASYON	☐ DOĞALGAZ	☒ SU	☐ TELEFON	☐ İSİTMA	☐ KALORİFER	☐ SORA	☐ GELENEKSEL
YİĞMA	TAŞIYICI SİSTEM	KARKAS	CEPHE MALZEMESİ	SAGLAMLIK	DIŞ YAPI	VAZİYET PLANI					
☒ TAŞ YİĞMA ☐ TUĞLA YİĞMA ☐ AHŞAP YİĞMA ☐ KERPIÇ YİĞMA ☐ AHŞAP HATLILI ☒ TUĞLA HATLILI	☐ AHŞAP KARKAS ☐ BETONARME KARKAS ☐ ÇELİK KARKAS ☐ HİMİŞ	☒ TAŞ ☐ AHŞAP ☒ CAM ☐ SIVA ☐ SLINI TAŞ ☒ DIĞER	☒ TUĞLA ☐ ÇINI ☐ SERAMİK ☐ METAL ☒ BOYA	☒ İYİ ☐ ORTA ☐ HARAP ☐ KÖTÜ	☐ İYİ ☐ ORTA ☐ KÖTÜ	☒ İYİ ☐ ORTA ☐ KÖTÜ	☒ İYİ ☐ ORTA ☐ KÖTÜ				
☐ DÜZ ☐ BEŞİK	☒ KIRMA ☐ TEK EĞİMLİ	☐ TONOZ ☐ KUBBE	DEVSİRME MALZEME ☐ VAR ☒ YOK	SÜSLEME ☐ İYİ ☐ ORTA ☐ KÖTÜ	RUTUBET ☒ YOK ☐ İZİ VAR ☐ ÖNEMLİ						
☐ KIREMIT ☐ ALATURKA KIREMIT ☒ HAREMLİTA KIREMİDE	☐ KURŞUN ☐ ÇİNKÜ ☐ BAKIR ☐ TOPRAK	☐ BETON ☐ AHŞAP ☐ TAŞ ☐ DIĞER	FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK ☐ ÖZGÜN ☐ AZ DEĞİŞİMİŞ ☒ BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ ☐ YENİDEN YAPIM ☐ YENİ YAPI	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK ☒ ÖZGÜN ☐ ÖZGÜN DEĞİL ☐ İŞLEVSİZ							
FOTOĞRAF 1	FOTOĞRAF 2			ESKİ FOTOĞRAF / HARİTA				YIL: 1960			
BAŞLICA KAYNAKLAR	Ayvansaray, Hüseyin Efendi, 2001, 'Hadikatü'l-Cevami, İstanbul Camileri Ve Diğeri Dini-Sivil Mimari Yapılar, İspet Yayınları, Ankara, s. 55-57. Evliya Çelebi Seyahatnamesi, 2003, Cilt 1, YKY Yayınları, s. 212-215. Müller-Wiener, Wolfgang, 2007, 'İstanbul'un Tarihsel Topografyası - 17. Yüzyıl Başlarına Kadar Bizantion-Konstantinopolis-İstanbul, Çev. Ulker Sayın, YKY, İstanbul, s. 381. Ferman, M. B., 1994, 'Ferruh Kethuda Camii Ve Tekeke', 'Düncem Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 3, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul, s. 294-295.						KÜLTÜREL MİRAS KORUMA MÜDÜRLÜĞÜ - HAZIRLAYAN MURAT İLGAZ				
	KONTROL EDEN	ESRA KUDDE	TESPİT TARİHİ	30.08.2016							

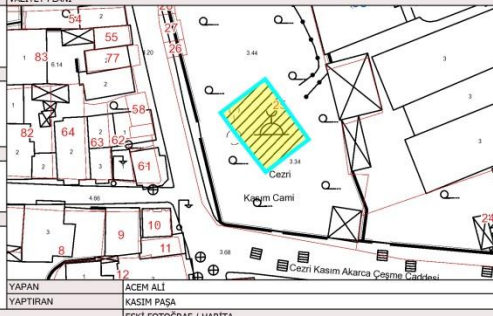

5.1.4. Cezeri Kasım Paşa Cami

Eyüp'te, Çömlekçiler civarında, Zal Paşa Caddesi ile Cezri Kasım Akar Çeşmesi Sokağı kavşağındadır. Yapının banisi, Cağaloğlu'nda aynı adı taşıyan camiye yaptırmış olan Kasım Paşa'dır ve 1543'te ölmüştür. Caminin yapılış tarihi 921/1515'tir. Bu da I. Selim'in saltanat yıllarına denk gelmektedir. Caminin şadırvanını Hatice Sultan Kethüdası Mehmed Efendi yaptırmıştır (Dişören, 1994; s.426). Son cemaat yerinden asıl ibadet alanına geçilen kapının üzerindeki kitabe, inşasından üç yüzyıl sonra gördüğü bir tamirde konmuş olup, 1238/1822 tarihini vermektedir. Cezri kasım Paşa Camii'nin mimarının Ali olduğundan bazı kaynaklar bahsetmektedir (Dişören, 1994; s.426).

Avluya giriş sokak kotundan yedi basamak inilerek sağlanmaktadır. Avlu giriş kapısı taş, basık kemerli, taş saçak silmesi ve kırma çatılı üst örtüsü vardır. Kapının iç tarafında yassı tuğla kemer bulunmaktadır. Avlu duvarı yığma moloz taş örgülüdür. Cami bir sıra kesme taş ve iki sıra tuğladan yapılmış olup tek kubbelidir. Avlu içinde olan yapının etrafı hazire duvarları çevirir ve hacet pencereleri açılmıştır. Yapının son cemaat yeri 3 kubbeli olup dört sütuna oturmaktadır. Bu sütunlar granitten olup kaidesizdir. Başlıkların iki yanındakiler baklavalı, ortadakiler yapraklıdır. Yapının cümle kapısı son cemaat duvarının batısındadır.

Şekil 58 Cezri Kasım Paşa Cami Görünüş, (www.eyupsultan.bel.tr)

KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	PAFTA	İL	İSTANBUL	ESKİ ADA		HARITA NO	F21C24B1C	ENVANTER NO			
	19	İLÇE	EYÜPSULTAN	ESKİ PARSEL		HARITA ÖLÇEĞİ	1:1000				
	ADA	MAHALLE	NIŞANCI	ESKİ MAHALLE	CEZİRİ KASIM	X KOORDİNATI	28.9362				
	65	ADRES	ZAL PAŞA CADDESİ			Y KOORDİNATI	41.0435				
	PARSEL	İLİŞKİLİ ENV. NO	4065_4152_4153			MAL SAHİBİ	VAKIF				
	25	GÜNCEL İŞLEMLER	CAMI			BAK. SORUMLU KUR.	VAKIF	3357			
ANITIN ADI	CEZİRİ KASIM CAMİİ			DİĞER ADI	KASIM PAŞA CAMİİ						
YAPIM TARİHİ	1515 (H. 921)										
TESCİL DURUMU	TESCİLLİ	TESCİL TARİHİ	15.01.1977	KARAR NO	9591	1.ONARIM	1822	MİMARİ ÖSLUP	KLASİK OSMANLI		
A T N Ü İ R Ü	CAMİ	GRUP TARİHİ		KARAR NO	BELİRSİZ	2.ONARIM		CEPHE BEZEME TÜRÜ	TAŞ OYMA, KALEMİŞİ		
		GRUP	BELİRSİZ	DÖNEMİ	OSMANLI	SON ONARIM		İÇ BEZEME TÜRÜ	KALEMİŞİ		
		TEKNİK DONATI	☒ ELEKTRİK	☒ KANALİZASYON	☐ DOĞALGAZ	☒ SU	☐ TELEFON	☐ İSİTMA	☐ KALORİFER	☐ SOBA	☐ GELENEKSEL
TAŞIYICI SİSTEM		CEPHE MALZEMESİ		SAĞLAMLIK		DIŞ YAPI		VAZİYET PLANI			
YIĞMA ☒	KARKAS ☐	☒ TAŞ	☐ TUĞLA	☒ İYİ	☐ ORTA	☒ İYİ	☐ ORTA				
☐ TAŞ YIĞMA	☐ AHŞAP KARKAS	☐ AHŞAP	☐ ÇİNE	☐ HARAP	☐ KÖTÜ	☐ ORTA	☐ KÖTÜ				
☐ TUĞLA YIĞMA	☐ BETONARME KARKAS	☐ CAM	☐ SERAMİK	☐ ÜST YAPI	☐ İÇ YAPI	☐ İYİ	☐ ORTA				
☐ AHŞAP YIĞMA	☐ ÇELİK KARKAS	☐ SIVA	☐ METAL	☐ KÖTÜ	☐ KÖTÜ	☐ ORTA	☐ KÖTÜ				
☐ KERPIÇ YIĞMA	☐ HİMİŞ	☐ SUNI TAŞ	☐ BOYA								
☐ AHŞAP HATLI		☐ DİĞER									
☐ TUĞLA HATLI											
ÖRTÜ TÜRÜ		DEVŞİRME MALZEME		SÜSLEME		RUTUBET					
☐ DÜZ	☐ KIRMA	☐ TONOZ	☐ VAR	☒ YOK	☒ İYİ	☐ YOK	☐ İZİ VAR				
☐ BEŞİK	☐ TEK EĞİMLİ	☒ KUBBE	☐ KİTABE/YAZIT	☐ VAR	☐ YOK	☐ ORTA	☒ ÖNEMLİ				
ÖRTÜ MALZEMESİ		FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK		İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK							
☐ KİREMIT	☒ KURŞUN	☐ BETON	☒ ÖZGÜN	☐ AZ DEĞİŞİMİŞ	☐ BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ	☒ ÖZGÜN	☐ ÖZGÜN DEĞİL				
☐ ALATIRKA KİREMIT	☐ ÇİNKO	☐ AHŞAP	☐ YENİDEN YAPIM	☐ YENİ YAPI	☐ YENİ YAPI	☐ İŞLEVSİZ					
☐ HANISILIA KİREMITİ	☐ BAKIR	☐ TAŞ									
☐ TOPRAK	☐ DİĞER										
FOTOĞRAF 1		FOTOĞRAF 2		YAPAN		YAPTIRAN		ESKİ FOTOĞRAF / HARITA			
				ACEM ALI		KASIM PAŞA					
BAŞLICA KAYITLAR		Diyadin, N. E., 1994, "Ceziri Kasım Paşa Camii", Dünden Bugüne İstanbul Anıkkollecisi, Cilt 2, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul, s. 426.		KÜLTÜREL MİRAS KORUMA MÜDÜRLÜĞÜ - HAZIRLAYAN		MURAT İLGAZ					
				KONTROL EDEN		ESRA KUDDİ		TESPİT TARİHİ			
								12.04.2016			

Şekil 59 Cezri Kasım Paşa Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016

5.1.5. Kızıl Mescit

Mabet, Zal Paşa Caddesi ile Kızıl Değirmen Sokağı'nın birleştiği yerde ve sokağın sağ köşesinde. Mescid'in karşısında 978 (1571) tarihli Sokullu Mehmed Paşa Çeşmesi, bunun arkasında Afife Hatun Tekkesi, kuzey tarafında Cafer Paşa Medresesi ve halvetiye dergahı, doğu tarafında ve Feshane Caddesi üzerinde Vusuli Efendi ve eşi Hubbi Hatun Türbeleri ile Molla Çelebi Tekkesi bulunmaktadır (Haskan, 1993).

Hadika yazarı diyor ki: "banisi Kiremitçi Süleyman Çelebi'dir ki kendi dahi orada medfundur. Vakfiyesi 938 (1531) tarihlidir. Minberini Feyzullah Nafiz Efendi'nin eşi Hacı Fatıma Hanım koymuştur (www.eyupsultan.bel.tr). Mabedin duvarları iki sıra tuğla hatıllı olarak muntazam kesme taştan yapılmıştır. Çatısı ahşaptır. Batı

tarafındaki poligonal minaresi ince kırmızı tuğladan yapıldığından, mescid "Kızıl Mescid" adını almıştır. Minberi ahşaptır. İçi sümerbank çinileri ile kaplanmıştır. Kitabesi yoktur.

KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ	PAFTA	İL	İSTANBUL	ESKİ ADA		HARİTA NO	F21C24B1B	ENVANTER NO			
	19	İLÇE	EYÜPSULTAN	ESKİ PARSEL		HARİTA ÖLÇEĞİ	1:1000				
	ADA	MAHALLE	NIŞANCI	ESKİ MAHALLE	CEZİRİ KASIM	X KOORDİNATI	28.9347				
	65	ADRES	ZAL PAŞA CADDESİ NO:3			Y KOORDİNATI	41.0459				
	PARSEL	İLİŞKİLİ ENV. NO	3371_3373_4161			MAL SAHİBİ	VAKIF	3372			
	53	GÜNCEL İŞLEVİ	CAMI			BAK. SORUMLU KUR.	VAKIF				
ANITIN ADI	KIZIL MESCİT		DIĞER ADI	KİREMİTÇİ SÜLEYMAN ÇELEBİ MESCİDİ							
TESCİL DURUMU	TESCİLLİ	TESCİL TARİHİ	15.01.1977	KARAR NO	9591	1.ONARIM		MİMARİ ÖSLUP	KLASİK OSMANLI		
A T N Ü R T Ü	MESCİT	GRUP TARİHİ	07.01.2009	KARAR NO	2310	2.ONARIM		CEPHE BEZEME TÜRÜ			
		GRUP	1	DONEMİ	OSMANLI	SON ONARIM		İÇ BEZEME TÜRÜ			
		TEKNİK DONATI	☒ ELEKTRİK ☐ KANALİZASYON ☐ DOĞALGAZ ☒ SU ☐ TELEFON	ISITMA	☐ KALORİFER	☐ SOBA	☐ CELENESEL ☐ MODERN ☐ YOK				
TAŞIYICI SİSTEM		CEPHE MALZEMESİ	SAĞLAMLIK	DIŞ YAPI	VAZİYET PLANI						
YÜZMÜ	☒ TAŞ YÜZMÜ ☐ TUĞLA YÜZMÜ ☐ AHŞAP YÜZMÜ ☐ KERPİÇ YÜZMÜ ☐ AHŞAP HATLILI ☒ TUĞLA HATLILI	KARKAS	☒ TAŞ ☐ AHŞAP ☐ CAM ☐ SIVA ☐ SUNI TAŞ ☐ DIĞER	☒ TUĞLA ☐ ÇİNE ☐ SERAMİK ☐ METAL ☐ BOYA	☒ İYİ ☐ ORTA ☐ KÖTÜ	☒ İYİ ☐ ORTA ☐ KÖTÜ					
ORTU TÜRÜ		DEVİRME MALZEME	SÜSLEME	RUTUBET							
☐ DÜZ ☒ KİRMA ☐ TONOZ ☐ BEŞİK ☐ TEK EĞİMLİ ☐ KUBBE		☐ VAR ☒ YOK	☐ İYİ ☐ ORTA ☐ KÖTÜ	☒ YOK ☐ İZİ VAR ☐ ÖNEMLİ							
ORTU MALZEMESİ		FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK	İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK								
☒ KİREMET ☐ ALATIRMA KİREMET ☐ HAREKİVA KİREMESİ ☐ TOPRAK		☐ KURŞUN ☐ ÇİNKO ☐ BAKIR ☐ DIĞER	☐ BETON ☐ AHŞAP ☐ TAŞ ☐ DIĞER	☒ ÖZGÜN ☐ AZ DEĞİŞİMİŞ ☒ BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ ☐ YENİDEN YAPIM ☐ YENİ YAPI	☒ ÖZGÜN ☐ ÖZGÜN DEĞİL ☐ İŞLEVSİZ						
FOTOĞRAF 1		FOTOĞRAF 2		BİLİNİYOR							
				YAPAN							
				YAPTIRAN							
				ESKİ FOTOĞRAF / HARİTA							
BAŞLICA KAYNAKLAR		Hasan, M.M., 1993, Eyyup Tarihi I, Türk Tarih Kurumu İktisadiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul.		KÜLTÜREL MİRAS KORUMA MÜDÜRLÜĞÜ - HAZIRLAYAN							
				MURAT ILGAZ							
				KONTROL EDEN		ESRA KUĞDE		TESPİT TARİHİ		12.04.2016	

Şekil 60 Kızıl Mescit Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016

Parselin batı yönünde yer alan camii, kareye yakın dikdörtgen plan şemasına sahiptir. Güneybatı yönünün batı köşesinde ve kuzeybatı yönünün orta aksında giriş kapısı bulunmaktadır. Minare, yapının güneybatı yönünün orta aksında yer almaktadır. Kuzeybatı yönünde yer alan giriş kapısından son cemaat bölümüne geçilir. Son cemaat bölümünün kuzeydoğu duvarında kadınlar mahfiline çıkış basamakları, güneybatı duvarında minare giriş kapısı bulunmaktadır. İki basamak ile harim bölümüne geçilir. Güneydoğu duvarının orta aksında yarım daire planlı mihrap vardır. Kadınlar mahfili dikdörtgen planlı olup dört dikme ile desteklenmiştir.

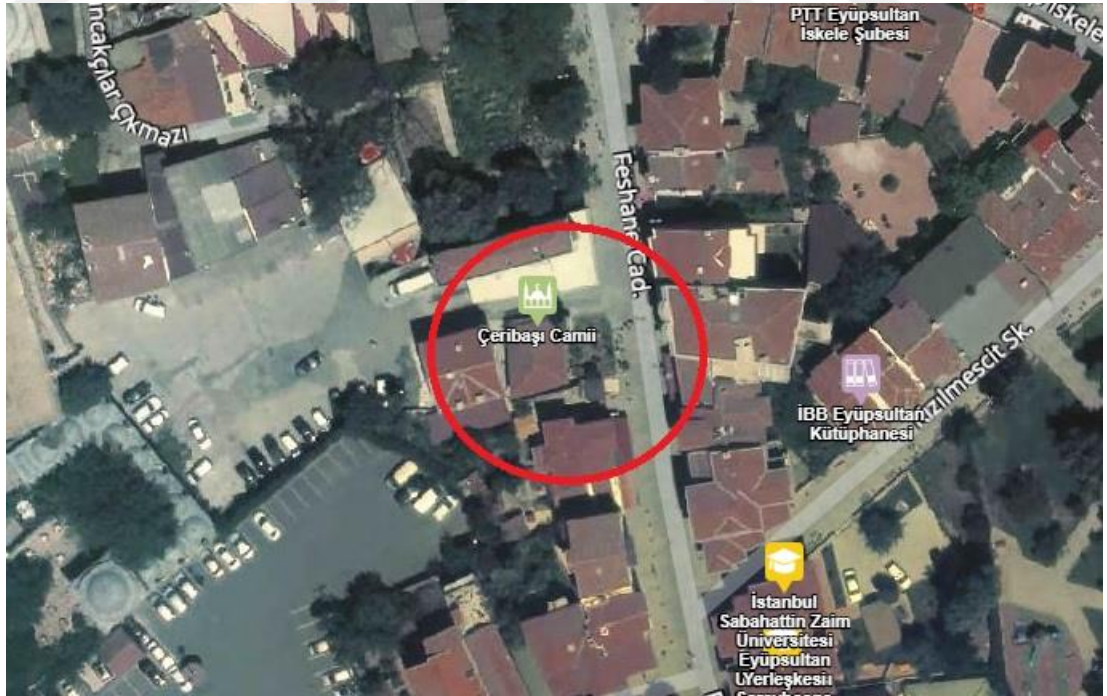
5.1.6. Çeribaşı Camii

Cami, Eyüpsultan ilçesi, Merkez Mahallesi'nde, Feshane Caddesi üzerinde yer almaktadır. Mabed (H.952) 1545 senesinde yapılmıştır (Hadika 1/279). Cümle kapısı çıkmaz sokak tarafındadır. Kare planlı olarak yapılan yapı kesme taştan örülmüştür. İki sıra pencere düzeni vardır. Zemin kat pencereleri hafifletme kemerli, düz atkılıdır. Üst kot pencereleri ise sivri kemerli yuvarlak gözlüdür. Kare kaideli, tek şerefeli, tombul ve basık minaresi yapının kuzeydoğu köşesinde. Kırmızı çatılı olan yapı alaturka kiremitlidir.

Hadikat'ül-Cevâmi adlı eserde şu bilgiler bulunmaktadır:

"Baniyesi Zehra bint-i Abdullah Hatun'dur. Kendi dahi anda medfundur. Vakfiye tarihi 952 (1545) dir. Sultan III. Selim devrinde (1792 tarihlerinde) Halvetiye meşayihinden bir kimse bir az zaman mescidde Halveti ayini icra eylemiş idi. Sonra o dahi terk etmekle hâlâ kapalı ve haraptır. Mahallesi yoktur."

1993 senesinde caminin ihyası yapılmıştır.¹³

Şekil 60 Çeribaşı Camii, konumu

¹³ <https://www.eyupsultan.bel.tr>

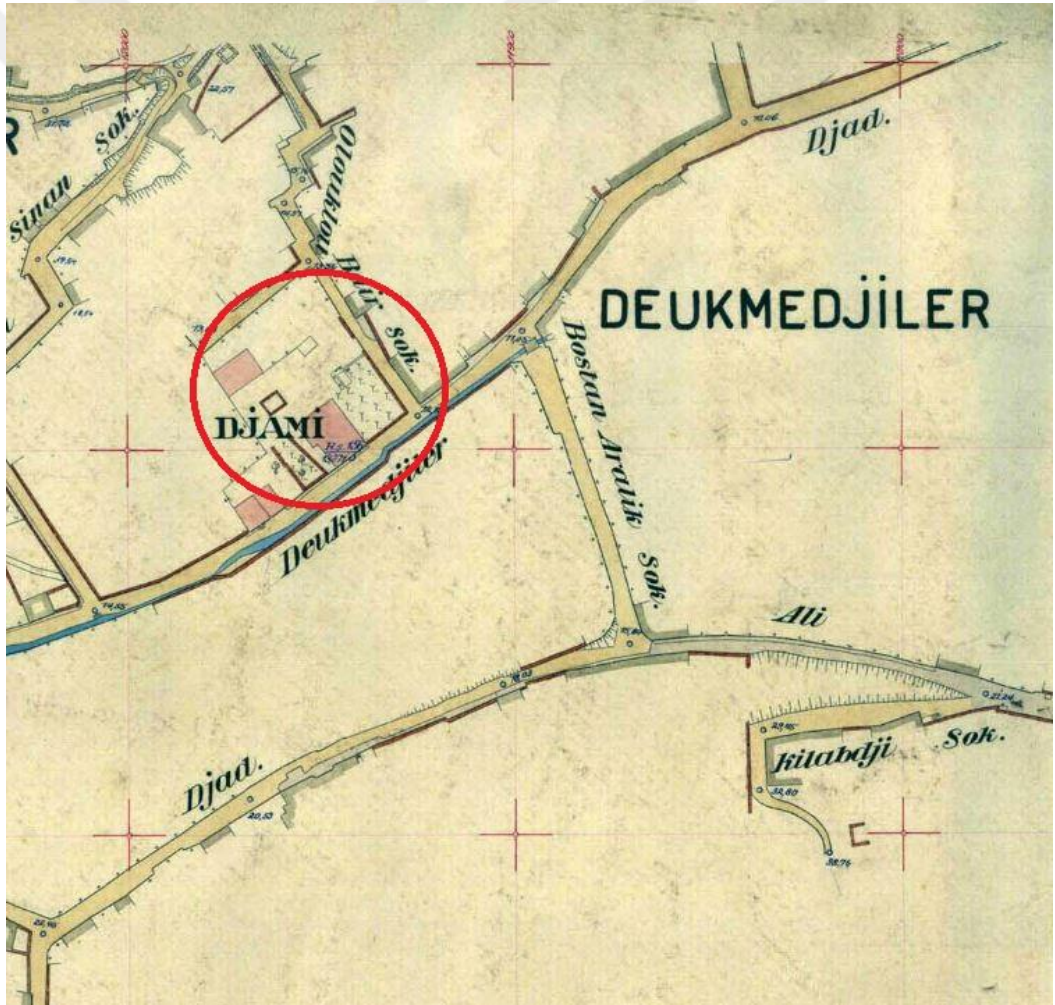
Şekil 61 Çeribaşı Cami, yeniden yapılmadan önce

Şekil 62 Çeribaşı Camii, KMKM Arşivi, 2016

5.1.7. Düğmeciler Camii

Camii, Eyüpsultan İlçesi, Düğmeciler Mahallesi'nde, Düğmeciler Caddesi üzerinde yer almaktadır. Anadolu Kazaskeri Dökmecizade Mehmet Bakır Paşa tarafından, Mimar Sinan'a 1590'lı yıllardan önce yaptırılmıştır (Dişören, 1994; s.107). Yapı 16.yy mimari özelliklerini yansıtmaktadır. Kesme taştan kârgir olarak inşa edilmiştir. Yapı kare planlı, kırma çatılıdır. Batı yönünde bulunan minaresinin kaidesi kesme taş, gövde ve petek kısmı tuğladan örülmüştür. Kûlahı kısadır. Cami 1894 depreminde hasar görmüştür. Cadde tarafına bakan cephe duvarında bulunan kitabede iki hanımın onardığı yazmaktadır. Mescit son olarak 1970 yılında onarım geçirmiştir (Dişören, 1994; s.107).

Şekil 63 Alman Mavileri Haritası, 1913-14

Şekil 64 KVKBK Arşivi, Düğmeciler Camii, KMKM Arşivi, 2016

5.1.8. Neslişah Sultan Camii

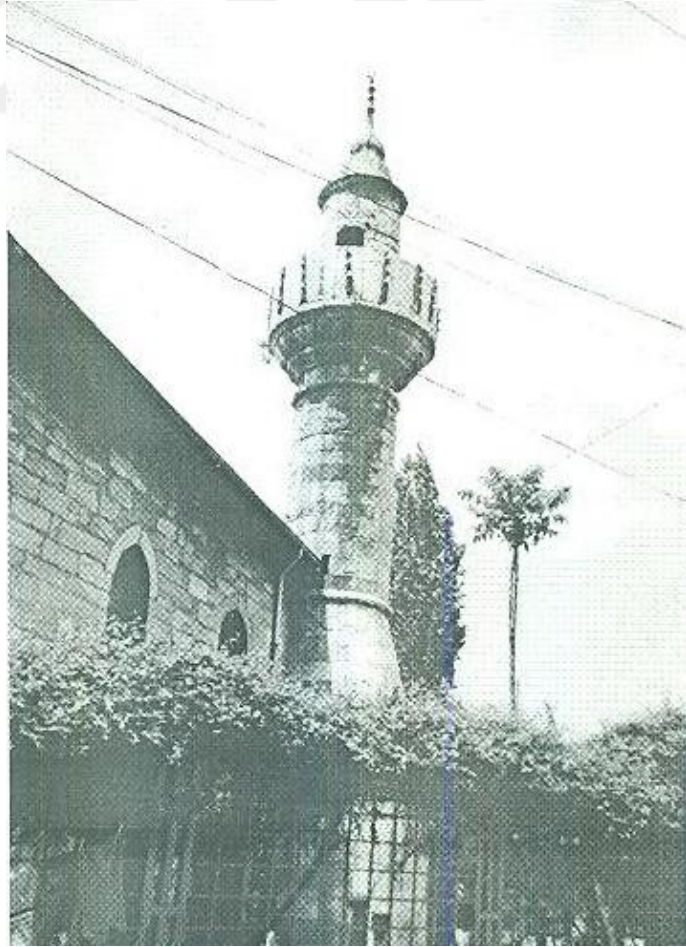
16. yy camilerinden olan Neslişah Sultan Camii, İstanbul Suriçinde, Edirnekapı mevkiinde bulunmaktadır. Yapı 1922 tarihinde Sultan II. Beyazıt'ın torunu Neslişah Sultan için yaptırılmıştır (Erdoğan, 1994; s.67). Cami kesme taştan dikdörtgen planlı olarak inşa edilmiştir. Geleneksel mimarisiyle iki sıra pencere düzeni vardır. Alt kot pencereleri hafifletme kemerli, düz atkılı, üst kot pencereleri ise sivri kemerli, alçı revzenlidir. Minaresi kesme taştan örülmüş olup, tek şerefelidir. Şerefesi taştan yapılmış, külahı kurşunla kaplanmıştır. Zamanla geçirdiği sorunlardan ve bakımsızlıktan dolayı harap olan cami, 1955 yılında hayırsever halk tarafından onarılmıştır (Erdoğan, 1994; s.67).

Şekil 65 Neslişah Sultan Camii, KMKM Arşivi, 2017

Şekil 66 Neslişah Sultan Camii, KMKM Arşivi, 2017

Şekil 67 Neslişah Sultan Cami, KVKBK Arşivi

5.2. Yapının Restitüsyonu

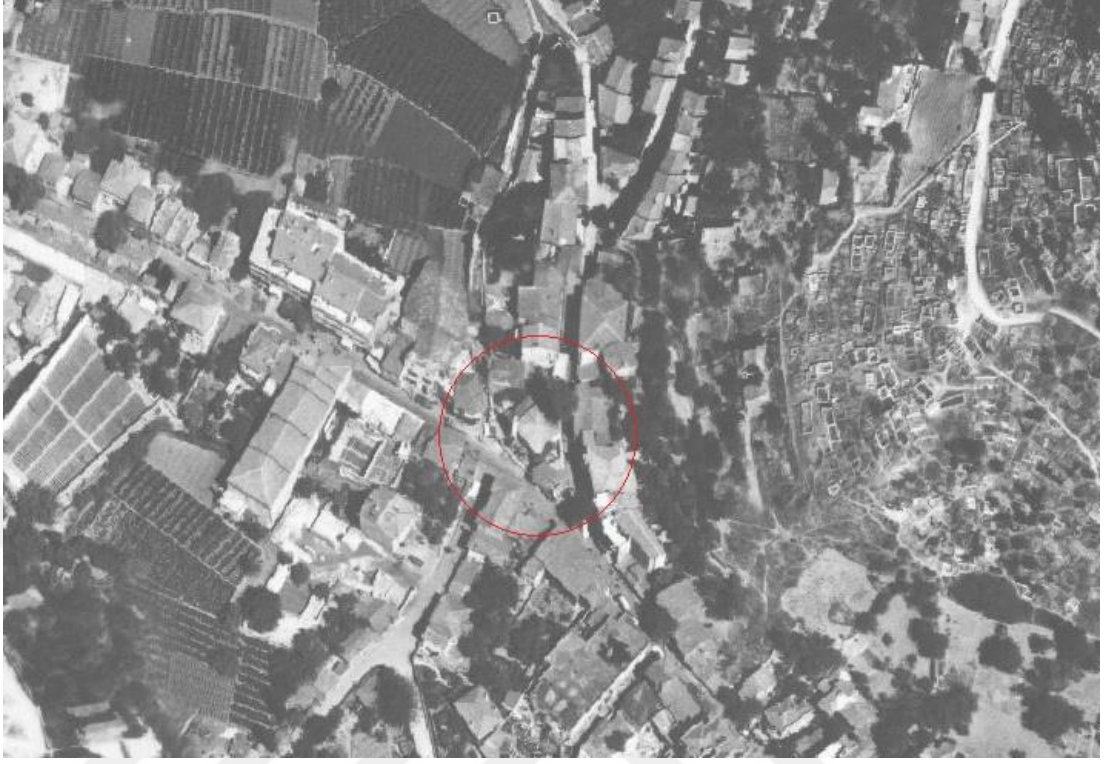
Restitüsyon kararlarında, yapının ilk yapıldığı tarihten itibaren günümüze kadar olan sürede geçirdiği değişiklikleri, yok olmuş öğeleri, kısmen veya tamamen yıkılmış birimlerini yapıdaki izlerden, eski fotoğraflarından, arşiv kayıtlarından yararlanarak özgün halini tespit etmek amaçlanmıştır.

Kasım Çavuş Camii, günümüze kadar dini yapı olarak kullanılmış olsa da zaman içinde şartların getirdiği ihtiyaçlardan dolayı eklemeler yapılmıştır. Ayrıca zamanla yapıda bozulmalar, deformasyonlar meydana gelmiştir.

Yapılacak olan restitüsyon çalışmasının amacı, mescidin günümüze kadar uğramış olduğu değişikliklerin tespit edilmesi ve yapının ilk yapıldığı dönemdekini durumunu anlatan çizimlerin elde edilmesidir. Bunlardan bazıları restorasyon için altlık oluşturacak olsa da, restorasyon projesinde yapının zaman içinde almış olduğu nitelikli ekler ve değişikliklere saygı gösterilmiştir. Yapının özgün haline en doğru şekilde ulaşmak için, birinci güvenilirlik derecesinde olan, yapının kendisinden gelen izler ve yazılı kaynaklardan gelen verilerdir. Bu veriler eski planlar, kesitler, eski haritalar, eski fotoğraflar ve belgelerdir. Aynı dönemde yapılmış benzer yapıları inceleyerek karşılaştırmalı çalışma sonucu elde ettiğimiz veriler ikinci derece güvenilirlik sağlamaktadır. Yapıda yeri, izi, malzemesi, boyutu ile ilgili hiçbir veriye ulaşılamayan mimari öğelerde karşılaştırmalı çalışma yapılmıştır. Herhangi bir yazılı ve görsel kaynağımız olmadığı durumlarda, mimari gereklilik sonucu olması gereken ya da sözlü kaynaklardan elde ettiğimiz verileri, üçüncü derece güvenilirlikte kabul ederek restitüsyon kararları verilmiştir.

Yapının tarihine ve özgünlüğüne ait veriler araştırmalar sonucu çok kısıtlıdır. İlk yapıldığı döneme ait bilgiler bulunamamıştır. 1819 tarihli Kauffer Haritası, 19.yy'a ait fotoğraf, en belirgin olarak gördüğümüz 1913-14 yıllarına ait Alman Mavileri haritası, 20.yy'ın ilk yarısına ve ikinci yarısına tarihlenen fotoğraflar, hava fotoğrafları, bulunan arşiv belgeleri ve yapıdan elde ettiğimiz verilere göre yorumlanarak restitüsyon önerisi getirilmiştir. Yapılan araştırmalar kapsamında Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma II. Bölge Kurulu'nda cami'nin dosyasında tescil kararı dışında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. İstanbul Vakıflar I. Bölge Müdürlüğü'nde yapılan araştırmalar sonucu 1947 yılına ait proje krokisine

ulaşılmıştır. Osmanlı arşivi ve İBB Kùltürel Miras Koruma Mùdùrlùğü'nde yapılan taramalarda yapıya ait bazı bilgiler edinilmiştir.

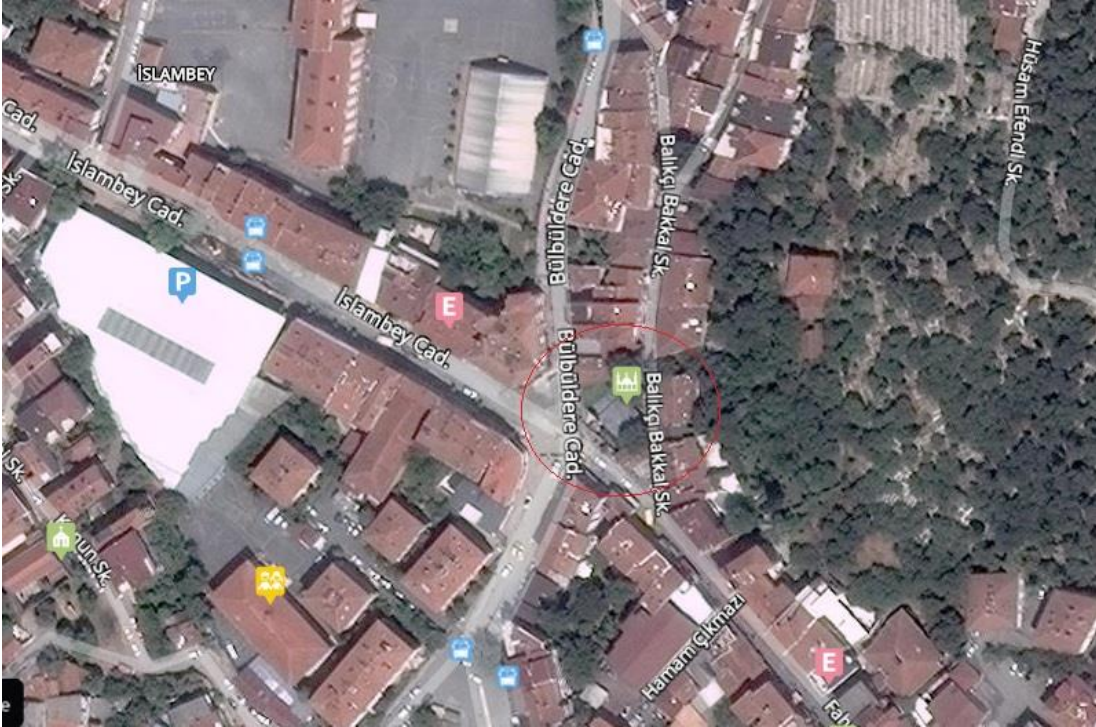
şekil 68 1966 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitasi.ibb.gov.tr)

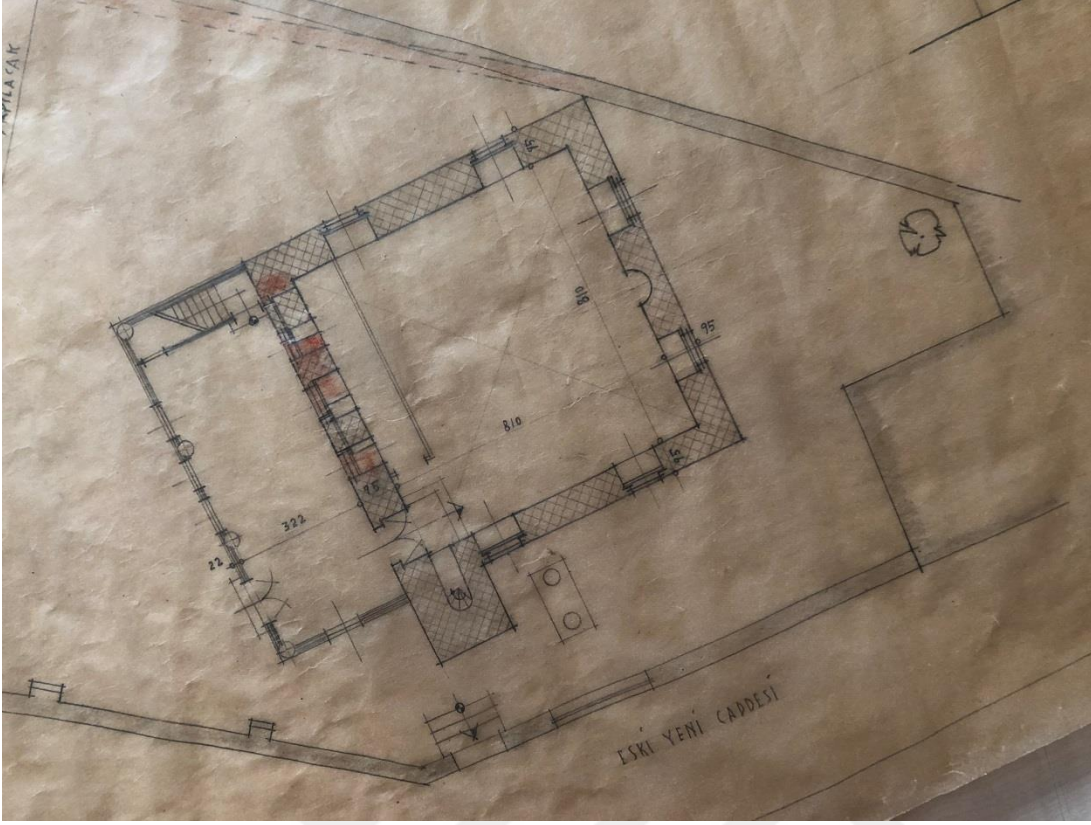
şekil 69 1982 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitasi.ibb.gov.tr)

Şekil 70 2006 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitasi.ibb.gov.tr)

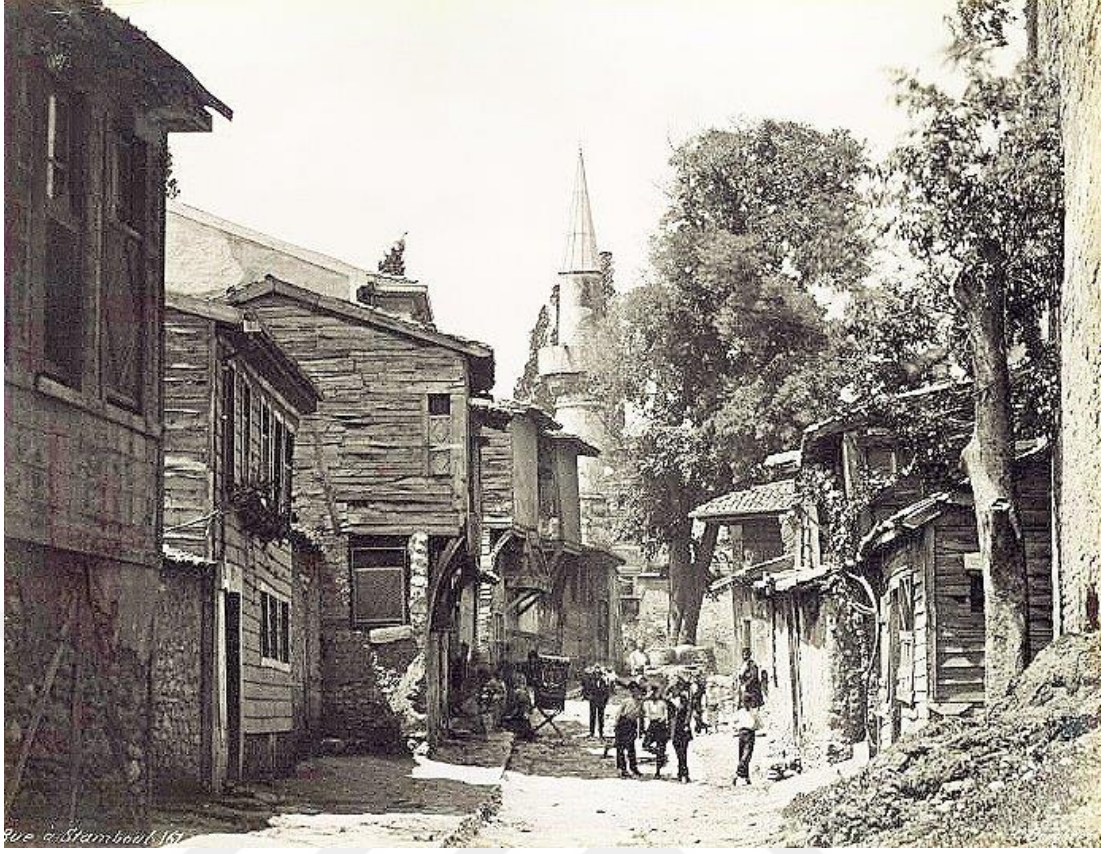
Şekil 71 2017 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitasi.ibb.gov.tr)

Şekil 74 Vakıflar Genel Müdürlü, 1947 yılına ait proje

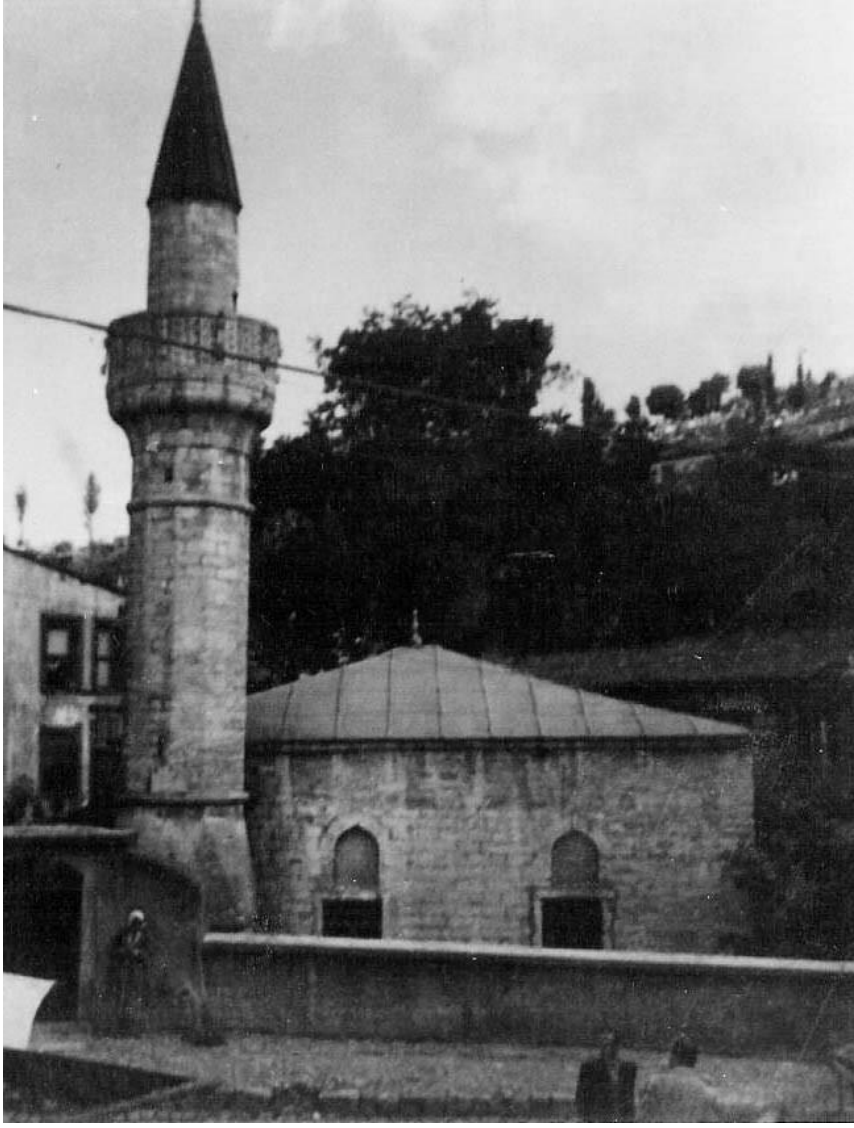
Şekil 75 Vakıflar Genel Müdürlü, 1947 yılına ait proje

Şekil 76 Kasım Çavuş Cami, 1800'li yıllar

Şekil 77 Kasım Çavuş Cami, Osmanlı Devri İstanbul Camileri-1

Şekil 78 Kasım Çavuş Cami, (www.eyupsultan.bel.tr)

Şekil 79 Kasım Çavuş Cami, KVKBK arşivi

Şekil 80 Kasım Çavuş Cami, İTÜ Arşivi

Vaziyet planı ölçeğinde bakıldığında en belirgin olan belge 1913-14 yıllarına ait Alman Mavileri Harita'sıdır. Haritada yapının sınırları görülmektedir. Mescid, 1822 yılında meydana gelen selden dolayı büyük hasar görmüş, Sadrazam Galip Paşa tarafından yeniden yapılmıştır¹⁴. Zamanla harap olan mescid 1863 yılında Sadrazam Fuad Paşa tarafından tamir ettirilmiştir. 1948 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından bir onarım gerçekleştirilmiştir. Yapı son olarak 1950'lerden sonra hayırseverler tarafından tamir edilmiştir.

Vaziyet planı

Vaziyet planı ölçeğinde 1947 yılı dışında başka tarihli bir belgeye ulaşamamıştır. Yapının çevresi temizlenmiş, giriş çıkışlar düzenlenmiştir. Eski resimlerde anlaşılabileceği üzere son cemaat mahalinin çatısının kurşunları kaldırılarak alaturka kiremit olarak düzenlenmiştir.

Zemin Kat Planı

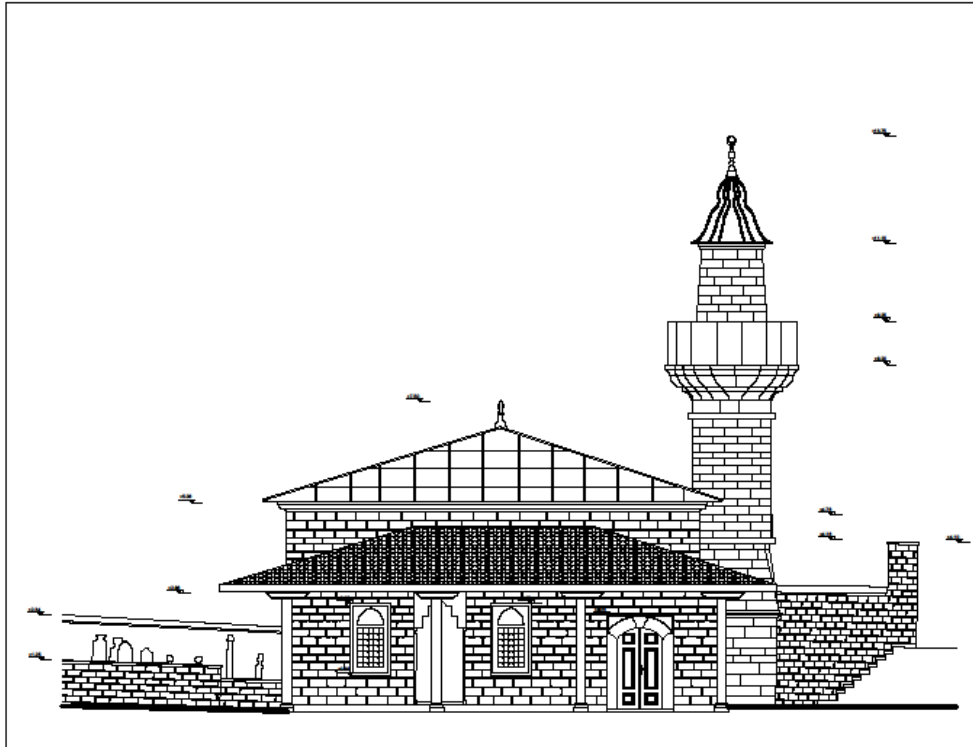
Günümüzde döşemesi bilinmeyen yapının, yapıldığı dönemde ahşap olduğuna karar verilerek çizilmiştir. Harim mekanında bulunan duvar çinileri sökülmüştür. Mahfil

¹⁴ Eyüpsultan Cami ve Mescidleri, syf 63.

katına çıkan merdiven ve korkuluklar dönemine uygun hale getirilmiştir. Sonradan konulan minber kaldırılarak yine dönemine uygun ahşap minber konmuştur. Son cemaat mahalinin döşemesi şeshane tuğlasıyla kaplanmıştır. Son cemaat mahalinde bulunan dört tane mermer sütun açığa çıkarılarak, sütunların üstüne ahşap başlık takılmıştır. Kapalı bir mekan haline getiren duvarlar kaldırılmıştır.

Cepheler

Cephelerde bulunan klima üniteleri ve muhtes saçaklar kaldırılmıştır. Sivri kemer üzerinden başlayıp saçak bitimine kadar devam eden moloz örgü kısmı kaldırılarak, kesme küfeki taşından örülmüştür. Geçirdiği müdahaleler sonucu bozulan pencere oranları, cephe düzeni esas alınarak restitüsyonu hazırlanmıştır. Pvc doğramalı olan pencereler ahşap doğramalı, çift kanatlı ve tepe pencere olarak düzenlenmiştir. Demir parmaklı olan pencereler, lokma parmaklık takılarak değiştirilmiştir. 18. yy'da minaresinin değiştiği düşünülerek, 16.yy'da yapılan mescid örnekleri karşılaştırılarak o döneme ait minare çalışması yapılmıştır.

Şekil 81 Kuzeybatı Cephesi Restitüsyon Çizimi

6. RESTORASYON

16.yy'da mescid olarak yapılmış olan yapı, işgal sırasında sığınak olarak kullanılması dışında özgün işlevini günümüze dek devam ettirmiştir. Yapılan tespitler, analizler ve araştırmalar sonucu restorasyon kararları verilmiştir. Yapı yaşayan bir mahalle içinde bulunmakta fakat yakın çevresinde bulunan Eyüpsultan Camii olması sebebi ile çok fazla cemaat toplayamamaktadır.

Kasım Çavuş Camii, Klasik Osmanlı mimari üslubundaki özgün kısımlarının nitelikli onarımı sağlanarak, nitelikli ek (minaresi) ve değişikliklerine de saygı gösterilmesi gereken bir anıttır. Restorasyon projesi önerisinde öncelikli amaç yapının sağlıklı şekilde işlevini sürdürmesi ve tüm hasarların giderilmesidir. Yapılan öneride, restitüsyon araştırmasında bulunan bilgi ve belgeler esas alınarak yapının özgün halini korumak amaçlanmıştır. Muhdes elemanlar kaldırılmıştır. Son cemaat alanında bulunan dört mermer sütunun açığa çıkarılması uygun görülmüştür. Yapıda kullanılan malzemelerin incelenmesi ve analizlerinin yapılması için taş ve derz örnekleri alınıp çalışma yapılması gerekmektedir. Yapılacak çalışma sonucunda ortaya çıkan veriler doğrultusunda restorasyon ilke ve kararlarına uygun olarak onarımda kullanılacak malzemeler belirlenmelidir. Bu çalışmada yapılan tespitler sonucunda belirlenen sorunlara çözüm önerisi getirilmiştir.

6.1. Restorasyon Aşamasında Yapılacak Müdahaleler

6.1.1. Sağlamaştırma

Yapının ana taşıyıcı duvarlarında yapısal bozulmalar görülmektedir. Özellikle kuzeydoğu cephesinde görülen düşeyden sapma, yapı için önemli bir sorun teşkil etmektedir. Taşların sökülüp tekrar örülmesi önerilmektedir.

1963 yılına ait kurul raporunda, cami'nin çukurda kalması sonucu döşemenin nem sorununda bahsedilerek döşemenin yenilendiği belirtilmiştir. Günümüzde döşeme durumu bilinmemektedir. Yapının restorasyonuna, ilk olarak temel sondaj çalışmalarının yapılması ile başlanması gerekmektedir. Yapılan çalışma sırasında temelin ve döşemenin incelenmesi, özgün halinde ahşap döşeme olduğu düşünülen yapının özgün haline dönüştürülmesi ve gerekli yerlerde zemin iyileştirme yapılması gerekmektedir.

Mevcut özgün olan ahşap doğramalı harim kapısı empenye edilerek dış etkenlere karşı korunmalıdır. Mimari öğeler üzerinde görülen metal elemanları korozyondan koruma için boyanmalıdır.

18.yy'da yenilendiği düşünülen cami minaresinde çeşitli depremler ve diğer etkenlerden dolayı düşeyde eğilme gözlemlenmiştir. Yapılan tespitler sonucu minare gövdesinin de sağlamlaştırılması gerektiği anlaşılmaktadır.

6.1.2. Bütünleme

Cephelerde çok fazla malzeme kaybı görülmektedir. 5 cm'den fazla olan kayıplarda, parçalar çürütme tekniği ile çıkartılmalı, düzgün biçimde yerine yerleştirilmelidir. Uygulanacak bütünleme müdahalelerinde yapım tekniğinin ve malzemelerin özgünüyle uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.

6.1.3. Yenileme

y Yapıdaki tüm pencereler pvc doğramalıdır. Restitüsyon öneri projesi baz alınarak özgün boyut ve detaylarına uygun olarak ahşap doğrama olarak yeniden yapılması önerilmektedir. Harim kısmını örten kırma çatının inceleme sonucu ahşap karkas olarak yenilenmesi gerekmektedir. Harim ve son cemaat alanı çatı örtüsünde kullanılan kurşun kaplamaların bakımı yapılacak, bozulan kısımlar yenilenecektir. Avludaki mermer kaplamalar sökülerek doğal taş ile kaplanması önerilmektedir.

6.1.4. Ayıklama (Temizleme)

Camiye farklı zamanlarda yapılan müdahaleler ve muhdes ekler yapıda bazı değişimlere neden olmuştur. Önceki bölümlerde detaylı olarak anlatılan bu değişimlerin restorasyon kararları yapının mimari bütünlüğü, üslubu ve kullanımını düşünülerek ele alınmıştır.

Caminin mihrap cephesi tarafında bulunan tek katlı ek yapı, giriş cephesinde avluda bulunan tuvaletler, yine giriş cephesinde bulunan son cemaat mahfilinin kısmen ortadan kaldırılması ilk yapılması gereken arındırma müdahalelerindedir. Pvc doğrama olarak yenilenen tüm pencerelerin ve demir parmaklarının kaldırılması, dönem özelliklerini gösteren ahşap

doğramalı, çift kanatlı pencereler ve demir lokma parmaklıkların takılması gerekmektedir. Giriş yapılan saçak ve mermer basamağın, kuzeybatı cephesinde bulunan pvc yağmur iniş borusu yapıdan arındırılmalıdır. Ayrıca cephelerde bulunan klima üniteleri kaldırılmalıdır. Harim mekanında tüm duvar yüzeylerinde bulunan seramikler dönemine ait olmadığı için sökülmelidir. Halı ile örtölmüş olan betonarme döşeme olarak yenilediği düşünölen döşeme kaldırılacak, özgün malzemesine göre yeniden yapılacaktır. Özgün olmayan minber yerine, dönemine ait ahşaptan yeni bir minber konulmalıdır.

6.1.5. Yüzey Temizliği

Cephelerde en çok görölen sorunların başında kirlenme ve subasman seviyelerinden nem gelmektedir. Cephelerde oluşın kirlenmeleinin mikro kumlama tekniği ile temizlenmesi önerilmiştir. Cephelerde bulunan kesme taş duvar örgüsü derzlerinde çimento harçlı sıvalar görölmektedir. Bu sıvalar yapıya zarar vermeden ince raspa yöntemiyle duvardan arındırılmalıdır. Özgün sıva harcı tespit edilerek, alınacak örneklerin analzi sonucu sıva harcı hazırlanarak derz boşalmaları giderilmelidir.

Yapıda meydana gelen bitkilenmeler ilaçlanarak temizlenmeli, derzlerde oluşın boşluklar doldurularak bitkilenmenin tekrar oluşumunu engellenmelidir.

Son cemaat alanında bulunan mermer sütunlar öncelikle fırça yardımıyla temiz su püskürtölerek kabasından arındırılmalı, temizlenmeyen lekelerin AB57 ile temizlenmesi önerilmiştir.

Avluda bulunan hazire alanlarındaki mezar ve mezar taşlarının bulunduğu yerde korunması, etrafında oluşın bitkilerin temizlenmesi, mevcut taşlarda yüzey temizliği ve kırılmış, hasar görmüş bölümlerinin onarım ve bütünleme yapılması gerekmektedir.

6.2. Sonuç ve Öneriler

Bu tez kapsamında İstanbul İli Eyüpsultan ilçesi, İslambey Mahallesi'nde yer alan Kasım Çavuş Camii tarihi değer taşıdığı için ve günümüzde koruma durumunun iyi olmamasından dolayı belgelenmesi ve restorasyon projesinin hazırlanması amacıyla ele alınmıştır. Fatih dönemi yapılarından olan Kasım Çavuş Camii'nin bugüne kadar ayrıntılı bir şekilde belgelenmemesi büyük bir eksikliktir. Belgeleme çalışması, yapıların nesilden nesile aktarımı açısından önemlidir. Yapının kare planlı, kargir duvar örgülü, kırma çatılı ve sütunlarla taşınan bir son cemaat alanına sahip olan, 'Klasik Osmanlı' üslubunda yapılmış özgün haline kavuşturulması hedeflenmiştir. Yapının geçirdiği dönem değişiklikleri yapılan niteliksiz müdahaleler hakkında bilgi almak için, yapı üzerindeki izler, eski haritalar, eski fotoğraflar, yazılı kaynaklar incelenerek ve aynı döneme ait camiler ile karşılaştırılarak en uygun olanı seçilmiştir.

Çalışmaya başlanırken caminin mevcut durumu çizim ve fotoğraflarla belgelenmiştir. Sonrasında malzeme ve hasar analizleri yapılmıştır. Bulunan belge ve bilgile, yapılan tespitler sonucu yapı için bir dönem restitüsyon önerisi hazırlanmıştır. İlk yapıldığı dönem 16.yy olan yapının o döneme ait herhangi bir verisine ulaşılamamıştır. Restitüsyon kararında, karşılaştırmalı yapılar göz önüne alınarak değerlendirilmiştir. 18.yy'da yenilenen yapı, günümüze ulaşabilmiştir. Kasım Çavuş Camii'nin kültür varlığı olarak korunabilmesi için mimari özelliklerinin belirlenmesi, doğru onarım kararlarıyla korunması, gelecek nesillere aktarılması amaçlanmıştır. Yapıda en az müdahale ile korumaya yönelik restorasyon projesi hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışmalar bir öneri olup, yapı muhdes elemanlardan arındırıldıktan sonra yapılacak sondaj çalışması sonucu ortaya çıkacak verilere göre, restitüsyon ve restorasyon projesi güncellenmelidir. Yapının korunması ve sürekli bakımının yapılmasına ve işlevinin devam etmesine karar verilmiştir.

7. KAYNAKLAR

Ahunbay, Z., 1999. Tarihi Çevre Koruma Ve Restorasyon, YEM Yayınları, İstanbul

Cezar, M., 1963, Osmanlı Devrinde İstanbul Yapılarında Tahribat Yapan Yangınlar ve Tabii Afetler, Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri I, İstanbul.

Dişören, N. E., 1994, "Cezeri Kasım Paşa Camii", Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 2, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul, s. 426.

Dişören, N. E., 1994, "Neslişah Suktan Camii", Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 6, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul, s. 67.

Erdoğan, E.G., 1994, "Kasım Çavuş Camii", Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 4, Kültür Bakanlığı Ve Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, s. 480.

Eyice, S., "İstanbul'un Ortadan Kalkan Bâzı Târihi Eserleri", İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Târih Enstitüsü Dergisi, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası, 1981, s. 10-11, s. 201.

Haskan, M. N., 1996, Eyüp Sultan Tarihi, Eyüp Sultan Belediyesi, İstanbul.

Haskan, M.N., 1993, Eyüp Tarihi I, Türk Turing Turizm İşletmeciliği Vakfı Yayınları, İstanbul.

Kahraman, S.A. 2003, Günümüz Türkçesi ile Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Yapı Kredi Yayınları, Cilt 1

Kara, F., 1994, "Eyüp", Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 3, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Öz, T., 1962, İstanbul Camileri, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Özaslan, N., 1992, Eyüp Kentsel Tarihinde Osmanlı Öncesi Dönem, Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla III. Eyüp Sultan Sempozyumu Tebliğler, 28-30 Mayıs 1999, Eyüp Sultan Belediyesi Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, İstanbul.

Tanman, B., 1994, ‘İslam Bey Mescidi ve Tekkesi’, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 4, İstanbul.

Tanman, B., 1994, ‘Ferruh Kethüda Camii’, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 3, s.295, İstanbul

Vakıflar Genel Müdürlüğü I. Bölge Arşivi

Yağcı, S.F., 2013, Eyüp İlçesi İslambey Mahallesi 217 Ada 65 Parseldeki Ahşap Yapıların Koruma Projesi, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Zengin, A., 2010, Eyüp Kentsel Sit Alanının İnanç Turizmi Kapsamında Değerlendirilmesi ve Yerleşim Dokusunun Korunması Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Murat ILGAZ
Doğum Tarihi ve Yeri :11.08.1992, İSTANBUL
E-posta : muratilgz@gmail.com
Lisans : Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi / Mimarlık Bölümü

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 1 - RÖLÖVE

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBİY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

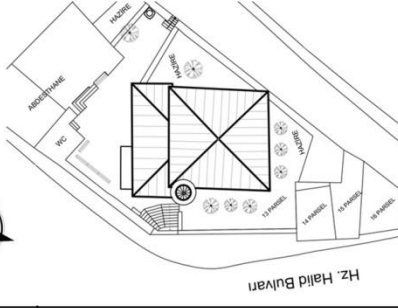
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

TARİH : 20.09.2019

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESİMER
HAZIRLAYAN
MURAT İLGAZ

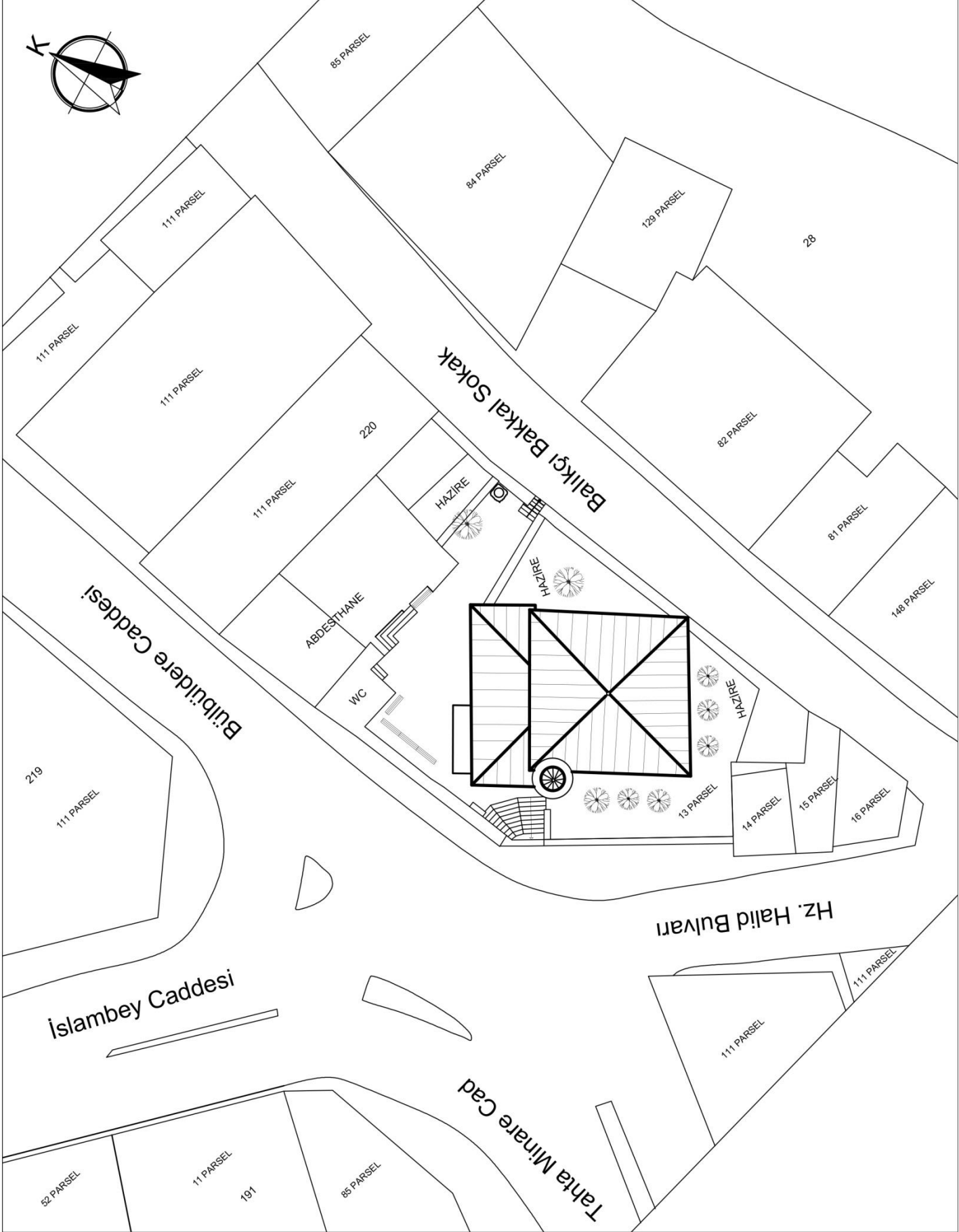
RÖLÖVE

RESTITÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: VAZİYET PLANI

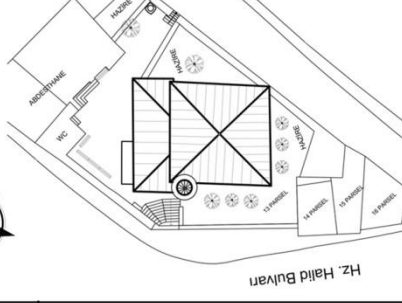
PAFTA NO: 1

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE

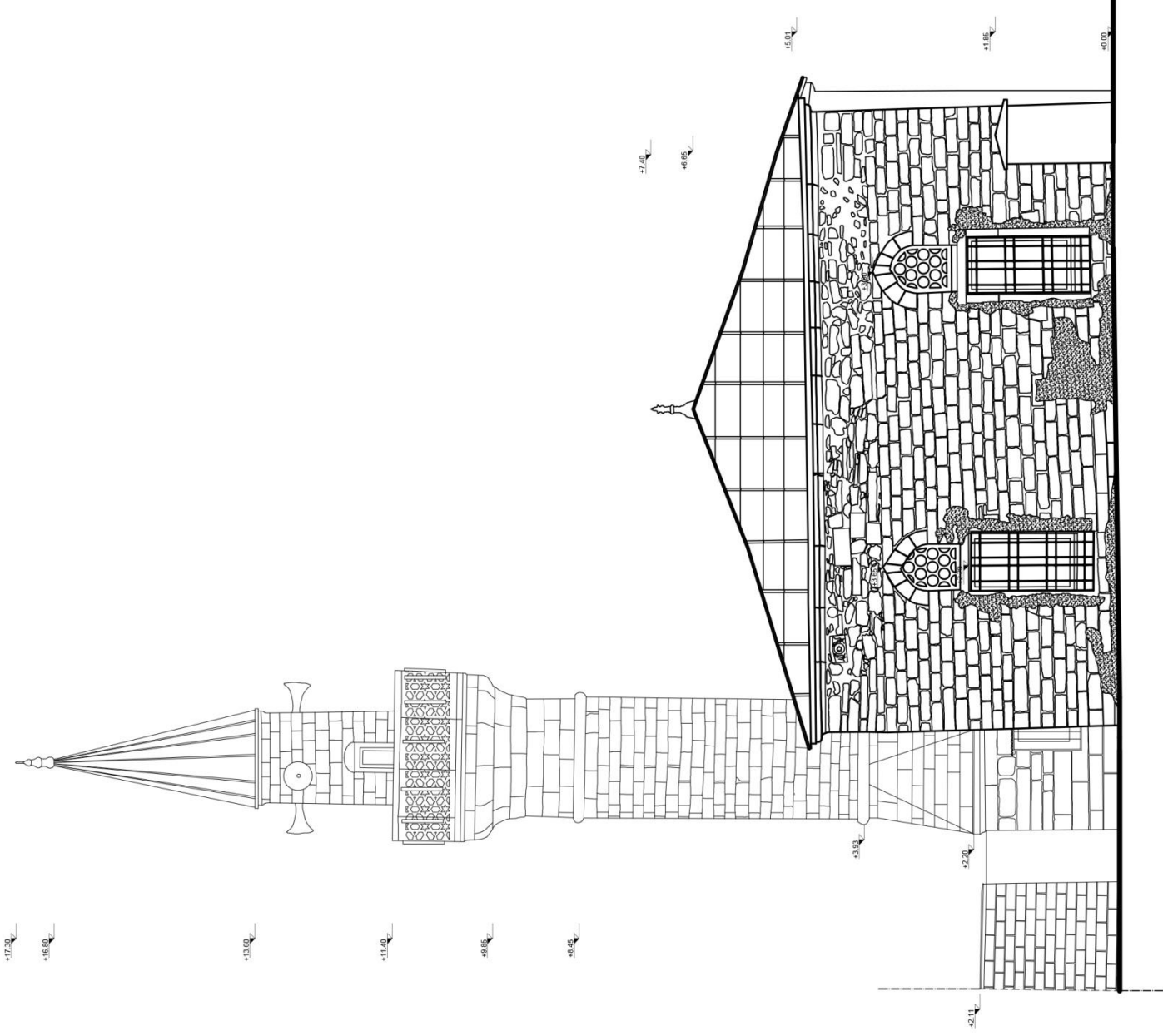
RESTITÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: GÜNEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 4

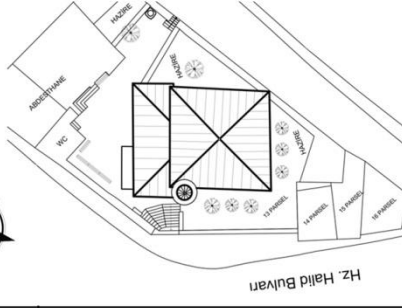
ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE

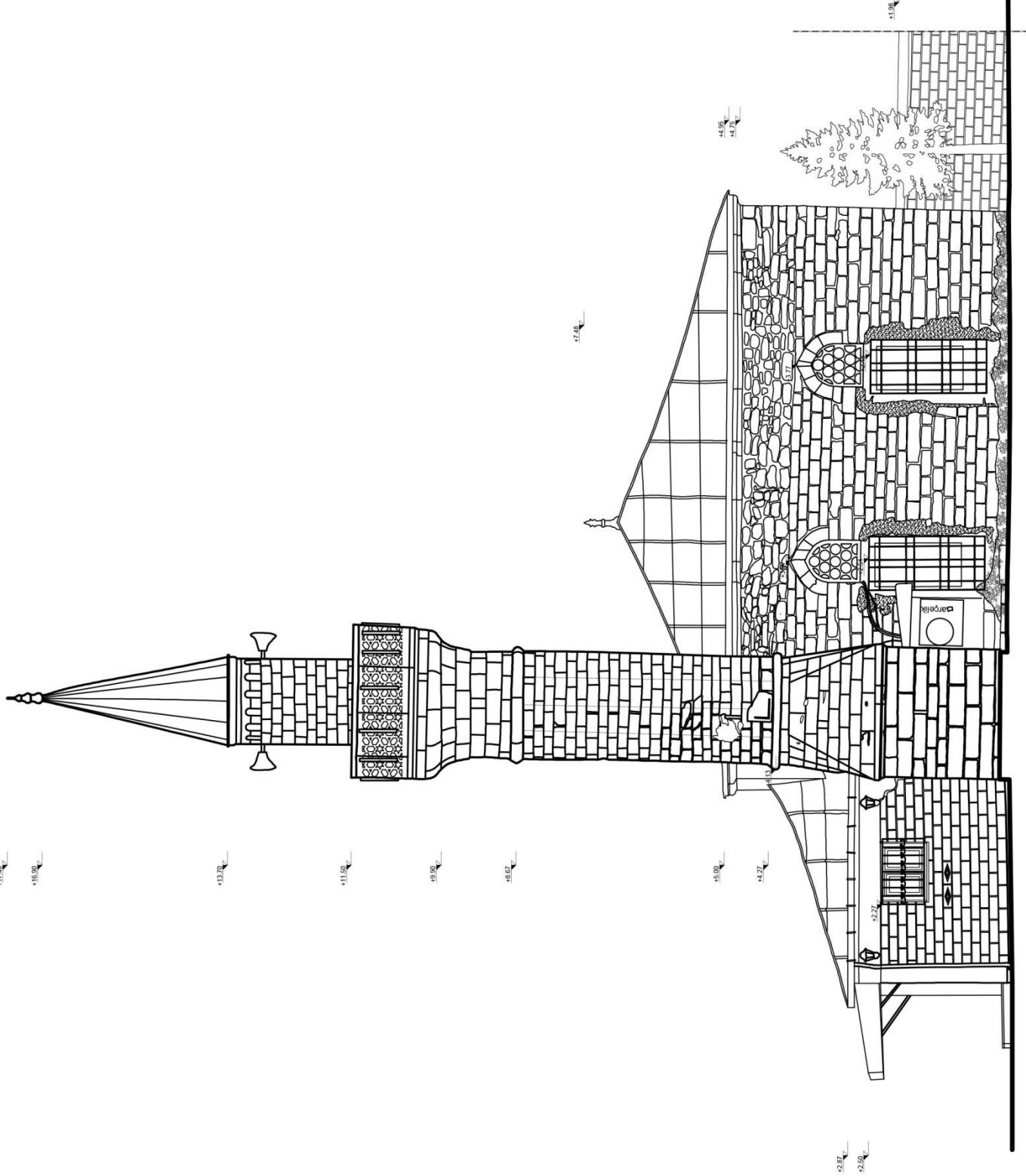
RESTITÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: GÜNEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 5

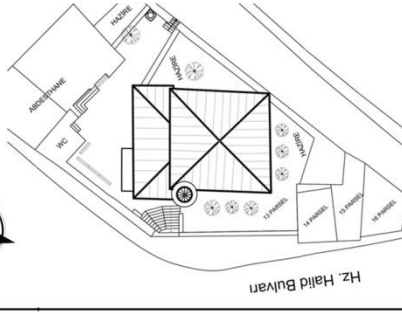
ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: A - A KESİTİ

PAFTA NO: 8

ÖLÇEK: 1/100

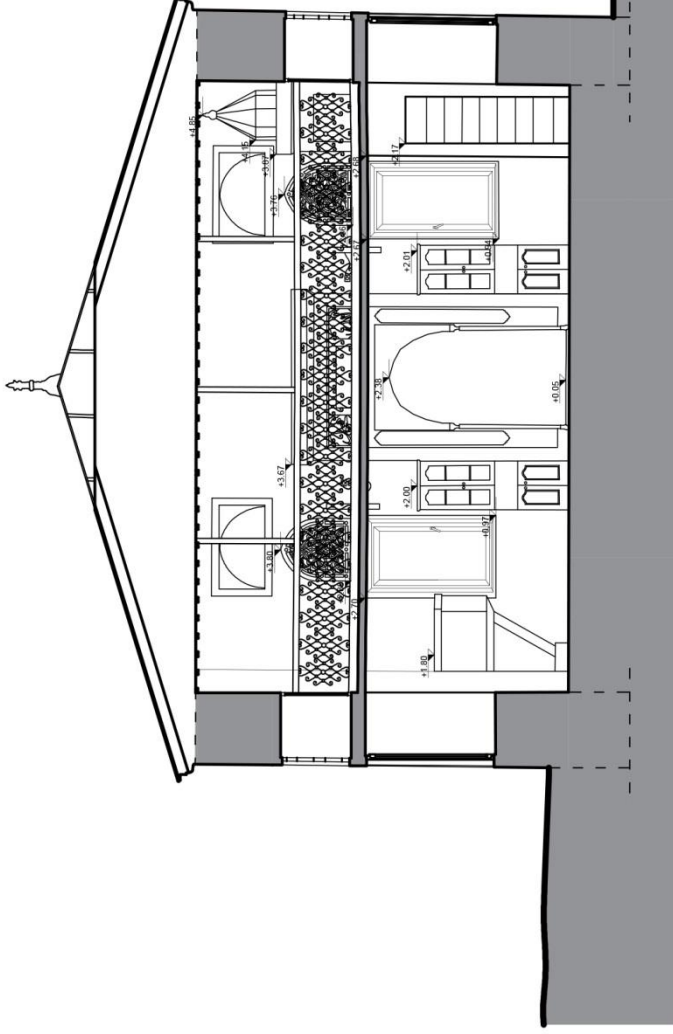
27.60

15.15
25.00

13.75

22.85
54.00

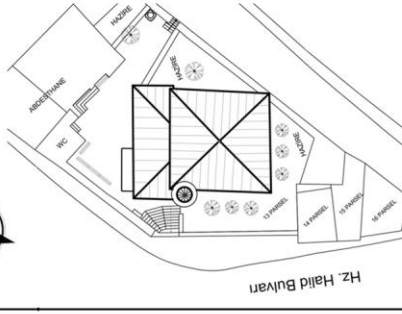
40.50

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

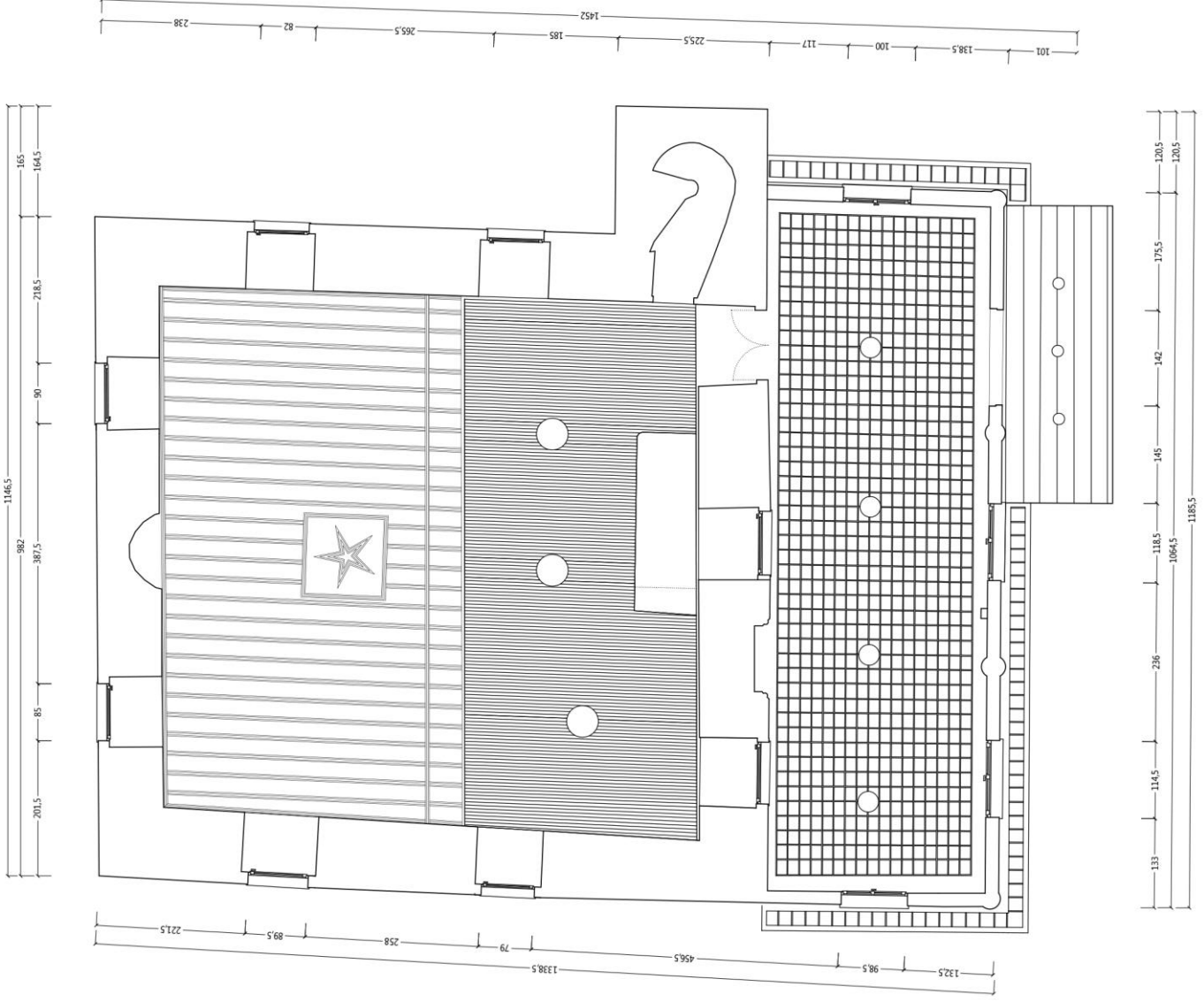
RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: ZEMİN KAT TAVAN
PLANI
PAFTA NO: 11

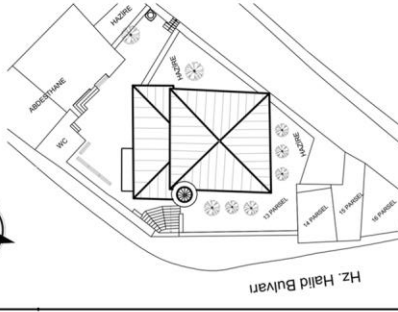
ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMII

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

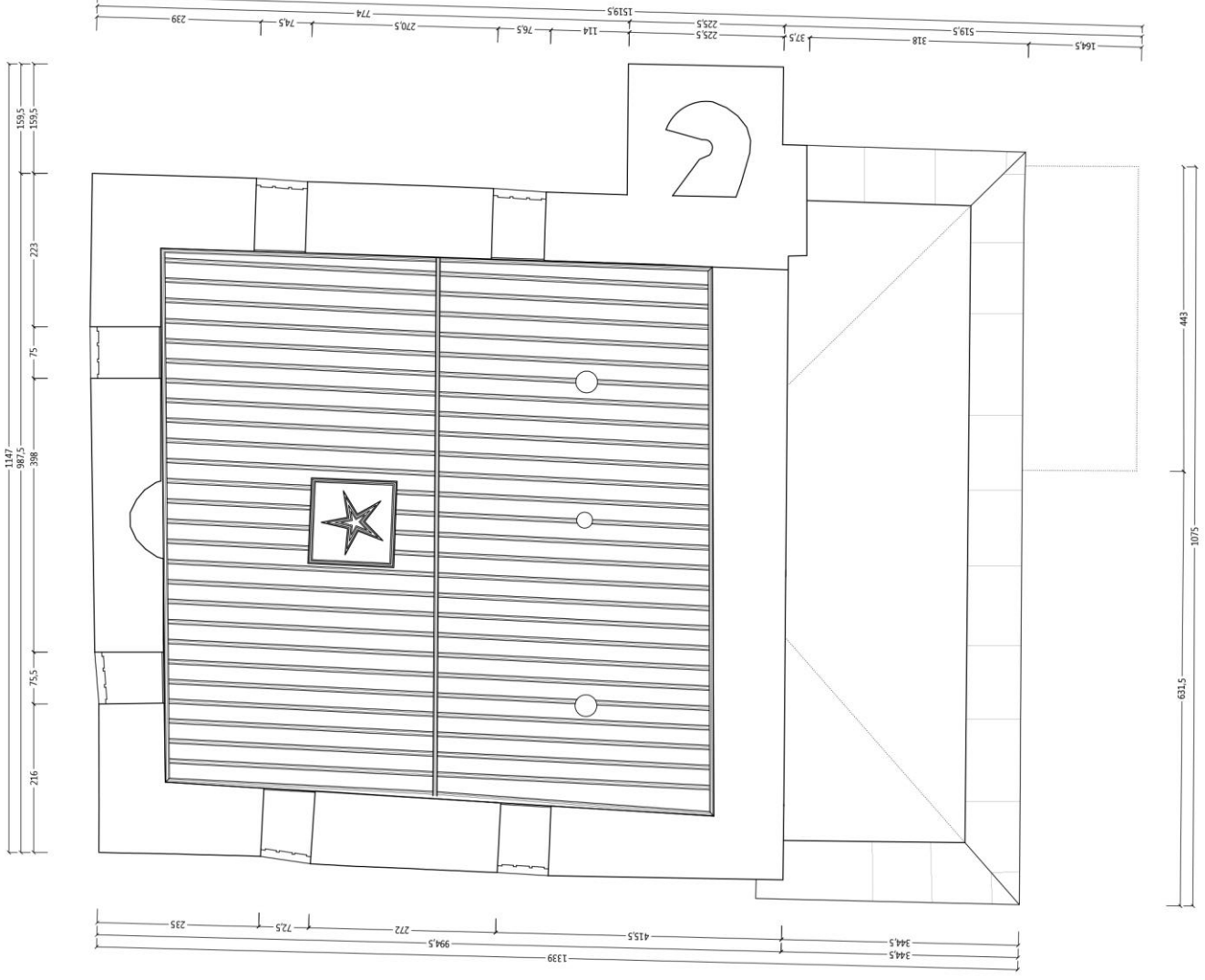
RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: HARİM KATTIVAN
PLANI
PAFTA NO: 12

ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 2 - MALZEME ANALİZİ

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBAY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

TARİH : 20.09.2019

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMII
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
HALI	
BOYA	
ALÇI	
SERAMİK	

RÖLÖVE

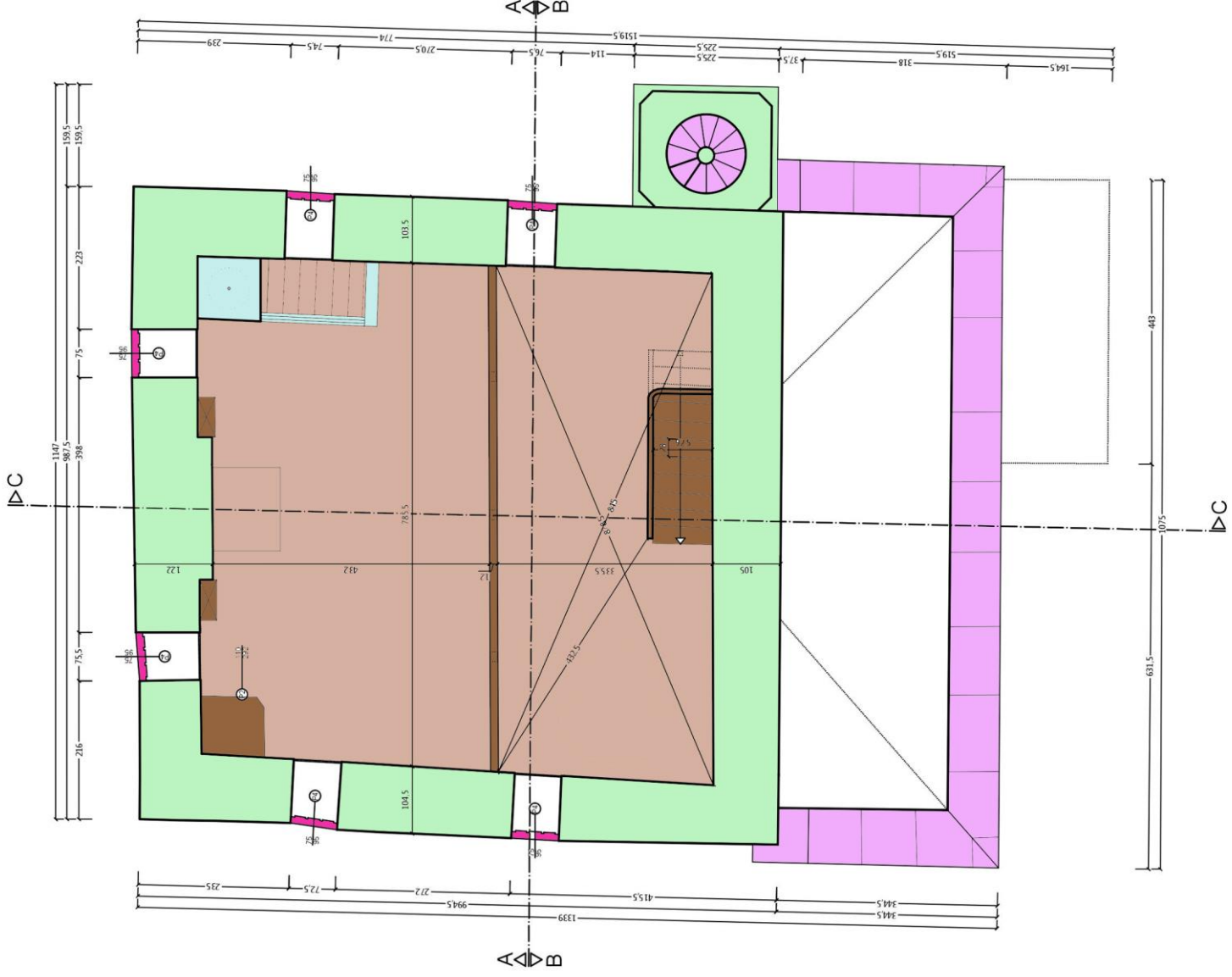
RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: MAHFİL KAT PLANI

PAFTA NO: 3

ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMII
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
ALÇI	
BOYA	
PVC	
DEMİR	

RÖLÖVE

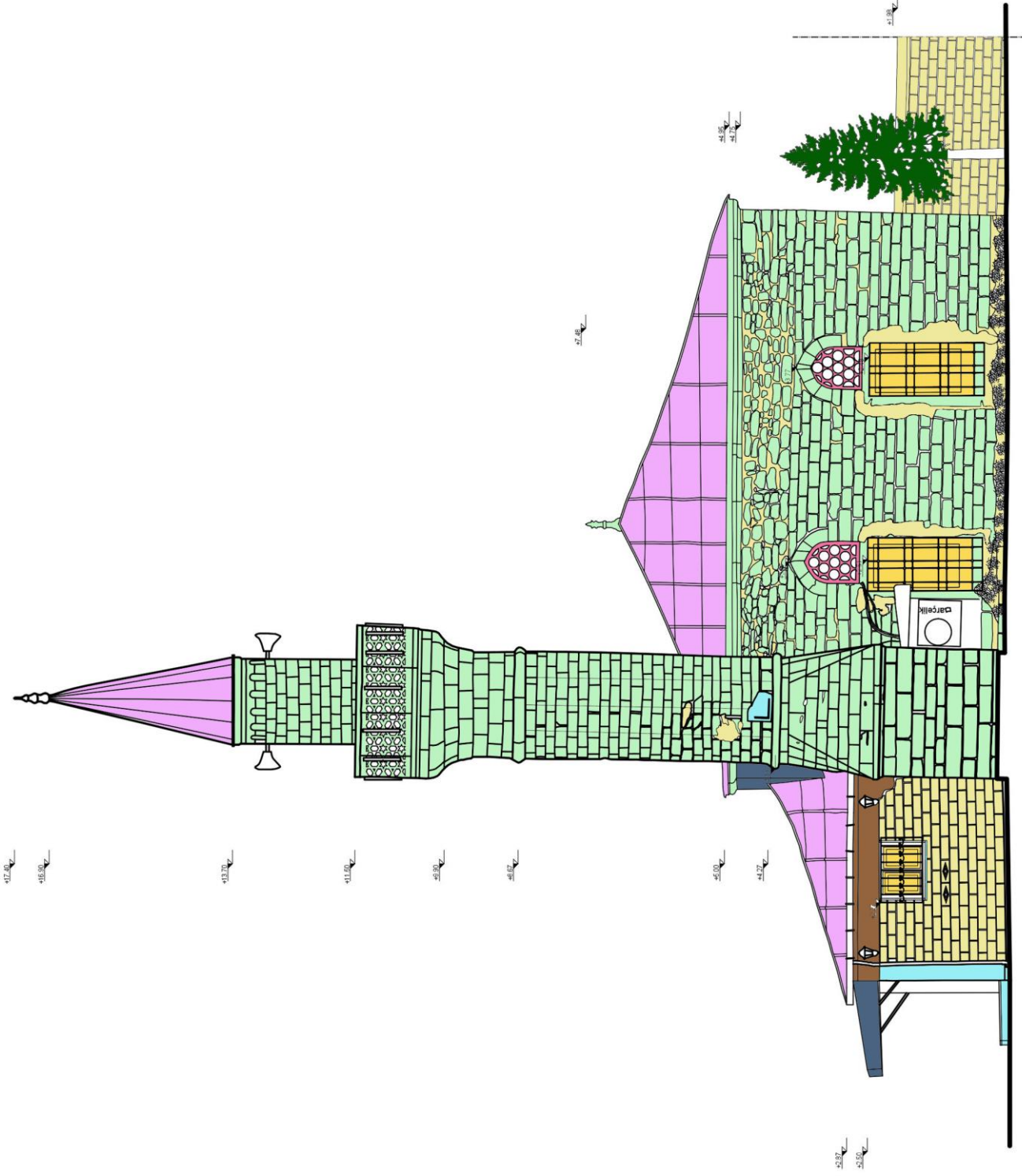
RESTITÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: GÜNEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 5

ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMII
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
ALÇI	
BOYA	
PVC	
DEMİR	

RÖLÖVE

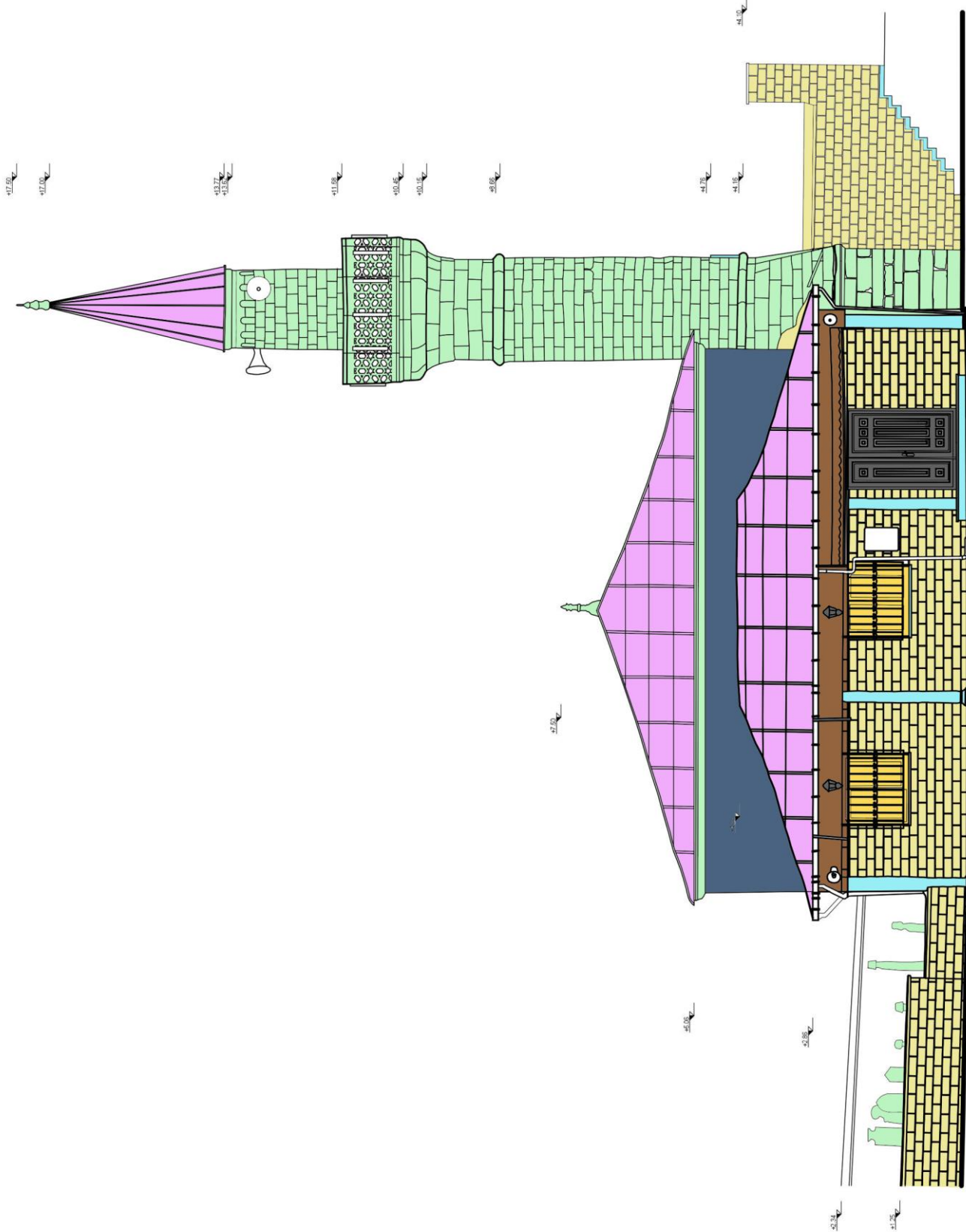
RESTITÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: KUZEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 6

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMII
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
ALÇI	
BOYA	
PVC	
DEMİR	

RÖLÖVE

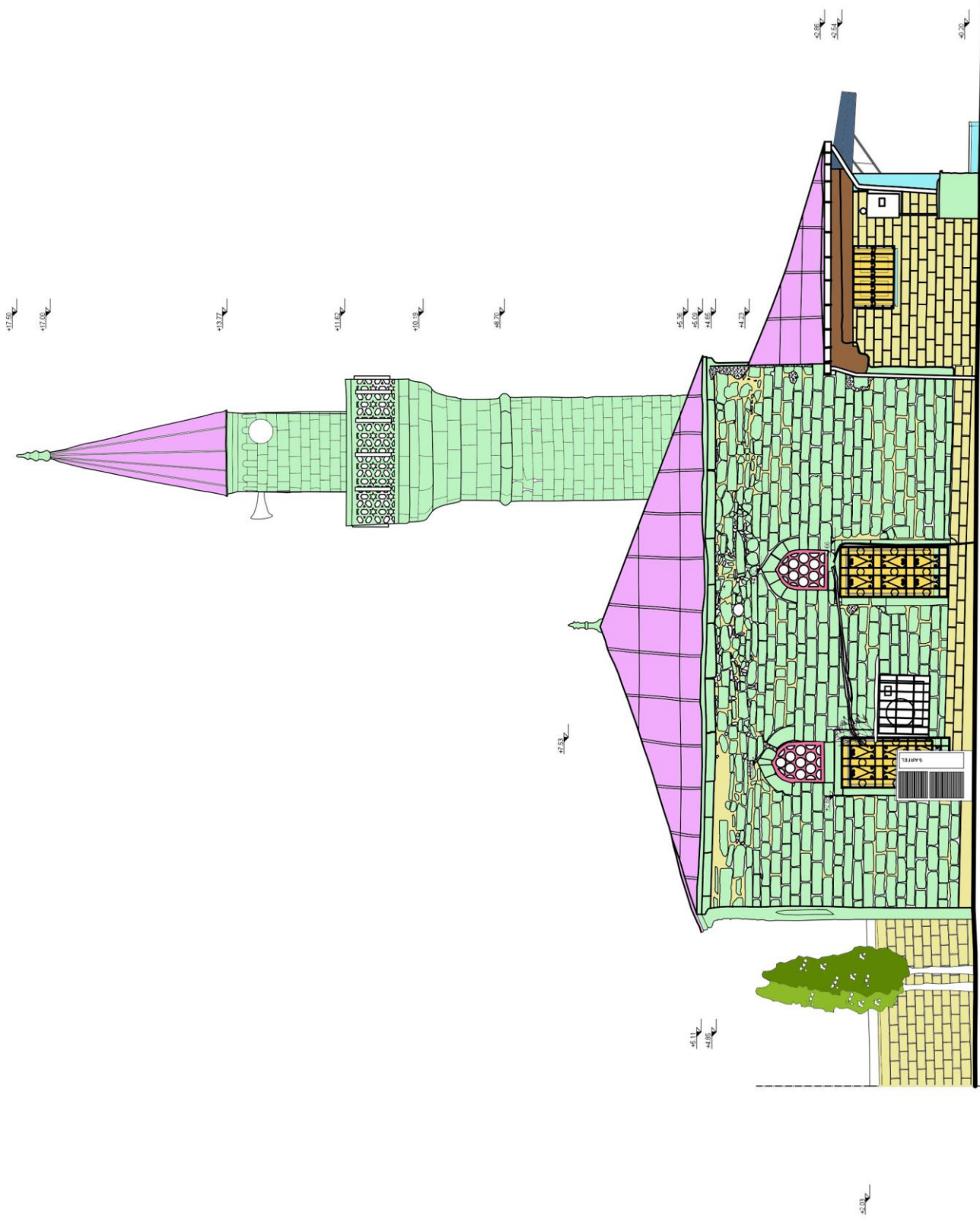
RESTITÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: KUZEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 7

ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMII
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
PVC	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
DEMİR	
BOYA	
ALÇI	
SERAMİK	

RÖLÖVE

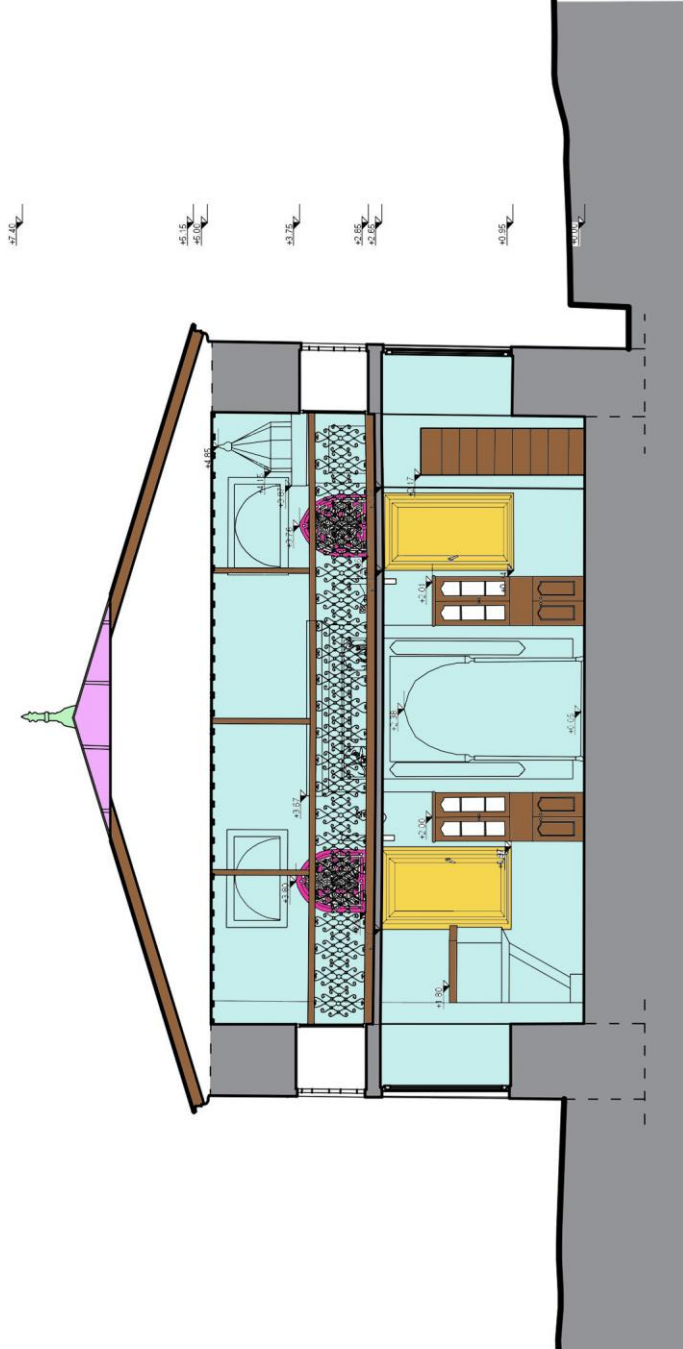
RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: A-A KESİTİ

PAFTA NO: 8

ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 3 - HASAR ANALİZİ

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBAY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

TARİH : 20.09.2019

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMII
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

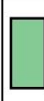
KARGIR

HASAR ANALİZİ

YÜZEY KAYBI

BİTKİ OLUŞUMU

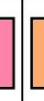
KIRLENME

ÇATLAK

SIVA DÖKÜLMESİ

HARCİ BOŞ. BÖLGE

MUHDES ELEMANLAR

NİTELİKSİZ ONARIM

MALZEME BOZULMASI

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

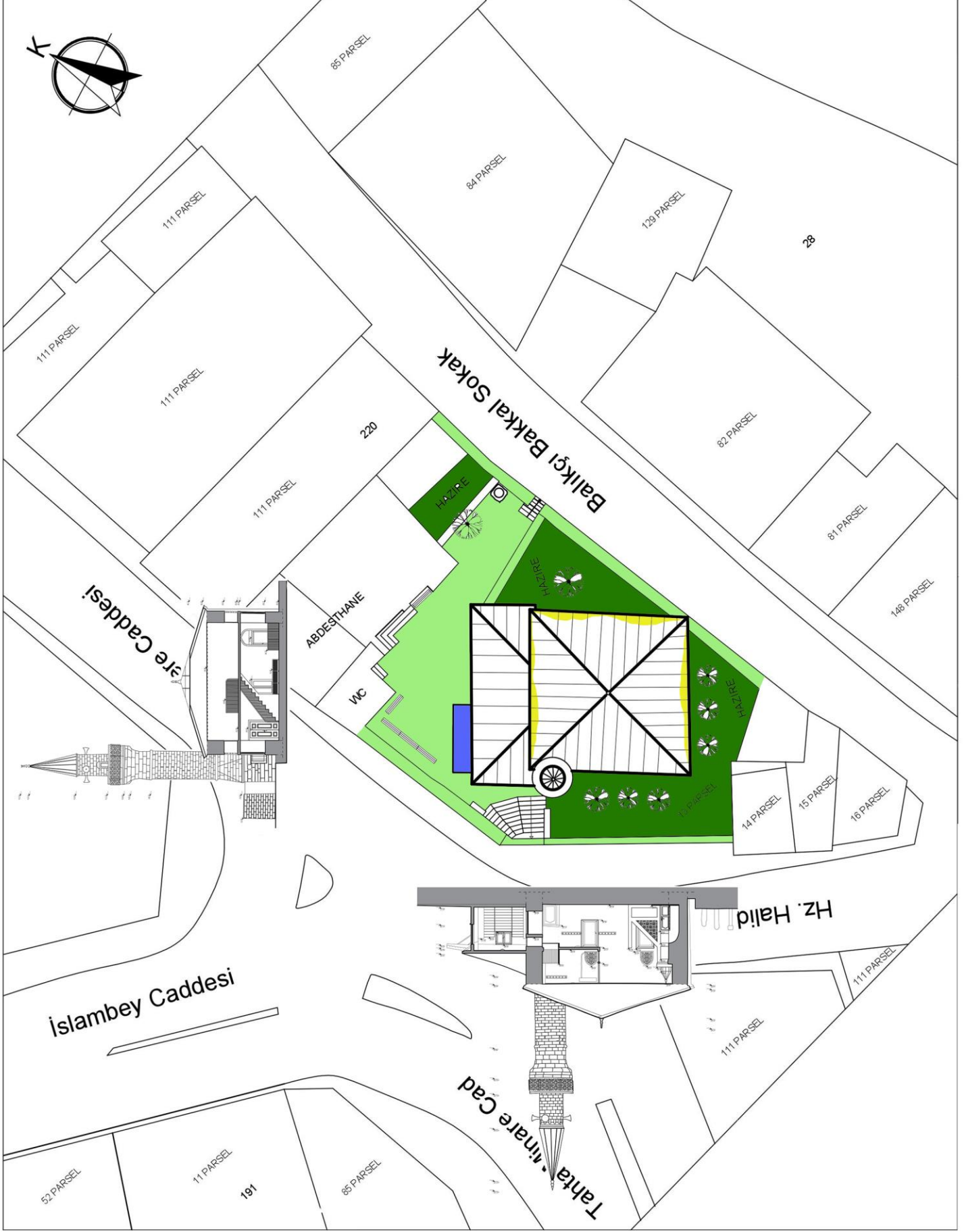

RESTORASYON

PAFTA ADI : VAZİYET PLANI

PAFTA NO : 1

ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMII
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGIR

HASAR ANALİZİ

YÜZEY KAYBI

BİTKİ OLUŞUMU

KIRLENME

ÇATLAK

SIVA DÖKÜLMESİ

HARCI BOŞ. BÖLGE

MUHDES ELEMANLAR

NİTELİKSİZ ONARIM

MALZEME BOZULMASI

RÖLÖVE

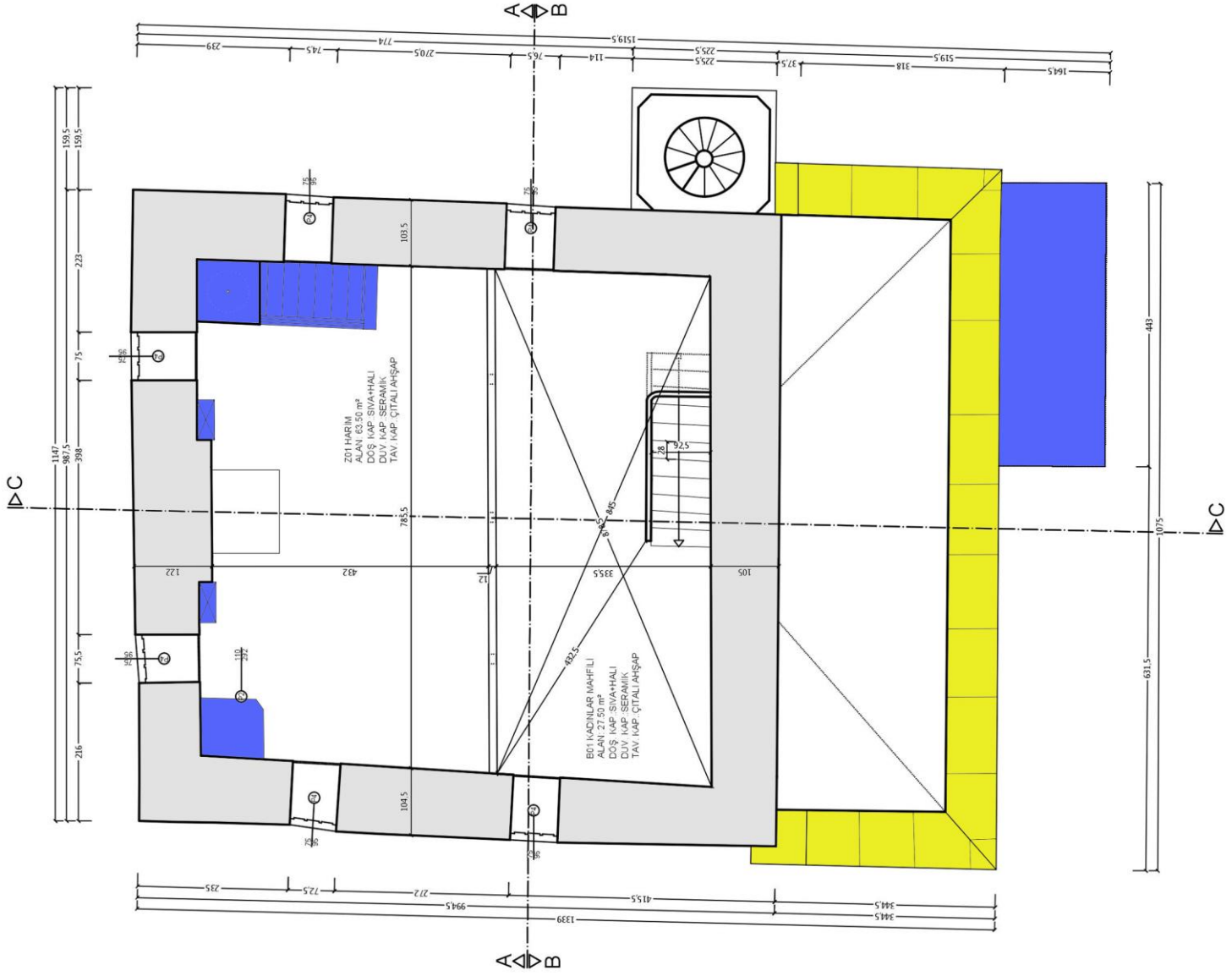
RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: HARİM KAT PLANI

PAFTA NO: 3

ÖLÇEK: 1 / 100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMII
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGIR

HASAR ANALİZİ

YÜZEY KAYBI

BİTKİ OLUŞUMU

KIRLENME

ÇATLAK

SIVA DÖKÜLMESİ

HARCI BOŞ. BÖLGE

MUHDES ELEMANLAR

NİTELİKSİZ ONARIM

MALZEME BOZULMASI

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

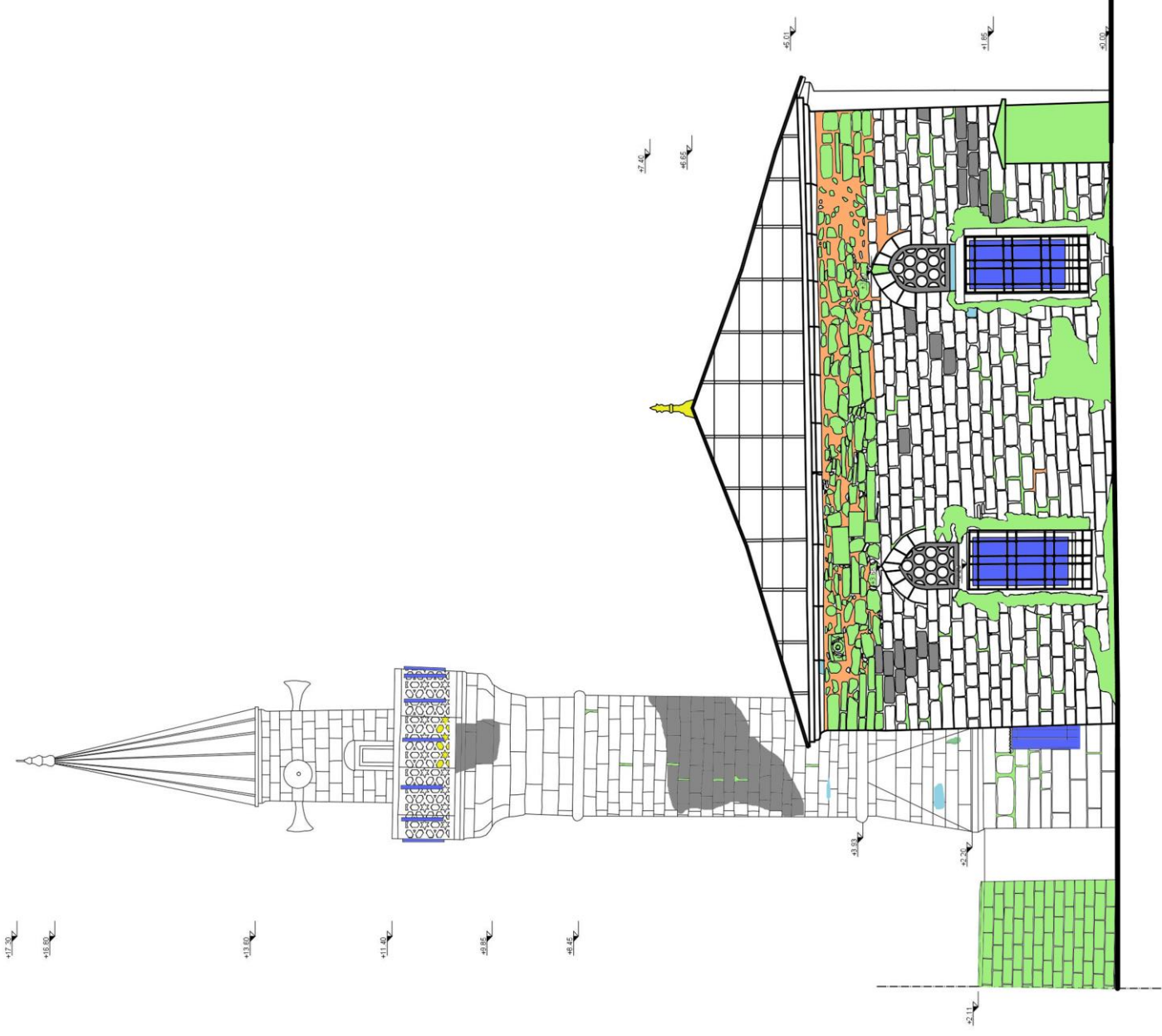
RESTORASYON

PAFTA ADI: GÜNEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 4

ÖLÇEK: 1 / 100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMII
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KARGIR

HASAR ANALİZİ

YÜZEY KAYBI

BİTKİ OLUŞUMU

KIRLENME

ÇATLAK

SIVA DÖKÜLMESİ

HARCI BOŞ. BÖLGE

MUHDES ELEMANLAR

NİTELİKSİZ ONARIM

MALZEMEBOZULMASI

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

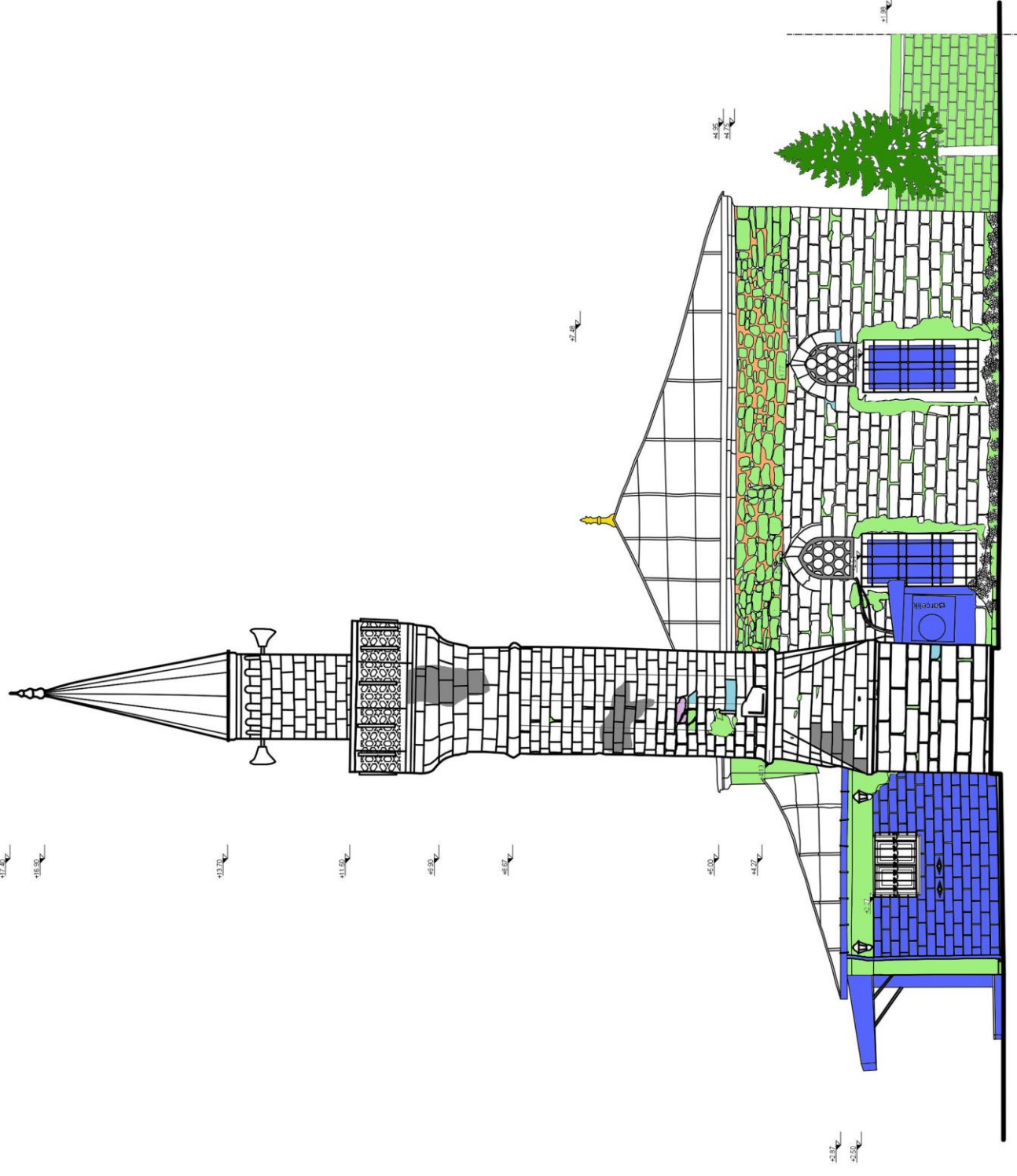

RESTORASYON

PAFTA ADI: GÜNEYBATI CEPHESİ
PAFTA NO: 5

ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖGR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KARGIR

HASAR ANALİZİ

YÜZEY KAYBI

BITKİ OLUŞUMU

KIRILANMA

ÇATLAK

MALZEME BOZULMASI

HARCI BOŞ. BÖLGE

MUHDES ELEMANLAR

NİTELİKSİZ ONARIM

DÜŞEYDEN SAPMA

RÖLÖVE

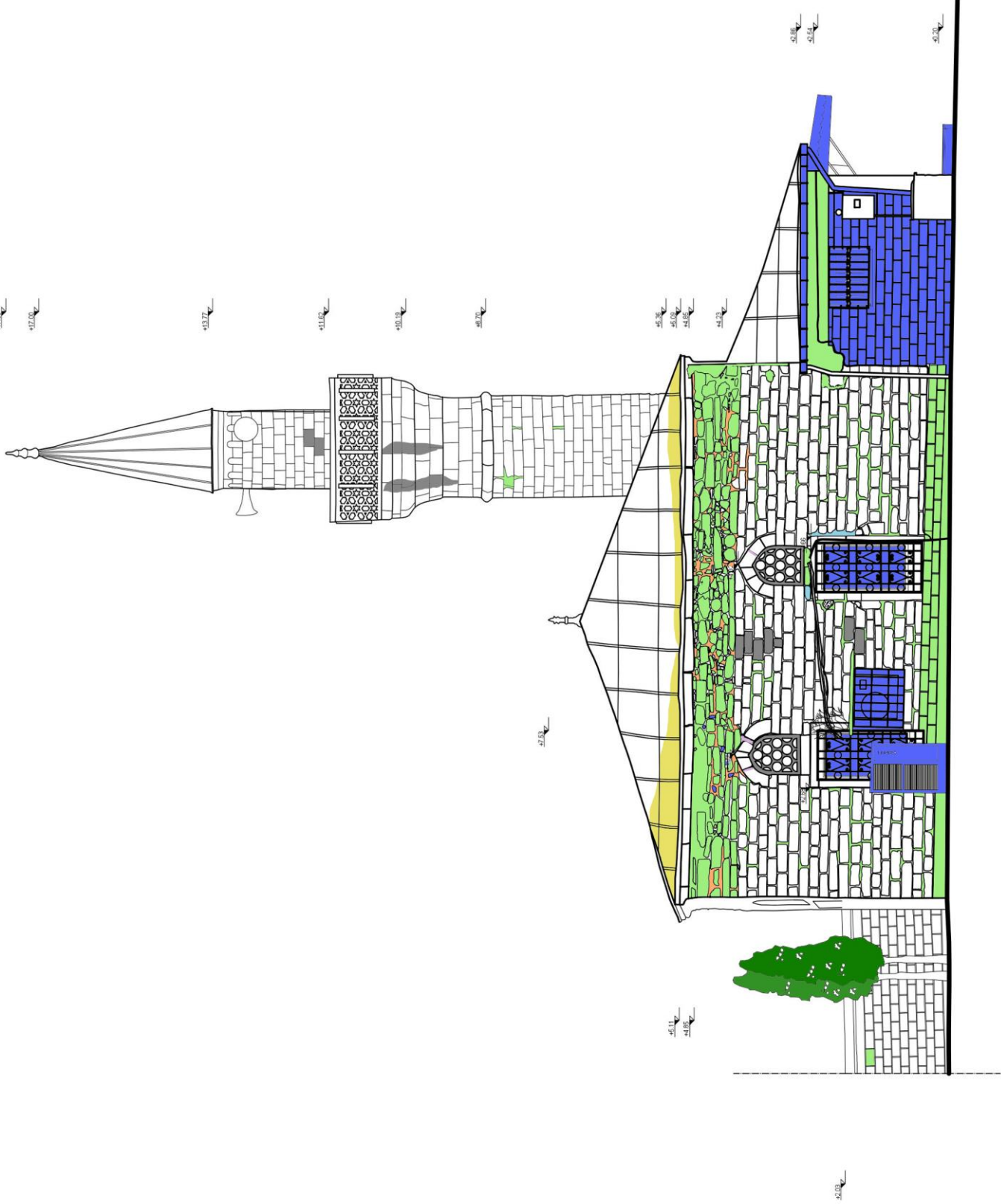
RESTITÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: KUZEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 7

ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ ENJİNERLİK
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT İLGAZ

KARGIR

HASAR ANALİZİ

YÜZEY KAYBI

BITKİ OLUŞUMU

KIRLENME

ÇATLAK

SIVA DÖKÜLMESİ

HARCI BOŞ. BÖLGE

MUHDES ELEMANLAR

NİTELİKSİZ ONARIM

MALZEME BOZULMASI

RÖLÖVE

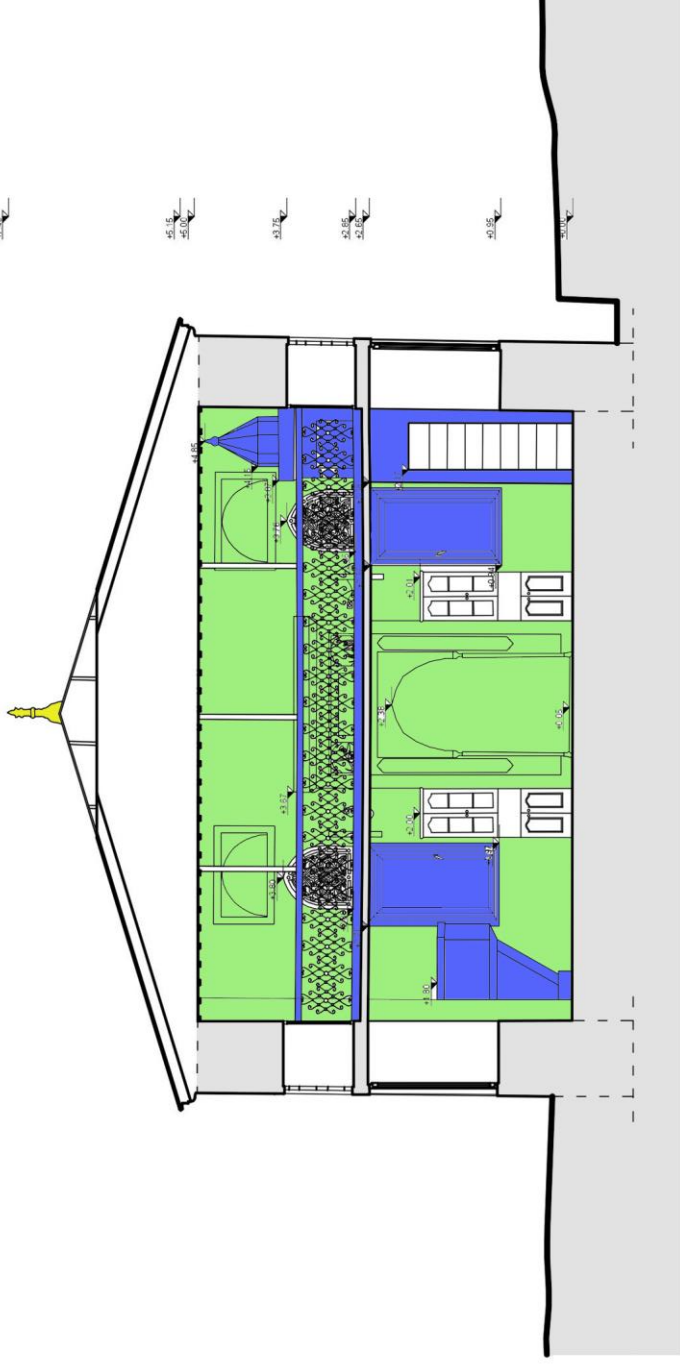
RESTITÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: A-A KESİTİ

PAFTA NO: 8

ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMII
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖGR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT İLGAZ

KÂRGİR

HASAR ANALİZİ

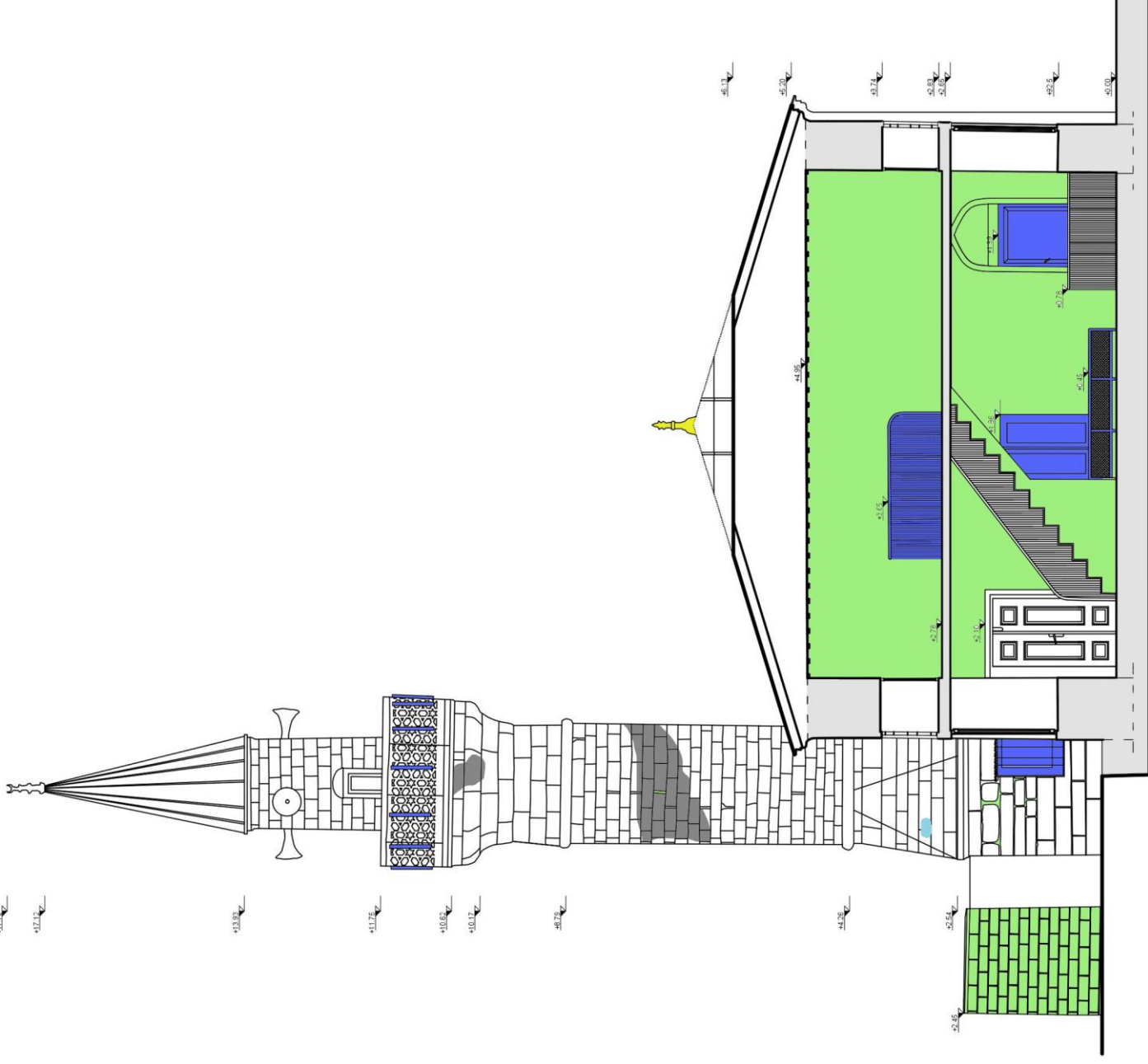
YÜZEY KAYBI	
BITKİ OLUŞUMU	
KIRLENME	
ÇATLAK	
SIVA DÖKÜLMESİ	
HARCI BOŞ. BÖLGE	
MUHDES ELEMANLAR	
NİTELİKSİZ ONARIM	
MALZEME BOZULMASI	

RÖLÖVE	
RESTITÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: B-B KESİTİ

PAFTA NO: 10

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 4 - RESTİTÜSYON

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBİY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

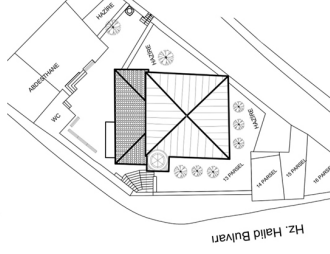
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

TARİH : 20.09.2019

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

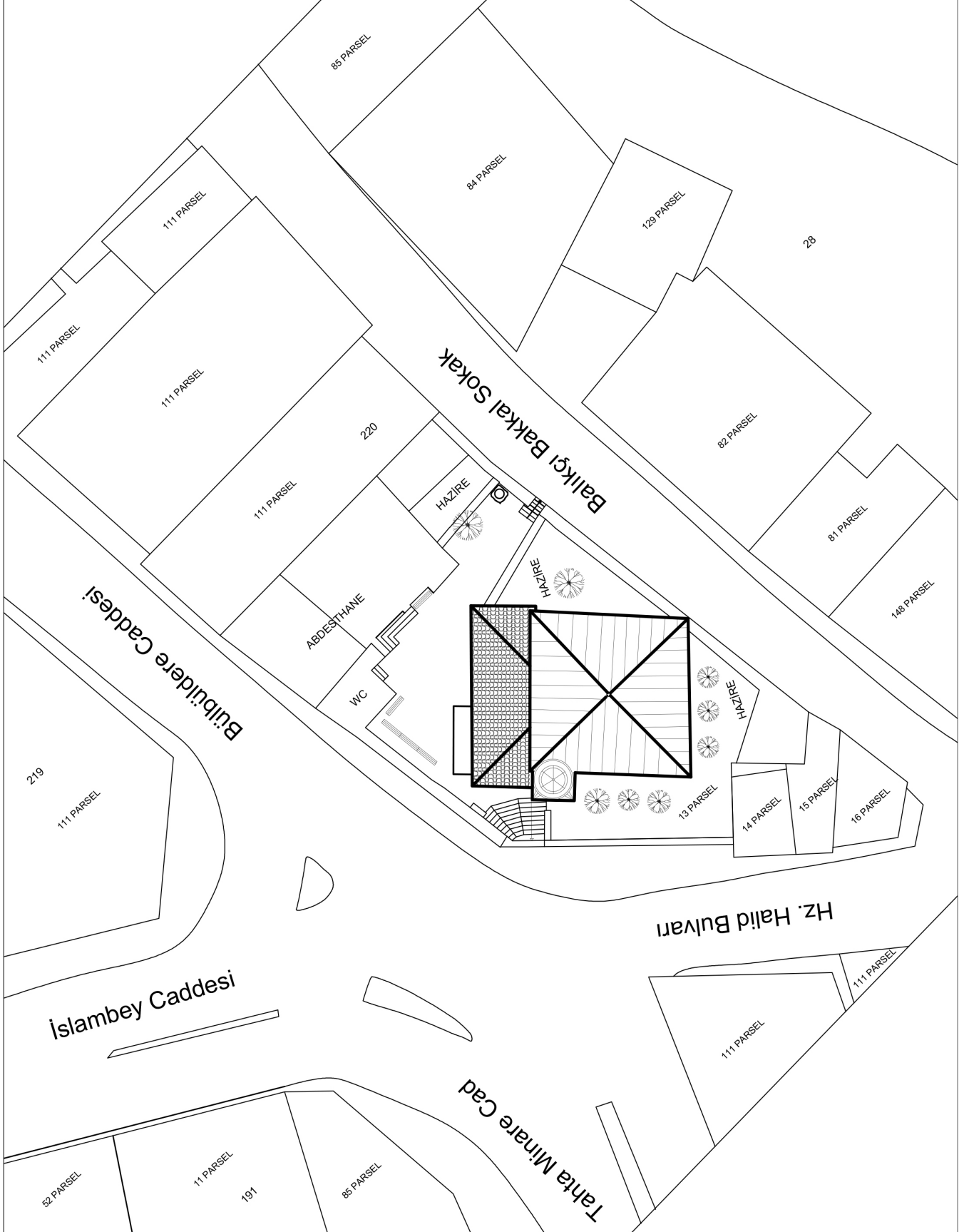
RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: VAZİYET PLANI

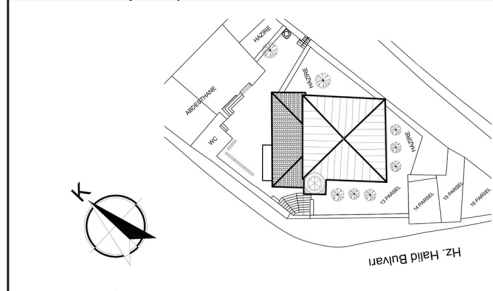
PAFTA NO: 1

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE

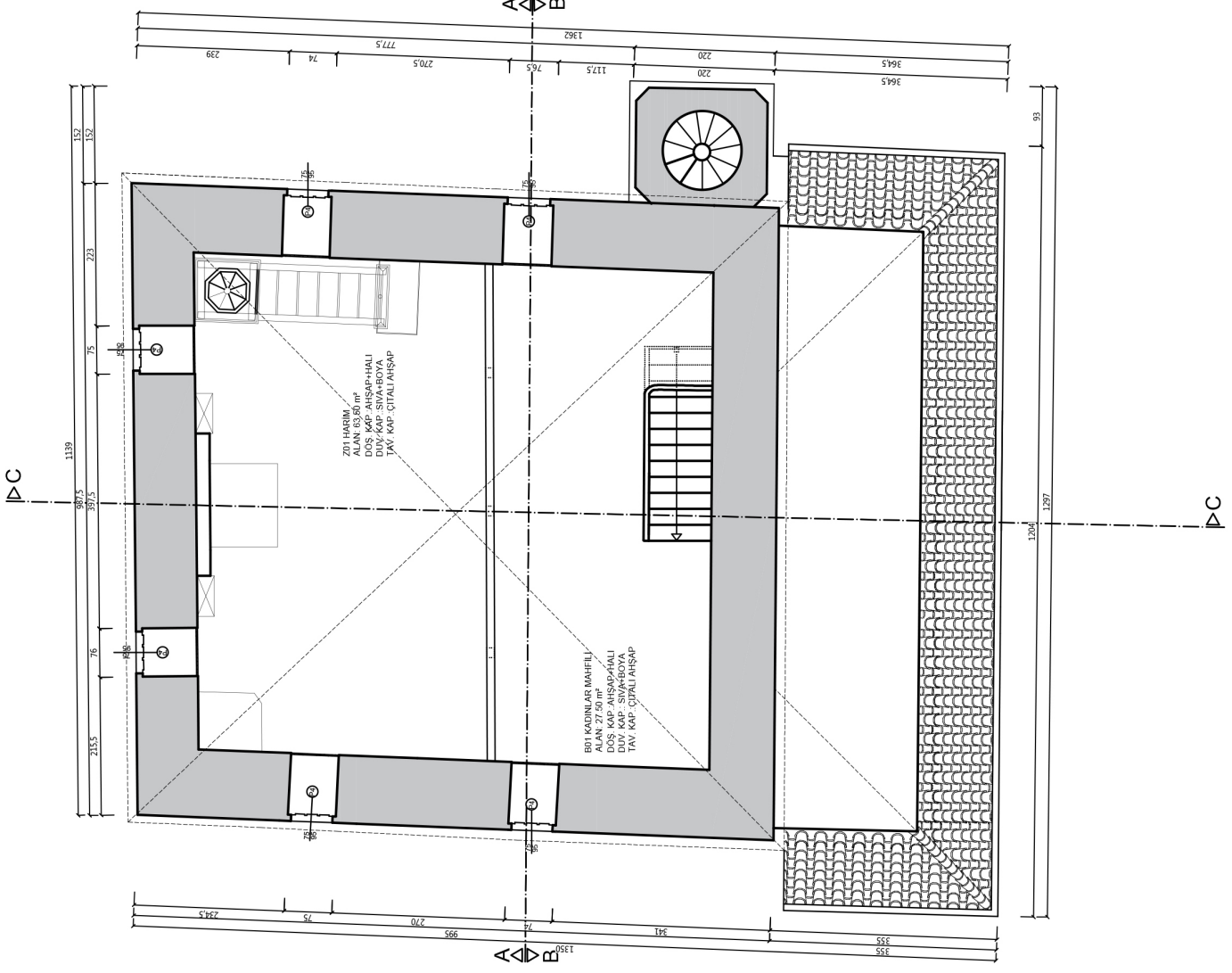
RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: HARİM KAT PLANI

PAFTA NO: 3

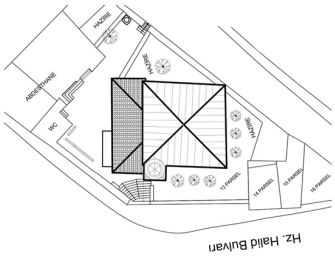
ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE

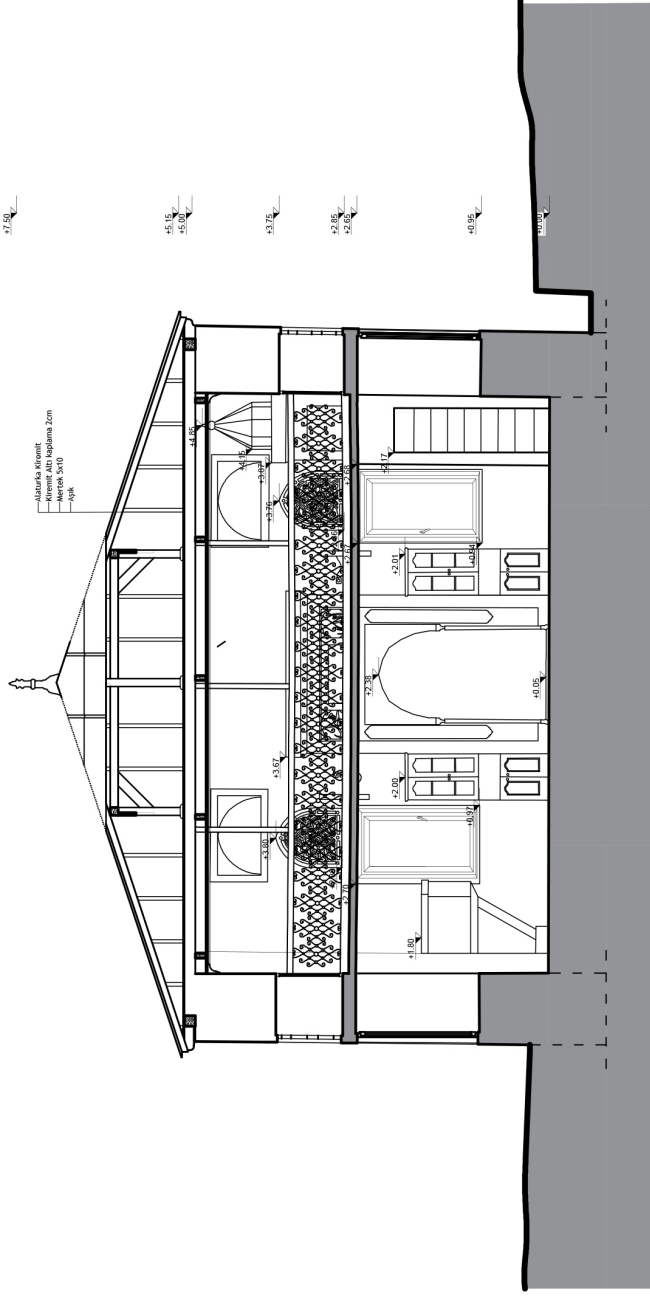
RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: A - A KESİTİ

PAFTA NO: 8

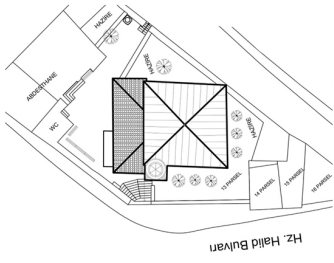
ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE

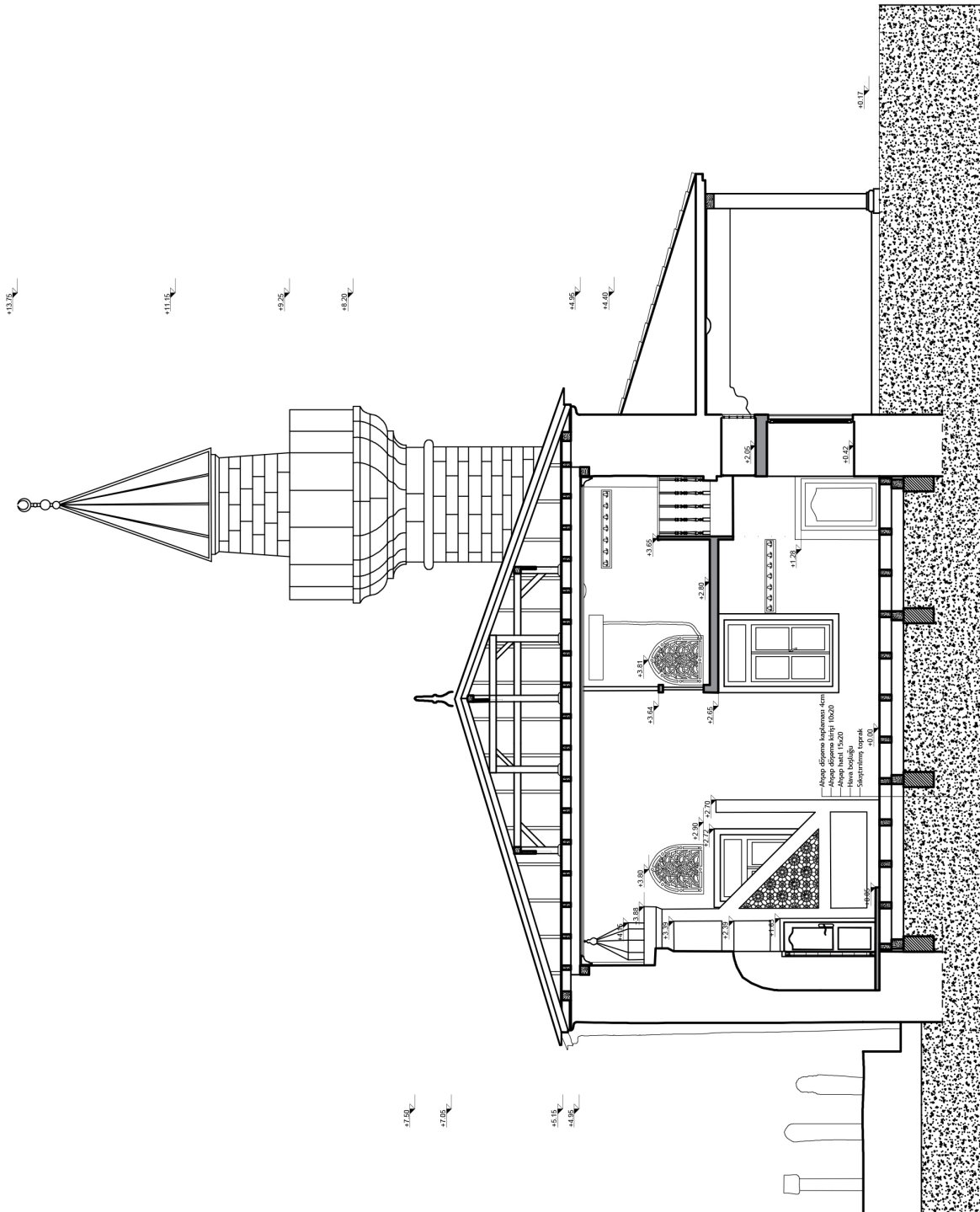
RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: C - C KESİTİ

PAFTA NO: 9

ÖLÇEK: 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 5 - RESTORASYON

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBAY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

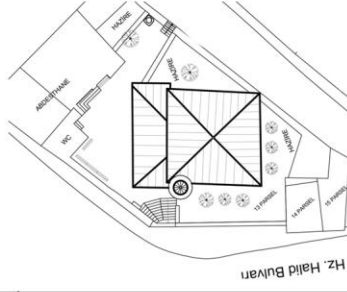
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

TARİH : 20.09.2019

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

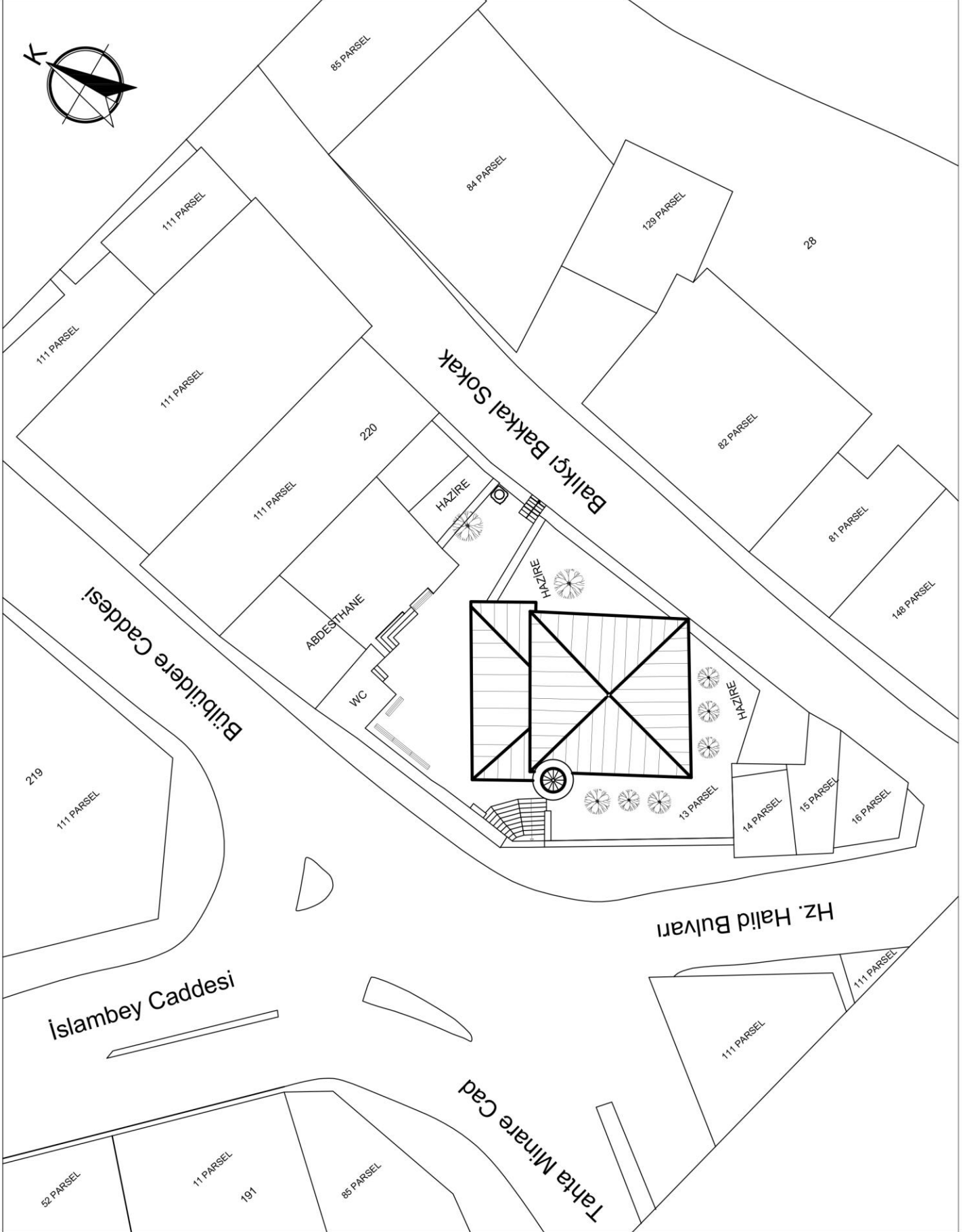
RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: VAZİYET PLANI

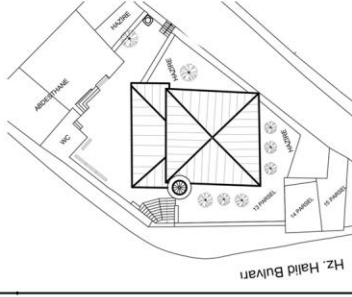
PAFTA NO: 1

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE

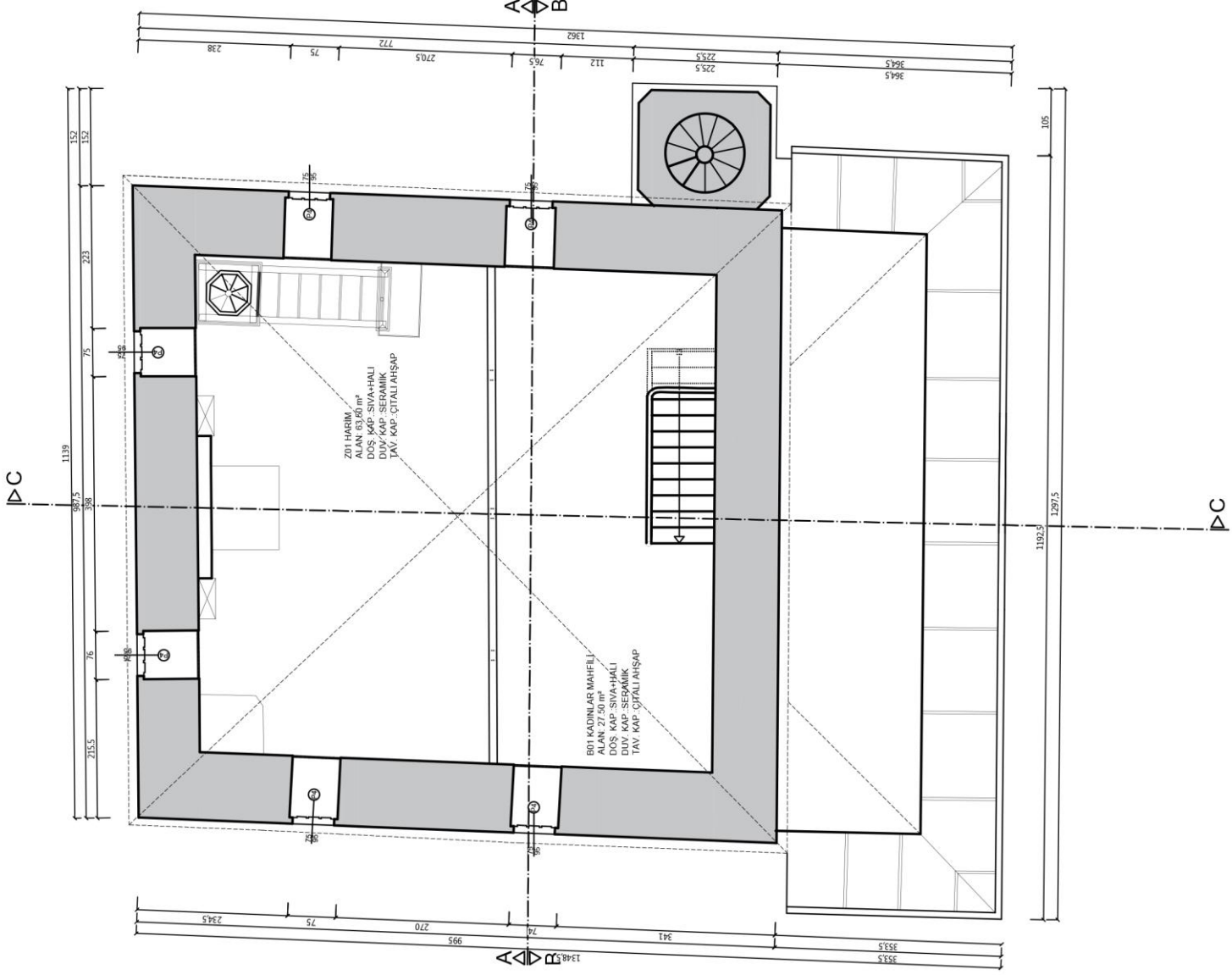
RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: HARİM KAT PLANI

PAFTA NO: 3

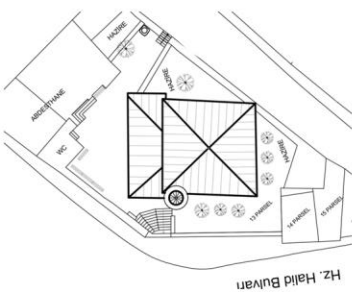
ÖLÇEK: 1 / 100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE

RESTITÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: GÜNEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 4

ÖLÇEK: 1/ 100

Bozulan pirinç alem, dönemine uygun olarak imal edilecektir.

Minarenin külahının kurşun örtüsü yenilenecektir.

Petek kısmında boşalan derzlerin yapının özgün harcına benzer kalitede bir malzeme enjeksiyonu yapılacaktır.

Çatı yüzeyini örten bozulmuş kurşun levhalar yenilenecektir.

Taş bilezik

Kesme küfeki taşıyla örülmüş gövde

Çimento harçla yapılmış derzler kaldırılarak esas malzeme tespiti yapılacaktır. Özgün malzemeye uygun derzler yeniden tamir edilecektir.

Tepe pencerelerinde klasik döneme ait olan yuvarlak gözlü dışıkların ve sivri kemerli onarımları gerçekleştirilecek.

Ahşap doğrama Lokmal demir parmaklık Taş söve

+17.20

+18.60

+13.60

+11.40

+9.80

+8.45

+17.40

+15.00

+13.70

+13.10

+13.00

+12.20

+12.00

+11.80

+11.60

+11.40

+11.20

+11.00

+10.80

+10.60

+10.40

+10.20

+10.00

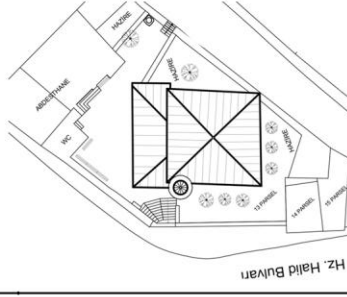
+11.90

+10.00

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MINE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE

RESTITÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: GÜNEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 5

ÖLÇEK: 1 / 100

Bozulan pirinç alem, dönemine uygun olarak imal edilecektir.

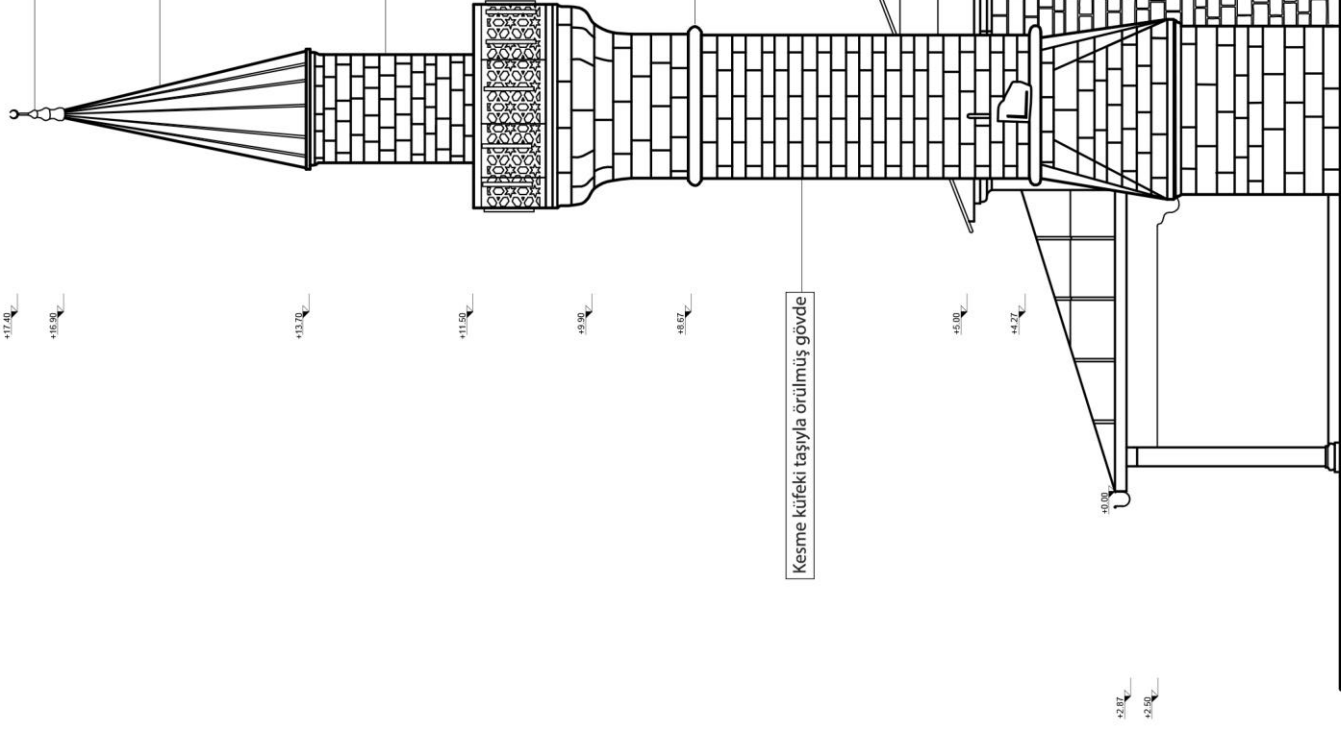
Minarenin külahının kurşun örtüsü yenilenecektir.

Petek kısmında boşalan derzlere yapının özgün harcına benzer kalitede bir malzeme enjeksiyonu yapılacaktır.

Çatı yüzeyini örten bozulmuş kurşun levhalar, yenilenecektir.

Kesme küfeki taşıyla örülmüş gövde

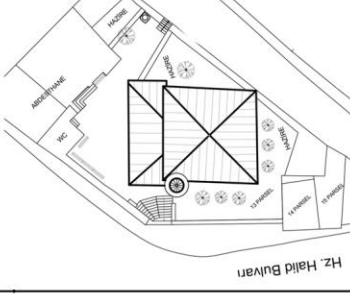
Çimento harçla yapılmış derzler kaldırılarak esas malzeme tespiti yapılacaktır. Özgün malzemeye uygun derzler yeniden tamir edilecektir.

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖGR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE

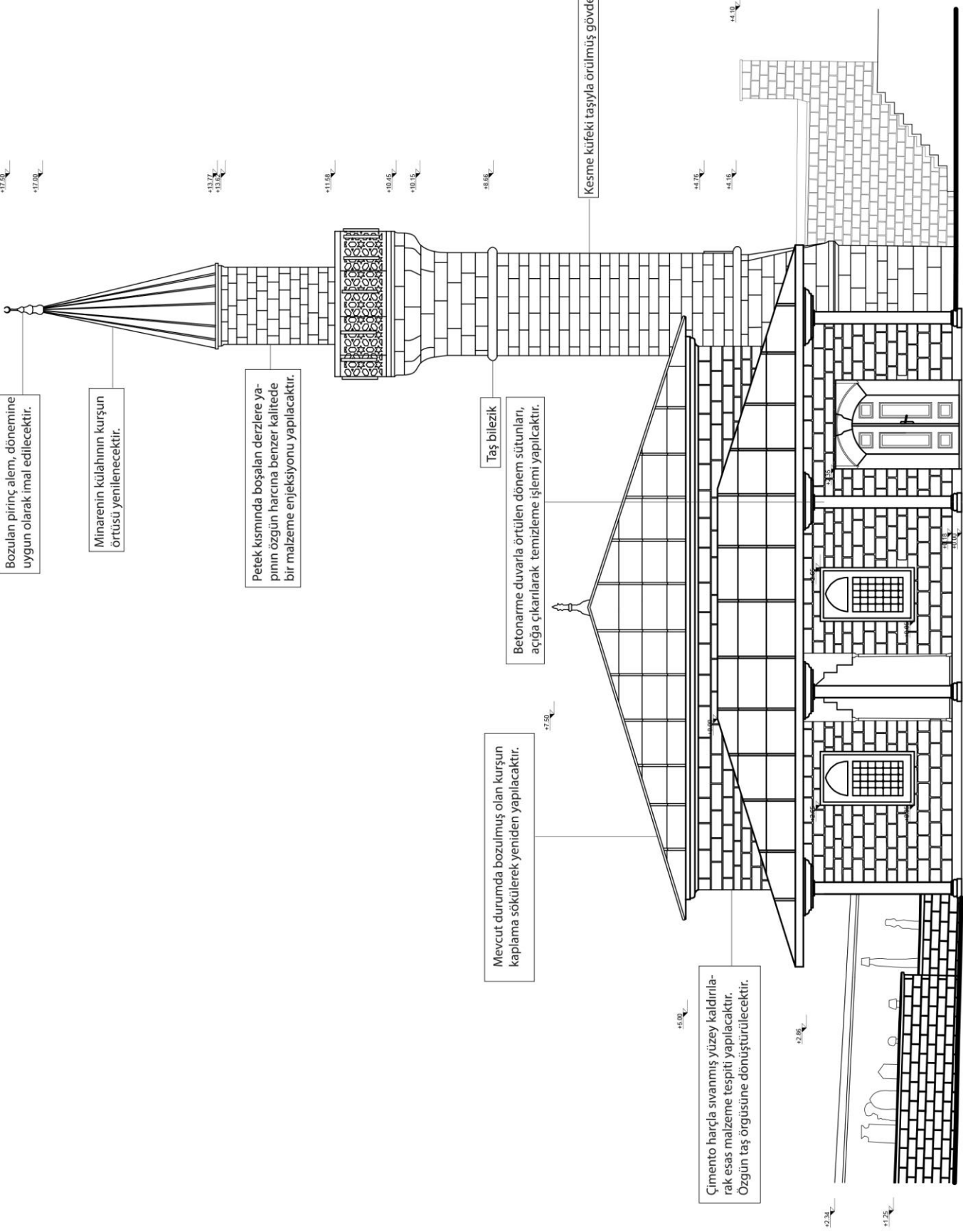
RESTITÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: KUZEBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 6

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 6-BELGELER VE FOTOĞRAF ALBÜMÜ

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBAY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

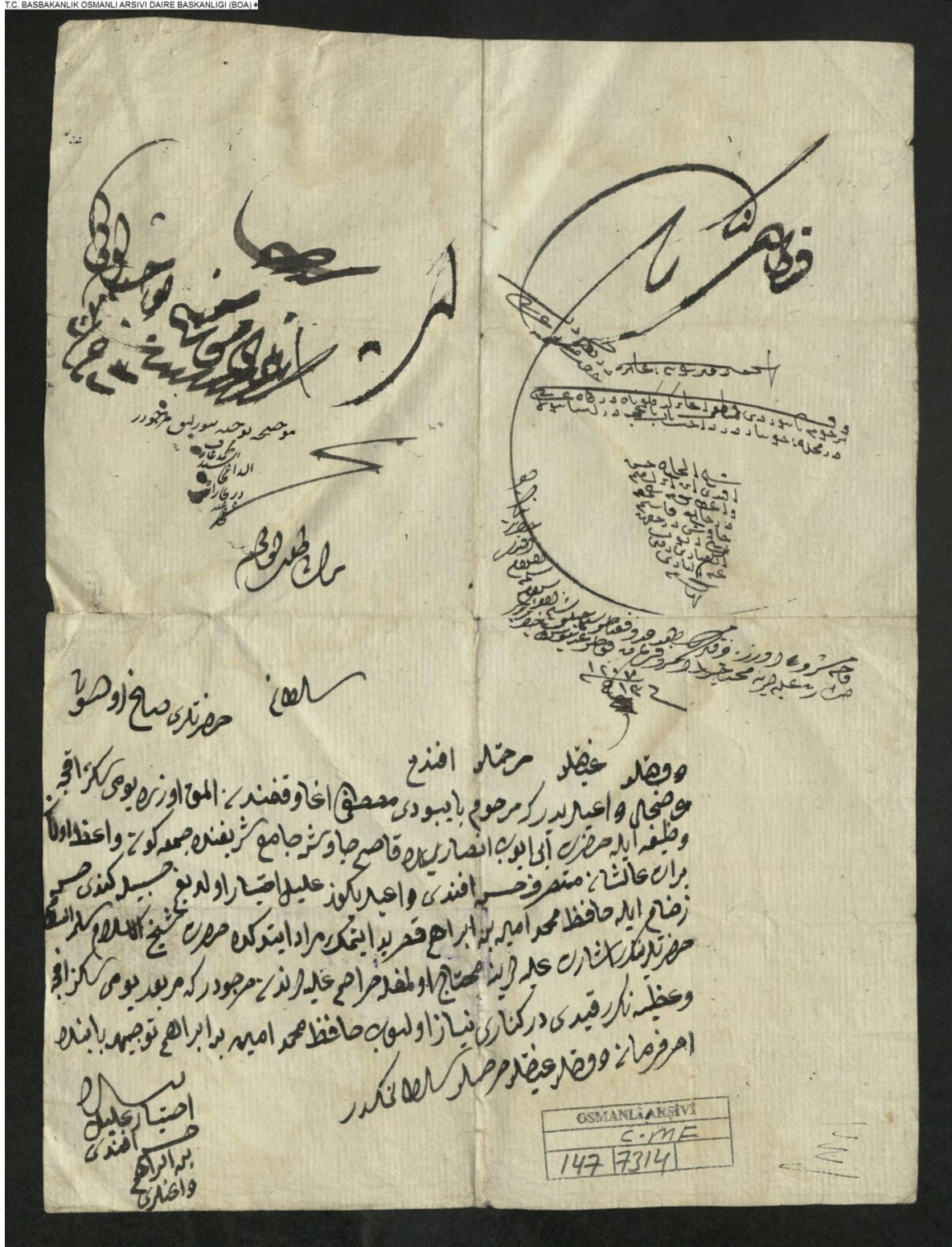
EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

TARİH : 20.09.2019

C.MF.00147.07314.001

Fotoğraf 1: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Kasım Çavuş hakkında bilgi

2
267
ایمانیه - اوراق

ص

فادرنجه نامه نایبک عرضی

بکشید مضافانند نایبک زبیره وایع غاسم جاوش نایبک مضافانک

خطابی محلوله اولفله ارباب استخفافند محمد صدقه یوزن

رجاسته عرض ابرو قرمان شوکتو وخصمتو بیادشاهکدر

در دولت مملکت عری و اعیان اولدیجه مسینه و بایشرفلک نایبک فخری و واقع در صوم
ومغفور لایق نایبک جاوش نایبک مهلااد بوی براتی و طبع الی خطیب اولاده لید فوت اولوب
بیرین محلول اولغینی اشور اربع روز قیینه روضه شارالیه نایبک لایق جامع شرحت
خطیب اولاده محمد داعلونه مشروط اولغینی جهت زبون وظیفه معینت بیلد قوم نوبت
اولوب یزیدنه بران شرف عالیشانه صلوة واحاة بورتوق رکاز فرزند ولت مهر عرف
اولنیز باقی فرمایه فرمایه عدالت غنوا تلک شرفی ایوم کما بی والعشر فی نوبت الخ
سنة ثمان و سبعین والوف

بر لونه رونه و لایق
بیرین محلول اولغینی
اشور اربع روز قیینه
روضه شارالیه نایبک
لایق جامع شرحت
خطیب اولاده محمد
داعلونه مشروط
اولغینی جهت
زبون وظیفه
معینت بیلد
قوم نوبت

اصف العطار
سید اسد نور

OSMANLI ARŞIVI	
İ.E.V	
4	367

İE.EV.00004.00367.001

Fotoğraf 2: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, yapı ve Kasım Çavuş hakkında bilgi

نظاره داران
وزارت معارف

مکتوب
تاریخ
۶۹

معارف نفع حیدر

دولتو افغ حضرتك حضرتك
جولر حضرتك خاندان اسكي بلي محمدن مندر اوللا قاسم چاوسه مقتبايند انيسك نسا دايتيريشي حقتك در دولتي ايلون تاريخ
دوتيريز نو بولر تملك عيه اصفانلي مصانبات اداره كدي الحولا اوقاف محققه ده يوبن قاسم چاوسه جموع شريفه مقيد ايرم
مكتبه دانن قيد بولر ماله و بوجي وار داره بونسيه مكاتبك اولينج كه ارقم سنه حضرتك يادترهي سوجنيو معارف بودجه نفع ايتير
بيل براده نويون مصانيد نعيم و نسي مقضى بونسه ايد و كند چولا. صعبان اصفان ليه ازباري افام اولنجه اولينج
امروز ماه حضرت سه لادردر اهل جمع و ايسر و ايسر
عالت

OSMANLI ARŞIVI		
MF.MKT		
583	47	3

MF.MKT.00583.00047.003

Fotoğraf 3: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 8 Zilkade 1319

Marif Nezaret-i Celilesine yazılan bu dilekçede yok olan Kasım Çavuş Mektebi için gönderilen bin liranın nasıl kullanılacağı hakkında bilgi istenmiştir.

İnşaat Şefliğine

Eyüpte Kasım Çavuş camii Son cemaat mahal-
linin Hayır severler tarafından cemekânla kapattırıl-
ması mevzuu mahallinde incelendi.

İdareimiz tarafından tahminen 8-10 sene ev-
vel tamir ettirilen bu cami'in son cemaat mahalli =
bilahire halk tarafından bazı tadilâta uğramıştır.

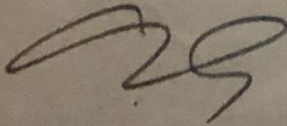
İhtiyaçların doğurduğu bu tadilatların ön-
lenmesi ve binanın esas bünyesinin bozulmaması için
son cemaat mahallindeki muhtes kısımların kaldırıl-
ması mermer sütun kaidelerinin meydana çıkarılması =
zeminin içeriye su girmeyecek şekilde şekilde tasfi-
ye ile mermer sütunları tahrib etmemek şartile araya
hafif bir tesir yapacak şekilde ahşap veya demir ce-
mekân yapılmasında bir mahzur olmadığı kanaatile =
arz olunur.

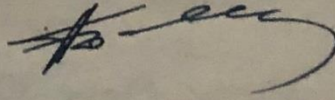
22/4/955

Y.Mimar

Ertuğrul Eğilmez

Kalime
25.4.955

Fotoğraf 5: Vakıflar Genel Müdürlüğü, 1955 Tarihli cemaatten gelen camekan isteği konusunda karar dilekçesi

30 / 5 / 1963

Öz: Eyüpte Kasımçavuş
Camiinde hayırsevenler ta-
fından yaptırılması istene-
n onarım ve gerekli ruhsat
H.

Abide ve Yapı İşleri Şubesi Şefliğine

25/4/963 Gün ve 12755 Sayılı yazıya karşılık.

Eyüpte eski,yeni caddesinde kaim Kasımçavuş Camiinde hayır sevenler tarafından yaptırılması istenen onarım için gerekli incelemeleri yaptığımdan aşağıda izah edildiği şekilde tatbiki fennin gerekmektedir.

1- İki sene evvel vukua gelen seylap esnasında Cami içine dolan su ve çamurların ahşap döşemenin altına nüfuz etmesi ve bunların esaslı bir surette temizlenememesi ve havalandırma yapılmaması sonunda geçen müddet esnasında döşeme kirişleri ve bağzı taltaların çürüdüğü ve mevzii çöküntüler peydah olduğu görülmüştür. aynı zamanda Camiin ahşap döşeme seviyesi dış tarafındaki mezarlık seviyesinden 50-70 Santim daha çukurda olmasından yağmur sularının nüfuzü ile üç cephe duvarlarında ve sıvalarında zeminden x Bir Metre yüksekliğe kadar ıslak derecesinde rutubet mevcut olup Cami içinde bogucu bir koku duyulmaktadır.

Bunun giderilmesi için mevcut ahşap döşemenin tamamen sökülmesi ve çep çevre iç sıvaların Bir Metre yüksekliğe kadar dökülmesi ve uzun müddet havalandırılması, bil'ahere zemine izoleli bir beton ve şap ~~ve şap~~ üzerine yeni tahta döşeme yapılması, dışda da üç cephe duvar kenarına taban seviyesinden 20-Santim daha derin kazılmak suretile içerisi izoleli madde ile sıvatmak suretile beton kanallar yapıp sokaktaki umumi mecraya beton künk ile bağlanması gerekmektedir.

2- Cami tepe pençereleri vaktile Askerlerin işgali esnasında tuğla ile örülme ve sıvanmak suretile kapadılmış olduğu görülmüştür. Türk klasik Mimari sitilinde küfeki taşıle kemerli olarak yapılmış bulunan bu pençerelerin açılması gerek Camiin aydınlanması ve gerekse Mimari hüviyyetini muhafaza bakımından çok lazımdır. Bu pençerelerin dolma kısımlarının sökülerek dışarıdan klasik tarzda beton pençere içeriden basit alçı içlik pençere yapılması xx gerekmektedir.

Yapılması gereken işbu onarım işleri esasa tsellük etmediğinden parasız adi tamir ruhsat tezkeresi almak üzere Eyüp Belediye Şube Müdürlüğüne bu hususta müzekkere yazılmasına.

Yapılması gereken işbu onarım işleri her ne kadar esasa x tsellük etmemekte isede teknik ve mimari bakımdan önemli olduğundan hayır sevenlerin bu işlere başlamazdan evvel izahat almak ve mutehassis işçi kullanicaklarını tekeffül etmek şartile yapmaları gerekmekte olduğu arz olunur.

Mesut Özok
Mesut Özok
Y.Mimar

Kalime
5.6.963

10.9.1963

Fotoğraf 6: Vakıflar Genel Müdürlüğü, 1963 Tarihli karar

İstanbul Vakıflar Baş Müdürlüğüne

Eyüp'te, Gümüşsuyu Mahallesi'ne bağlı Eski, Yeni: N. Çavuş Camii'nin;

Kubbe kurgunları eskimiş olduğundan akmaktadır.

Minarenin şerefe kısmında biriken sular içeriye sızmakta yani merdivenlerden akmakta ve minareyi yıpratmaktadır.

Pencerelerin dışındaki taşlar yıpranmış olduğundan sallanmaktadır,

Yine Camimiz İslambey ve Gümüşsuyundan gelen sellerin istilasına uğramakta ve halılarımız dahil caminin yıpranmasına amil olmaktadır. Nitekim 1962-1966 senelerinde gelen seller camimizi 30-60 cm yükseklikte istila etmiş ve suların çekildiğinde cami çamur deryası halinde kalmıştır.

Mıntakanın değerli Mühendisi Mustafa Rona Bey'de durumu mahallen incelemiş olup, gerekli tamirin yapılacağını bildirmişti.

Camimiz tarihi bir belde de olup bilhassa güzergah mahalde bulunması sebebiyle Eyüp Sultana gelip giden yabancıların gördükleri camilerdendir. Tarihi kıymeti haiz bulduğumuz Camimizin emsali gibi harabiyetten kurtulması için gerekli keşfin yapılmasına ve 1967 senesi programına dahil edilmesine Misaaadelerinizi arz ve istida ederim.

19-12-1966

Mustafa Asılsoy

Kasım Çavuş Camii İmami

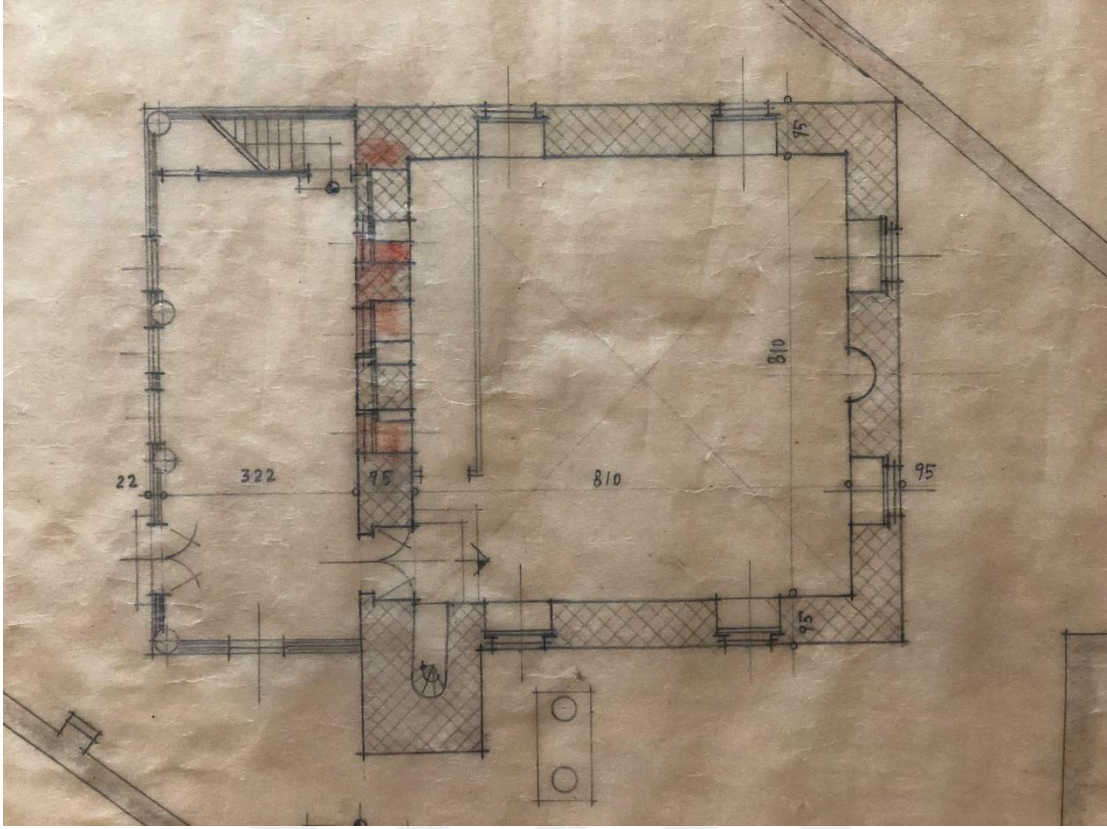
E Y Ü P

1- III. Şişli Söğütözü
2- E. Süer
20.12.1966

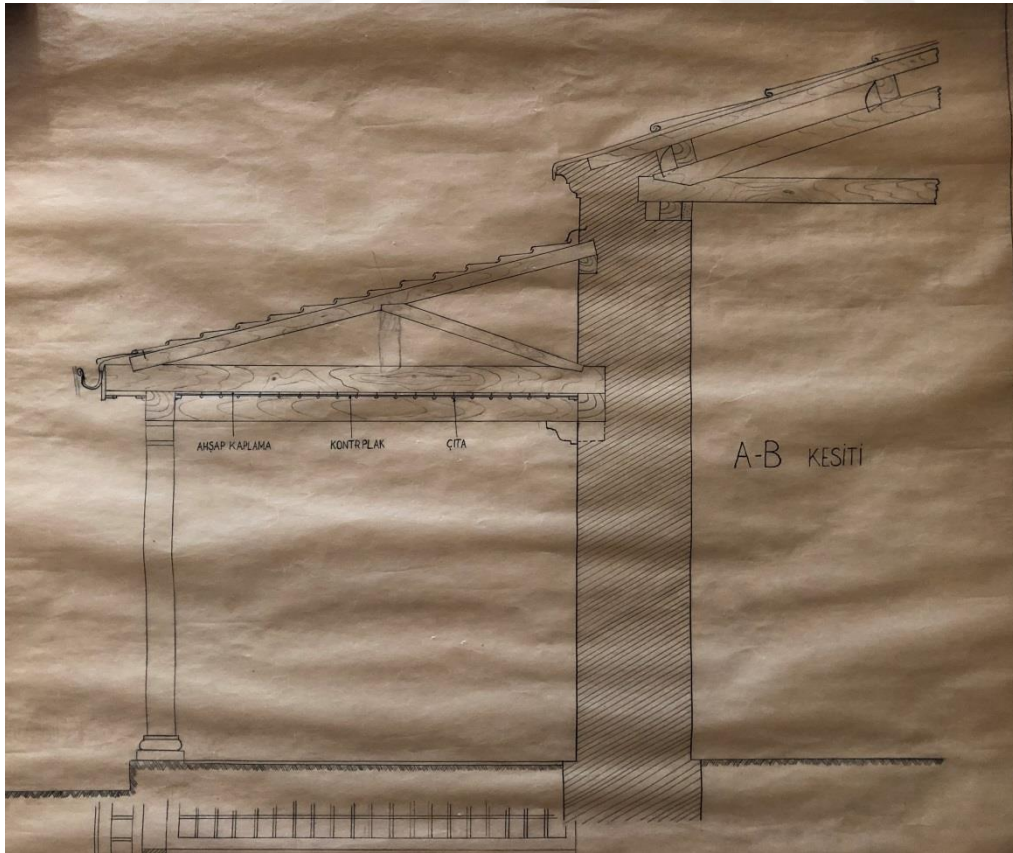
42783
19 Aralık 1966

5968
19 Aralık 1966

Fotoğraf 7: I. Bölge VGM Arşivi, Cami imamı M. Asılsoy tarafından VGM'ye yazılmış dilekçe

Fotoğraf 8: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi, 1947 yılına ait zemin kat rölövesi

Fotoğraf 9: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi, son cemaat yerinden geçen kesit, 1947

Fotoğraf 10: Hz. Halid Bulvarı'ndan görünüş (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 11: Son cemaat giriş cephesi (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 12: Kasım Çavuş Camii Avlusu (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 13: Kasım Çavuş Camii Avlusu (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 14: Kasım Çavuş Camii (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 15: Kasım Çavuş Camii (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 16: Kasım Çavuş Camii ve kuzeydoğu yönündeki hazire (M. Ilgaz, 2019)

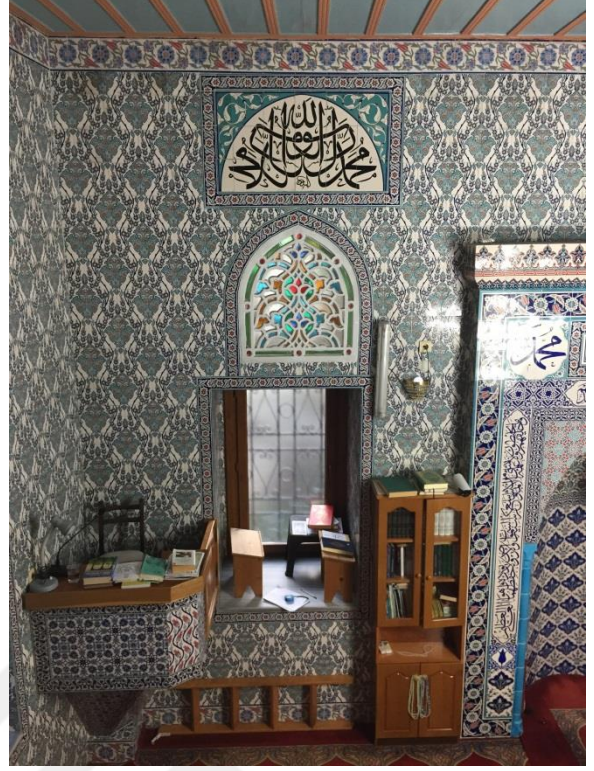
Fotoğraf 17: Kasım Çavuş Camii ve kuzeydoğu yönündeki hazire (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 18: Kasım Çavuş Camii (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 19: Kasım Çavuş Camii (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 20: Kasım Çavuş Camii pencere görünüşleri (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 21: Kasım Çavuş Camii (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 22: Kasım Çavuş Camii minaresi (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 23: Kasım Çavuş Camii kuzeybatı cephesi (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 24: Kasım Çavuş Camii son cemaat alanı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 25: Kasım Çavuş Camii son cemaat alanı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 26: Kasım Çavuş Camii son cemaat alanı sütun ve pvc pencere (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 27: Kasım Çavuş Camii son cemaat mihrap nişi (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 28: Harim bölümü (M. Ilgaz, 2019)

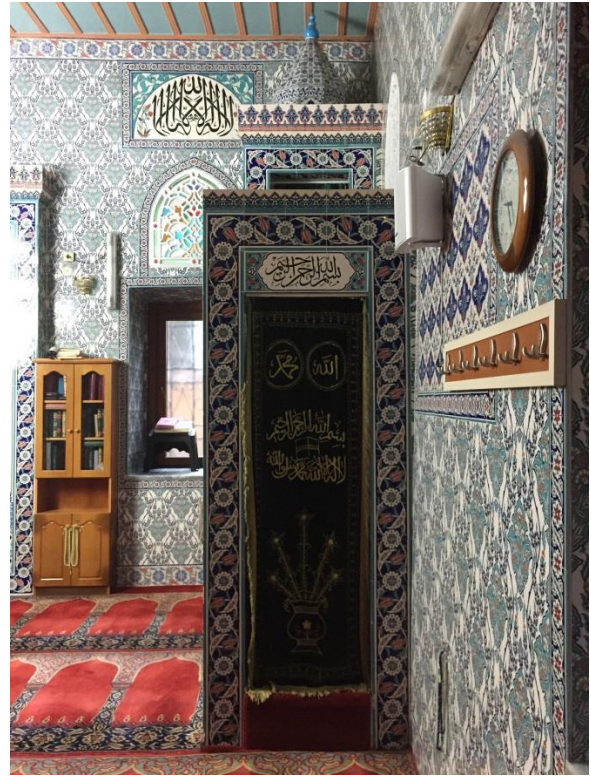
Fotoğraf 29: Harim bölümü ve mahfil katı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 30: Mahfil katı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 31: Minber (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 32: Minber (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 33: Revzen (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 34: Harim (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 35: Merdiven (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 36: Kürsü (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 37: Harim giriş kapısı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 38: Çatı örtüsü (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 39: Çatı örütüsü (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 40: Kasım Çavuş Cami (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 41: Son cemaat alanı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 42: Hazire alanı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 43: Hazire alanı (M. Ilgaz, 2019)